

TAMPEREEN YLIOPISTO

Eira Talka

"YOUTH SPEAK ON THEIR AGONY OVER LAND"

Tutkimus urbaanista maa-aktivismikampanjasta Namibian sanomalehdissä ja niiden
Facebook-sivuilla vuosina 2014–2015

Journalistiikan pro gradu -tutkielma

Kesäkuu 2017

TAMPEREEN YLIOPISTO

Viestintätieteiden tiedekunta

TALKA, EIRA: "Youth speak on their agony over land" Tutkimus urbaanista maa-aktivismikampanjasta Namibian sanomalehdissä ja niiden Facebook-sivuilla vuosina 2014–2015

Pro gradu -tutkielma, 78 sivua, 3 liitesivua.

Journalistiikka

Kesäkuu 2017

Pro gradu -tutkielmani keskittyy vuosien 2014–2015 urbaanin maakriisin käsittelyyn Namibian englanninkielisissä päivälehdissä ja näiden Facebook-sivuilla. Affirmative Repositioning (AR) -liikkeen yhdeksän kuukautta kestänyt maakampanja sai kymmenet tuhannet maattomat nuoret osoittamaan mieltään poliittisen eliitin korruptoitunutta ja hidasta maaudistusta vastaan. Liikkeen johto käytti perinteisten medioiden ohella sosiaalisen median kanavia kannattajien mobilisoimiseksi.

Maakysymys on tärkeässä osassa Afrikan entisten siirtomaiden demokratisoimisessa. Viime vuosikymmeninä kysymys on siirtynyt kasvaneen muuttoliikkeen mukana maaseudulta kaupunkiin. Maan ja asuntojen hinnat ovat kaupungeissa kohonneet tavallisten kansalaisten ulottumattomiin.

Namibian kriisiin liittyy myös uusliberaalin ideologian leviämiseen yhdistetty trendi, jossa demokratian kulmakivet, kuten perinteiset poliittiset puolueet ja kansalaisjärjestöt, ovat menettäneet legitimitettiin. Väitetään, että kaupallistuneen ja sirpaloituneen median läpikutkemassa maailmassa yhteiskunnallisesta keskustelusta on kadonnut aito vuorovaikutus. Vastauksena perinteisten demokraattisten instituutioiden rinnalle on noussut erilaisia sosiaalista mediaa hyödyntäviä hybridejä kansalaisliikkeitä, kuten AR. Namibiassa yhteiskunnallista keskustelua on rajannut osaltaan myös valtion ja valtapuolue Swapon kontrolli.

Tutkin maakysymyksen käsittelyä hallituksen omistamassa New Era -lehdessä ja itsenäisessä The Namibianissa. Ullamajja Kivikuru osoitti vuosina 2007, 2009 ja 2010 tekemässä vertailututkimuksessaan, että lehdiltä puuttui kytkentä tavallisiin lukijoihin, etenkin nuoriin. Selvitin tämän julkisen kytkennän laatua vertailemalla artikkeleiden näkökulmia niiden saamiin kommentteihin lehtien Facebook-sivuilla. Tutkimusmenetelmänä oli teoriasidonnainen sisällönanalyysi.

Tutkielmaa tehdessä selvisi, että lehdet käsittelivät maakysymystä keskenään eri näkökulmista. Lehdet taipuivat pääosin omistajiensa hegemoniseen linjaan, mutta kansalaiset saivat silti aiempaa enemmän huomiota varsinkin New Eran uutisoinnissa. Maakysymyksen taustoitus lehdissä oli kuitenkin vähäistä ja epäselvää.

Facebook-kommenteista kävi ilmi, että kansalaiset suhtautuivat AR-liikkeeseen paljolti välineenä saavuttaa joko välittömiä tai pitkän tähtäimen päämääriä. He myös suhtautuivat kriittisesti sekä poliittisen eliitin että AR-liikkeen johdon toimiin. Kommentoijien mielipiteiden monipuolisuus ja suhtautuminen yhteiskunnallisiin toimijoihin ei olisi tullut esille pelkistä lehtiartikkeleista. Syynä on muun muassa lehtien eliittejä tukeva näkökulma ja sukupolviero maakysymyksen käsittelyssä.

Asiasanat: demokratia, julkinen kytkentä, julkisuus, kansalaisten ääni, kansalaisyhteiskunta, maakysymys, Namibian mediamaisema, Namibian yhteiskunta, urbaani maakonflikti

Sisällysluettelo

1 Johdanto.....	1
1.1 Namibian nuoriso vailla maata ja ääntä	3
1.2 Tyytymättömyys lisääntyy muualla maailmassa	5
2 Poikkeuksellinen demokratia, Namibia?	7
2.1 Namibia matkalla kohti itsevaltaista hallintoa	8
2.2 Demokratiamittausten menestymisen taustat	10
3 Kansalaisyhteiskunta ja julkisuus	11
3.1 Tocquevillen kansalaisyhteiskunta ja demokratia.....	14
3.2 Verkkoyhteiskunnan julkisuus ja kansalaisyhteiskunta	15
3.3 Kansalaisyhteiskunta Saharan eteläpuolisessa Afrikassa	17
3.3.1 Kansalaisyhteiskunta Namibiassa	19
3.4 Etelä-Afrikan ja Namibian mediajärjestelmät	20
3.4.1 Sananvapaus vs. yhteiskunnallinen vakaus	23
3.5 The Namibianin ja New Eran julkinen kytkentä.....	25
3.5.1 The Namibian.....	26
3.5.2 New Era	27
4 Namibian urbaani maakriisi kontekstina	28
4.1 Maakysymys Namibian maaseudulla	29
4.2 Kaupunkimaaongelma Windhoekissa	31
4.3 Affirmative Repositioning -liikkeen synty	32
4.3.1 AR-liikkeen urbaani maakampanja	33
4.3.2 AR-liike sukupolviliikkeenä	35
4.3.3 AR-liikkeen mediasuhde	37
5 Tutkimusmenetelmä, aineisto ja tutkimuskysymykset.....	41
5.1 Tutkimuskysymykset ja aineisto.....	42
5.2 Sisällönanalyysi metodina	43
5.3 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	44
6 Sisällönanalyysi	45
6.1 Maakeskusteluun osallistujat valtalehdissä	46
6.2 Maakysymyksen syyt valtalehdissä	49
6.3 Facebook-kommenttien sisällönanalyysi	54
6.3.1 AR-liike syntyy Kleine Kuppessa.....	56
6.3.2 Presidentti Pohamba syyttää valkoisia maanomistajia	58
6.3.3 Swapo varoittaa maamielenosoittajia seurauksista	60
6.3.4 Poliisi ja kansa kohtaavat Windhoekin maanvaltauksessa.....	61
6.3.5 Windhoekin kaupungin kanta maanhakijoihin	63

6.3.6 AR:stä hallituksen yhteistyökumppani	65
7 Loppupäätelmä	66
8 Pohdintaa.....	69
Lähdeluettelo	72
Liitteet	79
Liite 1: Tutkimusaineisto lehdittäin	79

1 Johdanto

"With the removal of "Open File", "The Week That Was", "Inside Politics" and "Ewi Iya Manguluka" what is left for the masses is consumption of telemundos and endless entertainment. Serious socio-economic issues are thousands of kilometres away from our people. They have become zombies. We are a nation of zombies."

(The Namibian, Creation of a Zombie Nation, 20.3.2015.)

Filosofi Frantz Fanonin (1970, 12) zombi-käsite liittyy sitaatin afrikkalaiseen kontekstiin ja tekee siitä kutsuhuudon läntisen kulttuuri-imperialismin vastaiseen vallankumoukseen. Muuten namibialaisen maa-aktivisti Job Amupandan medioiden viihteellistymistä kritisoiva kolumni maan laajalevikkisimmässä päivälehdessä kuulostaa teemoiltaan lähes mihin tahansa maailmankolkkaan sopivalta. Kansalaisten tyytymättömyys poliittisen julkisuuden kaventumiseen ja poliittisen keskustelun siirtymiseen rivikansalaisten ulottuvilta näkyy kaikkialla maailmassa (esim. Urbinati 2014; Couldry 2010). Samaa kehitystä tapahtuu myös 27 vuotta sitten itsenäisyytensä saavuttaneessa Namibian tasavallassa. Demokratian säilyttäneen valtion julkisuuden kehityksessä on toki omat historialliset, kulttuurilliset, poliittiset ja taloudelliset erityispiirteensä ja kehityskulkunsa, joita tässä työssäni olen pyrkinyt avaamaan ja vertaamaan naapurimaiden ja länsimaiden tilanteeseen.

Pro graduni sai innoituksen namibialaiselta maa-aktivistiliike Affirmative Repositioningilta (AR), joka hyödynsi monen aikalaisliikkeen tavoin hybridiä mediaa ja aktivismia (esim. Chadwick 2013) hakeakseen voimaa ja oikeutusta sanomalleen. Ihastuin reippauteen, jolla nuoret ja kouluttautuneet sekä vähävaraiset namibialaiset alkoivat perätä oikeuksiaan kunnolliseen kaupunkiasumiseen maan poliittiselta eliitiltä, jonka kokivat vuosikausia vitkastelleen tavallisen kansan elinolojen parantamisessa. He vaativat itselleen mielenosoituksissa ääntä (Couldry 2010, 68–69), jonka vallitsevat poliittiset valtarakenteet sekä niiden muokkaama poliittinen kulttuuri oli heiltä evännyt yhteiskunnallisessa keskustelussa.

Muun muassa eteläafrikkalainen päivälehti The Citizen kuvaili AR-liikkeen toimintaa 28.2.2015 suurimmaksi rauhanomaiseksi joukkomielenosoitukseksi sitten Namibian itsenäistymisen vuonna 1990:

*"Young Namibians turned up in their thousands to queue at municipal offices on Friday, to submit written applications for land in urban areas.
The mass action was peaceful with no incidents reported.*

...

"We received preliminary figures from five towns so far showing that over 25,000 youths submitted applications, we are waiting for more figures which we will make public on Sunday," Amupanda said late on Friday.

“The youth of this country have redefined Namibia,” he added.

(The Citizen, Mass land application peaceful, 28.2.2015; lihavointi lisätty.)

Huolta mielenosoittajissa aiheuttivat namibialaisten lehtien mukaan *kohonneet maan, asumisen ja vuokrien hinnat* erityisesti Namibian pääkaupunki Windhoekissa, jonne suurin osa maan sisäisestä muuttoliikkeestä suuntautuu. Toinen yleinen kansalaisten ärsyyntymisen taustasyy oli tavallisen kansalaisen voimattomuus kamppailussa rikkaita yrityksiä ja yksityisiä maankehittäjiä vastaan, jotka ostavat maata kaupungeista esimerkiksi rakentaakseen kalliita kaupunkiasuntoja, joihin tavallisella namibialaisella ei ole varaa. (The Namibian 10.11.2014; New Era 18.11.2014.)

Erilaisia "maakriisejä" ja maaliikkeitä on viime vuosikymmeninä syntynyt myös muissa entisissä siirtomaissa, joissa kansan sosioekonominen asema ei ole kolonialismin jälkeen kohentunut. Maakiistat ovat viime aikoina kohdistuneet erityisesti kaupunkimaahan. (Esim. Greenberg 2004; Moyo & Tsikata & Diop 2015; Lombard & Rakodi 2016). Namibian vuoroa on odoteltu afrikkalaisessa ja kansainvälisessä mediassa ja asiantuntijoiden piirissä jo vuosien ajan. Maan afrikkalaisittain vakaa poliittinen tilanne ja kulttuuri sekä Namibian pieni asukasmäärä ovat kuitenkin ehkäisseet laaja-alaisten levottomuuksien syntyä.

The Citizen (28.2.2015) kertoi aktivistien käyttäneen sosiaalista mediaa organisoidakseen mielenosoituksen ja jakaakseen osallistujille maahakemusmalleja. Lisäksi mielenosoitukseen osallistuneet, pääosin nuoret ympäri maata jakoivat sosiaalisessa mediassa päivityksiä ja valokuvia pitkistä jonoista sekä osallistumisestaan mielenosoitukseen.

Maata sen itsenäistymisestä lähtien johtaneen Swapo (South West Africa People's Organization) -puolueen johto puolestaan kritisoi tapahtumaa ja kehotti jäseniään olemaan osallistumatta mielenilmaukseen. Maan poliisijohto taas sanoi varautuneensa toimintaan, jos mielenosoitus ei pysyisi hallinnassa. AR:n Facebook-sivuilla ohjeistettiin 26.2. mielenosoitukseen osallistuvia muun muassa olemaan ottamatta kunnantaloihin mukaan "aseita tai muita vahingollisia välineitä ja olemaan käyttäytymättä millään lailla väkivaltaisesti, mitä (Swapon) pääsihteeri rukoilee". Joukkomielenosoitukset sujuivat lopulta median tietojen mukaan rauhallisesti. (New Era 24.11.2014a; The Citizen 28.2.2015.)

AR:n mielenosoituksissa kerättiin osallistujilta yli 50 000 hakemusta ympäri Namibian (esim. Review of African Political Economy, 18.1.2016; The Namibian Sun 26.5.2015). Todellinen maata hakeneiden määrä on tietysti voinut olla hakemusten määrää pienempi, mikäli sama henkilö on hakenut maata monista eri kunnista. Joka tapauksessa esimerkiksi AR:n julkisessa Facebook-ryhmässä oli tammikuussa 2017 yli 82 500 tykkääjää. Liikkeen johtajan Job Amupandan sivuilla oli tykkääjiä yli 78 700.

Maakampanja sai osakseen myös huolestunutta uutisointia, erityisesti kuukausien vierittyä. Muutama kuukauden kuluttua aktivismikampanjoinnin jatkuttua yhdysvaltalaisen CNBC Africa:n verkkouutisessa kysyttiin huolestuneena, onko Namibiasta tulossa uusi Zimbabwe. 24.7.2015 päivätty uutinen kertoi, että:

"Namibia could be in for torrid times as the country's radical grouping Affirmative Repositioning (AR) escalates its efforts to expropriate productive land currently in the hands of white commercial farmers.

Affirmative Repositioning is a radical movement in Namibia 'aimed' at improving the socio-economic conditions of urban youth. The organisation has called for mass expropriation on the 31st of July, 2015.

This could be another Zimbabwe unfolding that could push yet another sub-regional country into a precipice."

(CNBC Africa, Is Namibia heading towards a Zimbabwe land grab scenario?, 24.7.2015; lihavointi lisätty.)

Kahden siteeraamani jutun näkökulmat poikkeavat toisistaan melkoisesti, minkä voi toisaalta tulkita johtuvan maakampanjan luonteen muuttumisesta muutamassa kuukaudessa rauhanomaisesta yhteiskunnan vakautta uhkaavaksi, mutta toisaalta kyse voi olla näiden kahden median suhteesta tapahtumiin. On mahdollista, että eteläafrikkalainen The Citizen näkee namibialaisen mielenosoituksen erilaisesta kulttuurisesta taustasta käsin kuin yhdysvaltalainen, talouteen keskittyvä CNBC Africa. Maakysymys ja siihen liittyvät konfliktit toisaalta ovat kyteneet Afrikan mantereella jo vuosikymmeniä, ja suhtautuminen aiheeseen jakaa varmasti myös afrikkalaista toimittajakuntaa.

Itse paikan päällä olleena koen jälkimmäisen sitaatin epätodenmukaiseksi kuvaukseksi tapahtumista. Tässä työssä käsittelemäni 'maakampanja' tai 'maakriisi' ei liittynyt valkoisten maatiloihin, vaan kaupunkimaahan, kuten The Citizen uutisoi.

1.1 Namibian nuoriso vailla maata ja ääntä

Pro gradu -työni käsittelee sosiaalisessa mediassa ja valtamediassa esitettyjä mielipiteitä maakysymyksestä Namibiassa kesällä 2015 kärjistyneen urbaanin maakriisin aikana. Maata koulutetuille, mutta vähävaraisille nuorille vaatinut AR-liike antoi kunnille yhdeksän kuukautta aikaa hyväksyä tuhansien tonttia niiltä joukkomielenosoituksena hakeneiden nuorten hakemukset. Muussa tapauksessa liikkeen johto uhkasi maan poliittista eliittiä laittomilla maanvaltauksilla. Liike perustettiin marraskuussa 2014. (Esim. New Era 13.2.2015.)

Aikaraja täyttyi 31.7.2015, jolloin itse olin Namibiassa CIMO:n North-South-South -ohjelman kautta vaihdossa ja päättänyt työharjoittelun maan yleisradioyhtiö Namibian Broadcasting Corporationilla (NBC). Erityisesti viimeiset viikot ennen ajan umpeutumista muodostuivat jännitysnäytelmäksi.

Kolmen valtapuolue Swapon nuorisoliiton entisen jäsenen perustama AR-liike onnistui sosiaalista mediaa hyväksikäyttämällä mobilisoimaan suuren joukon tyytymättömiä nuoria kansalaisia tukemaan liikettä enemmän tai vähemmän äänekkäästi. Muun muassa NBC:n oli vaikea sille laissa kirjattujen tehtävien mukaisesti tukea rauhaa maassa (Government Gazette of the Republic of Namibia 1991, 3), koska se nähtiin AR-liikkeen puolelta puolueellisena toimijana, eli hallituksen omistamana propagandavälineenä, ja oli näin ollen oman keinovalikoimansa uhri. NBC:tä on epäilty myös kansainvälisten arvioijien puolelta puolueelliseksi omistajansa, eli Swapo-voittoiseen hallitukseen päin (esim. Freedom in the World 2014, 488–489).

Uudessa sosiaalisen median tilanteessa oli mahdotonta hiljentää vastapuolen pelureita ja kansan ääntä sensuroimalla uutistapahtumia tai valikoimalla hallitusmyönteisiä lähteitä tv-lähetyskeskisiin. AR-liikkeellä johtajineen oli esimerkiksi omat Facebook- ja Twitter-profiilinsa sanomansa kylvämiseen sosiaalisessa mediassa ohi perinteisen median, ja lisäksi liikkeen kannattajat häiriköivät kommenttitulvalla muun muassa NBC:n Facebook-sivuilla. Median puolueellisuus kääntyi sitä itseään vastaan sosiaalisessa mediassa, jossa liikkeen kannattajat rohkaistuivat viljelemään hallituksen vastaisia mielipiteitään.

Näistä lähtökohdista halusin tutkia, miten maan yksityisen ja hallitusomisteisen valtalehden Facebook-sivuilla käsiteltiin aihetta yhdeksän kuukauden draamankaaren aikana välillä 2014–2015. Milaista liikettä ja itse maakysymystä koskenut uutisointi oli, ja miten yleisö reagoi siihen Facebookissa? En ulottanut tutkimustani sähköiseen mediaan, sillä NBC:llä ei ole valtakunnallista, kaupallista vastinparia vertailukohteeksi, ja lisäksi NBC:n Facebook-sivujen kommentointia olisi ollut vaikea kerätä analysoitavaksi.

Vastaavanlaisia sosiaalisen median avustuksella synnytettyjä ja syntyneitä mielenilmauksia on nähty 2000-luvulla muuallakin Afrikassa (muusta maailmasta puhumattakaan). Tosin sosiaalisen median merkityksestä on esitetty erilaisia tulkintoja. Esimerkiksi Arabikevään tapauksessa sosiaalisen median roolia muutoksen synnyssä on kriitikoiden mukaan (esim. Morozov 2011) paisuteltu länsimaissa. Sama väite on liitetty myös Iranin vuoden 2009 kansannousuun. Monien jälkikäteisarvioiden mukaan sosiaalisen median osuus kansalaisten mobilisaatioissa Lähi-idän valtioelittejä vastaan oli melko pieni. Lisäksi sosiaalinen media mahdollisti autoritäärisissä valtioissa myös suuremman valtiokontrollin ja kansalaisvalvonnan. (Emt., 9–19.) Sosiaalisen median pelätään myös sirpaloivan julkisuuden piiriä ja työntävän samalla lailla ajattelevia ihmisiä omiin piireihinsä, mikä voisi lisätä yhteiskunnallista vastakkainasettelua ja vääristää kansalaisten maailmankuvaa (esim. Mancini

2013). Sävy sosiaalisen median yhteiskunnallisen vaikutuksen käsittelyssä onkin viime vuosina kokenut perinteisessä mediassa käänteen: demokratian levittäjästä onkin tullut demokratian murentaja. Nyt perinteisessä mediassa pohditaan sosiaalisen median osuutta muun muassa vuoden 2016 Yhdysvaltain presidentinvaalien tulokseen ja etenkin sen rooliin valeuutisoinnin levittäjänä (esim. The Guardian 14.11.2016; Buzzfeed 4.11.2016; HS 1.12.2016).

Namibian tapauksessa maa-aktivistien sosiaalisen median viestintä toi julkiseen keskusteluun uutta ja merkityksellistä tietoa, erityisesti kansalaisten näkökulmasta - ei pelkästään vihapuhetta tai poliittista populismia. Valtamediat tai eliitit yksinään eivät voi omia nimiinsä sitä vaikutusta, mikä sadoilla ellei tuhansilla sosiaalista mediaa käyttävillä nuorilla aikuisilla oli Namibian julkisen ja poliittisen keskustelun agendaan rakentavana voimana.

Lopulta maan hallitus pyysi keväällä 2015 virkaan valtapuolue Swapon riveistä nousseen presidentti Hage Geingobin johdolla AR-liikkeen neuvottelupöytään noin viikko ennen aikarajan umpeutumista. Osapuolet pääsivät sopimukseen 200 000 tontin tarjoamisesta maattomille. Nuorten maavaltaukset peruuntuivat AR-liikkeen ilmoituksesta vain päiviä ennen sovittua H-hetkeä. (Esim. New Era 27.7.2015a.)

1.2 Tyytymättömyys lisääntyy muualla maailmassa

Yleisesti ottaen kansalaiset ympäri maailman tuntevat, että hallitukset ja liike-elämän toimijat eivät tee riittävästi pinnalla olevien ongelmien, erityisesti taloudellisen epätasa-arvon kasvun, ratkomiseksi. Kansalaisten äänen vaimeneminen poliittiselta areenalta ja siihen kytkeytyvä poliittinen turhautuminen liitetään 1980-luvun korvilla tapahtuneeseen uusliberaaliin käännteeseen kansainvälisessä taloudessa ja kansallisessa politiikassa.

Harvey määrittelee uusliberalismin *"teoriaksi poliittisen talouden toimista, jonka mukaan inhimillistä hyvinvointia kohennetaan parhaiten vapauttamalla henkilökohtaisen yrittäjyyden mahdollisuudet ja taidot institutionaalisessa kehyksessä, jota kuvaavat vahvat omistusoikeudet, vapaat markkinat ja vapaa kauppa"* (2005, 11). Käytännössä länsimaisten valtioiden kansallisen politiikan päätehtäväksi on tullut vapaiden markkinoiden toiminnan varmistaminen, ja kaikenlaiset muut organisoidun toiminnan päämäärät, sosiaalisista kulttuurillisiin ja poliittisiin ja niin edelleen, ovat alisteisia markkinoiden ensisijaisuudelle. Uusliberaalin ideologian sanotaan läpäisevän ajattelun kaikilla tasoilla kansalaisten yksityiselämästä työpaikoille, kaikenlaiseen viestintään ja alueellisiin sekä valtiollisiin viranomaisrakenteisiin asti. (Emt., 12–13.)

Erityisen ajankohtaiseksi uusliberalismin kritiikki on noussut vuonna 2007 alkaneen maailmanlaajuisen finanssikriisin jälkeen. Tuolloin moni tavallinen kansalainen ympäri maailman sai kärsiä katteetoman luotonannon kulttuurin seurauksista ja yksityisten pankkien vastuuttoman toiminnan aiheuttamasta kansainvälisestä lamasta. (Esim. Couldry 2010, 21–22.) Moni, erityisesti nuori, jäi työttömäksi taantumien seurauksena (emt.), ja tällä on ollut esimerkiksi Isossa-Britanniassa pitkällekin ulottuneita seurauksia (esim. Maguire 2013, 196). Samalla kiinnostus ja usko perinteiseen poliittiseen vaikuttamiseen on laskenut. Globalisaation myötä vaikuttaminen yhdellä toiminnan tasolla tai yhdellä poliittisella areenalla ei enää riitä. Niinpä uudenlaista kansalaisvaikuttamista tukemaan ja kanavoimaan on syntynyt runsaasti erilaisia kansalaisjärjestöjä. (Esim. Bennett & Segerberg 2014, 117.)

Merkittävää näiden toiminnassa 2000-luvun vaihteesta lähtien on ollut uuden viestintäteknologian helpottama viestintä. Tämän seurauksena tyypilliset hierarkkiset ja organisaatiokeskeiset järjestöt ovat saaneet seuraukseen verkostomaisempia ja häilyvämpiä järjestörakenteita. (Emt., 26.) Internet-pohjaiset viestintäsovellukset, kuten Facebook ja Twitter, ovat mahdollistaneet monenlaisten kansanliikkeiden ja -järjestöjen toiminnan ohi massamedian. Yhtä lailla Arabikevät Lähi-idässä ja Pohjois-Afrikassa, Indignados Espanjassa kuin maailmanlaajuinen Occupy Wall Street (OWS) -liike kuuluvat näihin uudenlaisiin vaikuttajiin.

Viimeisten vuosikymmenten aikana useassa eri maassa tehtyjen mielipidetutkimusten mukaan perinteisiin poliittisiin ja taloudellisiin instituutioihin luotetaan vähemmän kuin ennen, kun taas osassa tutkituista maista tiettyjä kysymyksiä ajavien järjestöjen saama luottamus oli samalla kasvanut. Perinteiset poliittisen osallistumisen muodot, äänestäminen sekä puolueisiin ja ammattiyhdistyksiin kuuluminen, ovat myös kokeneet tappion. (Emt., 117–118.) Salamonin (1994 teoksessa emt., 118) mukaan elämme keskellä globaalia "yhdistysten vallankumousta", joka saattaa olla yhtä merkittävä ilmiö 1900-luvun lopulla kuin kansallisvaltioiden synty oli 1800-luvun lopun maailmassa.

Uusilla sosiaalisen median verkostoilla valtaviin massojen aktivoiminen nopeasti onnistuu, ja samalla uudenlaisten diskurssien vakiinnuttaminen myös valtamedian sekä eliitin käyttöön on mahdollista. Esimerkiksi Occupy-liikehdintä nosti Yhdysvalloissa kokemukset epätasa-arvosta mediakeskusteluiden keskiöön. New Yorkin finanssialueelta alkaneet ja noin tuhannelle muulle paikkakunnalle sekä maan rajojen ulkopuolelle levinneet mielenosoitukset eivät jääneet huomiotta (esim. Eskelinen 2012, 6). Journalistit tutkivat liikkeen näkyvyyden jäljiltä niin luokkariitoja kuin yhteiskunnallisen epätasa-arvon vaikutusta sosiaaliseen liikkuvuuteen, demokratiaan ja amerikkalaiseen unelmaan. (Bennett & Segerberg 2014, 187–188.)

Silti vielä viikkoja syksyllä 2011 alkaneiden protestien jälkeen presidentti Obama ja johtavat demokraattisen puolueen poliitikot välttelivät epätasa-arvosta puhumista. Yhdysvaltalaisyleisö sen sijaan kiinnostui aiheesta entistä enemmän. Tästä kertovat muun muassa joulukuun 2011 Pew Researchin kyselytutkimusten tulokset, joiden valossa rikkaiden ja köyhien väliset konfliktit olivat lisääntyneet

verrattuna esimerkiksi maahanmuuttajien ja kantaväestön, rotujen tai eri-ikäisten välisiin kiistoihin. (Emt., 187–188.) Protesteissa esiintuotu ja niissä äänen saanut kansalaisten eliitin vastainen mieliala purkautui myös muun muassa Yhdysvaltojen vuoden 2016 presidentinvaaleissa, joissa voiton vei poliittisen eliitin ulkopuolelta tullut ja sitä kritisoinut populistinen kiinteistömiljardööri Donald Trump. Populistiset ja nationalistiset, perinteistä poliittista eliittiä haastavat puolueet ovat lisänneet kannatustaan myös Euroopassa (esim. Reinemann, Matthes & Sheaffer 2017, 383–384).

2 Poikkeuksellinen demokratia, Namibia?

Valitsin Namibian tutkimuskohteekseni siellä viettämäni ajan lisäksi siksi, että maata pidetään useilla mittareilla mitattuna poikkeuksellisen onnistuneena demokratiana Afrikan mantereella. Samalla Namibiassa vallitsee merkittävä sosioekonominen kulu erittäin rikkaan vähemmistön sekä hyvin köyhän enemmistön välillä, mikä nakertaa maassa vallitsevan demokratian laatua. Maan suhteellisen vapaaksi arvioidun ja silti osin hallituksen kontrolloiman median rooli demokratian ylläpitämisessä herätti kiinnostusta.

Namibia on itsenäistymisestään eli vuodesta 1990 lähtien menestynyt vuodesta toiseen demokratiaa, sananvapautta ja korruption vähäisyyttä mittaavissa tutkimuksissa. Sananvapaudessa Namibia on päihittänyt muun muassa Yhdysvallat ollen Reporters Without Bordersin sananvapausindeksissä kahdesti sijalla 17, mikä on myös Afrikan maiden paras sijoitus (Reporters Without Borders 2016). Vuonna 2017 Namibian sijaluku tippui seitsemällä pykälällä (Reporters Without Borders 2017). Namibia oli vuonna 2016 tehtyjen kansainvälisten vertailujen mukaan myös mantereen viidenneksi vähiten korruptoitunut maa (Transparency International, 25.1.2017).

Vaikka Namibia lukeutuu bruttokansantuotteella mitattuna ylemmän keskiluokan valtioiden kastiin (The World Bank 2016), sen varat jakautuvat kaikkea muuta kuin tasaisesti. Esimerkiksi vuonna 2013 maan gini-kerroin oli 63,9, mikä tekee Namibiasta yhden maailman taloudellisesti epätasa-arvoisimmista maista (UNDP 2013).

Vaikka voisi kuvitella, että namibialaiset olisivat jo aiemmin nousseet barrikadeille vaatimaan oikeuksiaan, kuten on käynyt esimerkiksi Etelä-Afrikassa ja Zimbabwessa jo 2000-luvun alussa, itsenäisyyden alusta asti vallassa olleen Swapo-puolueen suosio on pysynyt vakaana. Namibian hallinto oli vuonna 2015 Afrikan maita vertailevan Ibrahim Indexin mukaan viidenneksi paras kaikista Afrikan maista (Ibrahim Index of African Governance 2015).

Notkahdus poliittisessa osallistumisessa tapahtui Namibiassa ensi kertaa 1990-luvun lopulla, jolloin äänestysprosentti vaaleissa putosi vuoden 1992 paikallisvaalien 82 prosentista vuoden 1998 paikallisvaalien noin 34 prosenttiin (Bauer 2001, 42). Syynä tapahtuneeseen oli erilaisten tulkintojen mukaan toisaalta sisäisten muuttajien unohdus rekisteröityä äänestäjiksi uusilla asuinseuduilla, toisaalta myös kansalaisten ilmaisema apatia siitä, ettei äänestämällä tuntunut olevan merkitystä (emt., 47).

Myös 2000-luvun lopun vaaleissa osallistumisprosentti tippui. Äänestysinnon laskun ohella raportoi-
tiin uusiin oppositiopuolueisiin ja niiden kannattajiin kohdistuneesta häirinnästä (Lindeke 2012, 23). Marraskuun 2014 parlamentti- ja presidentinvaaleissa äänestämässä kävi taas lähes 72 prosenttia äänivaltaisista kansalaisista. Swapo säilytti yhä kahden kolmasosan enemmistön. Loput paikat jaettiin muun muassa perinteisen oppositiopuolue Democratic Turnhalle Alliancen ja toista kertaa vaaleihin osallistuneen Rally for Democracy and Progress -puolueen kesken. (Africa Check 2014.)

2.1 Namibia matkalla kohti itsevaltaista hallintoa

Kapean demokratia-käsityksen mukaan Namibiaa voidaan pitää onnistuneena demokraattisena kansanvaltana. Tässä tarkastelussa demokraattisuuden piirteinä pidetään poliittista yhdenvertaisuutta, joka ilmenee muun muassa siinä, että yleinen äänioikeus ja perusihmisoikeudet on kirjattu perustuslakiin ja että vaaleja järjestetään säännöllisesti (Rudebeck 2011, 7–8 teoksessa Melber 2015, 48). Nämä kriteerit eivät kuitenkaan kerro koko totuutta yhteiskunnan ja demokratian tilasta.

Muodollisten kriteerien lisäksi tarvitaan laajempaa näkemystä demokratiasta tilana, jossa kansalaiset pääsevät yhdenvertaisina osallistumaan kansakunnan asioiden ajamiseen osana kansalaisyhteiskuntaa (esim. Tocqueville 1980; Couldry 2010).

1800-luvun alkupuolella ranskalainen Alexis de Tocqueville tutustui muutama vuosikymmen aiemmin itsenäistyneen Yhdysvaltojen demokratiaan ja vertasi sitä kotimaansa demokratiamalliin. 1800-luvun Ranska tuntui jähmettyneen vallankumousten ja yksinvaltiuden aaltoliikkeeseen, mutta Yhdysvalloissa vallitsivat yhteiskunnallinen vakaus ja tasa-arvo. Yhdysvalloissa paikallistason demokratia ja sen luoma laillisuusperiaatteen noudattamisen, yksilönvapauden ja tasa-arvoisuuden henki tasa-painottivat maan keskushallinnon valtaa. Aristokratian ikeestä irti taistelevassa Ranskassa ja Euroopassa tasa-arvon hengen synnyttäminen ei ollut yhtä luontevaa. Vanhat roolit istuivat tiukassa ja aiheuttivat luokkien välisiä valtataisteluita, epäluuloa, korruptiota ja omien suosimista valtaan päässeiden keskuudessa. (Esim. Mennell & Stone 1980, 33–35; 37; Tocqueville 1980, 84–85.)

Nuorten demokratioiden hauraus ja lähtökohtien vaikutus yhteiskunnan kehittymiseen eivät siis ole uusia asioita. Demokratian haasteita kohtaavat paitsi vanhat demokratiat (esim. Couldry et al 2007, 12–15), myös uudet kehittyvien maiden demokratiat esimerkiksi Afrikan mantereella. Ne eivät kehity tyhjästä, joten niiden ei voi olettaa hyvästä lähdöstä huolimatta automaattisesti ja nopeasti "onnistuvan", vaikka demokratian rakenteet olisivatkin jo olemassa ja niitä tuettaisiin ulkoapäin. Niinpä nuorena valtiona Namibian demokratian suunta on ollut sen itsenäisyyden alkuvuosina ymmärrettävästi kysymysmerkki, mutta 27 itsenäisen vuoden jälkeen demokratian kehitystä maassa voi jo alkaa syvällisemmin pohtia.

Nyt näyttääkin siltä, että Namibiaa voi jossain määrin pitää täyden länsimaisen demokratian sijasta *hybridin hallinnon* ("hybrid regime") valtiona. Poliitiikan tutkimuksessa hybridin hallinnon konseptin alla käsitellään kasvanutta määrää valtioita, joiden hallinnot ovat erilaisia sekoituksia demokratioista ja autoritäärisistä valtiomuodoista. Näiden maiden demokratiakehitys on joko jäänyt paikalleen tai jopa ottanut takapakkia. (Chadwick 2013, 10.) Tällaisia valtioita on paljon muun muassa Saharan eteläpuolisessa Afrikassa (ks. alaluku 3.4). Hybridin hallinnon käsitteen taustalla ei ole oletusta siitä, että mikään valtio vastaisi täysin käsitystä ideaalittyyppisestä demokraattisesta järjestelmästä, sillä jokainen demokratia on luotu tiettyjen maassa vallitsevien olosuhteiden pohjalle. On toki silti olemassa eri tavoin mitattuna enemmän tai vähemmän vallitsevaa läntistä demokraattista ihannetta vastaavia valtioita, ja tilanne elää yhteiskunnallisen ja kansainvälisen vaikutuksen alla koko ajan.

Namibialaista politiikkaa hyvin tunteva Henning Melber (2015, 45–66) pitää Namibiaa *kilpailullisen autoritarianismin* ("competitive authoritarianism") edustajana. Levitsky ja Way (2010 teoksessa Chadwick 2013, 9–10) määrittelevät hybrideihin hallintoihin kuuluvan kilpailullisen autoritarianismin, jolla tarkoitetaan valtiota, joka noudattaa muodollisia demokraattisia sääntöjä järjestämällä vapaita ja reiluja vaaleja, mutta joka samalla sallii uskonnollisen tai sotilaallisen eliitin harjoittaman painostuksen ja jossa vallanpitäjät itse rikkovat oikeusvaltion periaatteita.

Melber (2015, 48) perustelee näkemystään Namibian hallintomallin hybridiydestä muun muassa vaalien läpinäkymättömyydellä, niihin liittyvällä oppositiopoliitikkojen häirinnällä ja median puolueellisuudella sekä valtiovallan mittavalla väärinkäytöllä. Tästä huolimatta vaaleja pidetään säännöllisesti, niihin osallistuu kilpailevia puolueita ja ne ovat pääsääntöisesti suuren luokan vilpeistä vapaat. Muiden tutkijoiden antamat arviot Namibian yhteiskunnan kehityksen suunnasta tukevat Melberin havaintoja. Esimerkiksi Gretchen Bauer (2001, 33) näkee merkkejä maan kehityksestä kohti yksipuoluejärjestelmää. Hän tekee myös huomion vallan keskittymisestä maan toimeenpanovallalle, eli käytännössä presidentille ja hallitukselle (emt., 53).

2.2 Demokratiamittausten menestymisen taustat

Kasvaneesta autoritäärisyydestä huolimatta Namibia menestyy jatkuvasti erilaisissa kansainvälisissä tai mantereen laajuisissa demokratiavertailuissa. Monen katastrofaaliseen yhteiskunnalliseen tilanteeseen ja jopa sotatilaan ajautuneen Afrikan maan rinnalla Namibian suhteellinen vakaus näyttäytyy positiivisena tapauksena. Miten Namibia on onnistunut tässä?

Namibian itsenäisyyttä edelsi yli 20 vuotta kestänyt aseellinen taistelu ja suhteiden luominen Yhdistyneisiin kansakuntiin (YK) ja läntisiin kumppanimaihin. Kansalaiset tukivat laajasti Swapon johtamaa taistelua yhteistä vihollismaata vastaan. Jo ennen näitä tapahtumia maahan oli luotu demokraattisen hallinnon malli, joskin se palveli ensiksi Saksan siirtomaavallan ja sitten Etelä-Afrikan apartheid-hallinnon etuja sulkien kansan enemmistön ulkopuolelleen. Namibia itsenäistyi 1990-luvun vaihteessa, jolloin kylmä sota päättyi Neuvostoliiton hajoamiseen ja läntinen liberaali aikakausi valtasi rytisten myös Afrikan. Uusi itsenäinen valtio kehitti perustuslakinsa läntisen mallin mukaisesti. (Gretchen Bauer 2001, 33–36).

Toisin kuin moni paikallisista autoritäärisistä hallinnoista pesäeroa tehnyt Afrikan valtio, Namibia itsenäistyi toisen valtion, eli Etelä-Afrikan, vallan alta. Namibia olikin ennen Eritreaa mantereen toiseksi viimeinen siirtolaisoligarkiasta itsenäistynyt valtio. Tästä syystä Namibiassa vallitsi itsenäistymisen alla entisille siirtomaaoligarkioille tyypillinen poliittisen kilpailun salliva kulttuuri, joka itsenäistymisen myötä laajeni koskemaan koko kansakuntaa. Lisäksi tukena (sekä painostajina) rauhansopimuksen ja perustuslaillisen demokratian luomiseksi Namibialla oli kansainvälisiä toimijoita, kuten YK, Yhdysvallat ja Euroopan maita. (Emt.)

Eurooppalaisen mallin mukainen demokratia ei toiminut yhtä sujuvasti jo aiemmin itsenäistyneissä Afrikan valtioissa. Niissä valtaan päässeet hallitsijat ja valtaryhmät alkoivat usein suosia itselleen läheisiä ryhmiä ja rajoittaa kansalaisten tasa-arvoista ja avointa mahdollisuutta demokraattiseen osallistumiseen. (Emt.) Syitä tähän kehitykseen on monia eikä niistä vallitse yksimielisyyttä: Joidenkin mielestä eurooppalaisten siirtomaissaan ruokkima suosikkijärjestelmä säilyi hengissä kolonialismin jälkeen. Joidenkin mukaan kyse oli afrikkalaisista heimokiistoista, jotka valkoisten lähdettyä ovat päässeet vaikuttamaan paikalliseen politiikkaan. Osa syyttää tilanteesta riippuvuusteorian mukaisesti länsimaiden edelleen jatkuvaa kehittyvien maiden taloudellista riistoa erilaisin epäreiluin kumppanuussopimuksin. (Esim. Angeles & Neanidis 2015; Kepa 25.4.2017; Mkandawire 2015; Ojo 2016; Pambazuka News 14.8.2013; Tausch 2010.)

Vuosikymmenten vierieissä nyt myös Namibia osoittaa merkkejä liukumisesta yhden puolueen valtaan. Swapo on yhä Namibiassa hallitseva puolue, mutta vaalit ovat kuitenkin tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta olleet pitkälti vapaat ja reilut. Kansa nauttii myös suureksi osaksi perustuslailla

taatuista ihmisoikeuksista, kuten sanan- ja yhdistymisvapaudesta. Maan poliittinen vakaus ja legitimeetti kohtasivat vakavimman uhkansa 2000-luvun taitteessa, jolloin Namibia sekaantui Angolan ja Kongon sotiin sekä tukahdutti itsenäisyyttä tavoitelleen Caprivin alueen konfliktia väkivaltaisesti.

Swapon valtaa on kuitenkin vaikea vastustaa. Syinä puolueen suosioon ovat olleet muun muassa sen rooli johtavana kansallismielisenä liikkeenä vapaustaistelussa ja kilpailevien puolueiden yhdistäminen itsenäisyyttä edeltäneisiin hallintoihin, Swapon pääsy valtion resursseihin, puolueen vahva tuki maan suurimman etnisen ryhmän eli ovambojen keskuudessa, ideologisten erojen puute puolueiden välillä sekä pienpuolueiden resurssien puute (Bauer 2001, 43). Se, voidaanko Swapoa ja sen kannatusta näillä perusteilla pitää demokraattisena vai sittenkin heimositeisiin ja korruptiivisiin suhteisiin perustuvana, on jossain määrin kiistanalainen kysymys.

Nuorison urbaanin maaliikkeen synty lienee yksi kiinnostava vastaus kysymykseen. Itsenäisyystaistelujen jälkeisten 1980- ja 1990-lukujen sukupolvien käsitys demokratiasta ja politiikan tekemisestä saattaa poiketa edeltäjistä. Ne eivät ehkä enää suostu tyytymään kapeiden demokratiamittareiden tuloksiin ja tämä on Swapolle uudenlainen haaste.

3 Kansalaisyhteiskunta ja julkisuus

Demokratian synty ja kehitys nuorena Namibian valtiossa vastaa monilta osin tilannetta 1800-luvun Euroopassa, esimerkiksi Ranskassa. Kansainvälinen konteksti ja aikakausi ovat paljon muuttuneet teollistumisen alkua ajoista, mutta Namibian *kansalaisyhteiskunnan* ja *julkisuuden* kehittymisessä on silti tunnistettavia piirteitä länsimaisiin verrokkeihin.

Julkisuuden ja kansalaisyhteiskunnan käsitteiden juuret ulottuvat kauas Antiikin Kreikkaan ja Rooman valtakuntaan asti. Muinaisessa Kreikassa julkisuus ja sen rajaama kansalaisyhteiskunta käsitteivät vapaiden miesten muodostaman *julkisen tilan* ("polis"), jossa käsiteltiin yhteisiä asioita vapauden ja pysyvyyden tilassa. Elämän välttämättömyydet ja muutokset jäivät *yksityisyyden tilaan* ("oikos"), joka kuului perheen miehisen pään alaisuudessa toimiville orjille ja naisille. Häpeällinen halujen ja tarpeiden katoava ja ailahteleva maailma jäi kätkeytyksi kodin piiriin samalla, kun julkisuudessa vertaiset taistelivat kuolemattomuudesta, maineesta ja kuuluisuudesta. (Habermas 1991, 2–4.)

Noihin aikoihin julkisuus sulautui politiikkaan ja valtioon, jolloin varsinaista "itsenäistä" julkisuutta ja kansalaisyhteiskuntaa ei vielä ollut olemassa. Historiallisesti uudenlainen *porvarillinen julkisuus* ("bourgeois public sphere") sai syntynsä 1600- ja 1700-luvuilla manner-Euroopassa ja Isossa-Britanniassa. Siellä keskiluokkaiset miehet haastoivat julkisen vallan keskusteluun yleisistä säännöistä,

jotka säätelivät yksityistetyt, mutta julkisesti merkityksellisen tilan suhteita hyödykkeiden vaihdossa ja sosiaalisessa työssä. (Emt., 27.)

Yksityiseen tilaan kuuluivat edelleen perhe ja työvoiman sekä kaupankäynnin sisältävä *kansalaisyhteiskunta* ("civil society") ja julkisen vallan tilaan taas *valtio* ("state") sekä *ylhäisö* ("court"). Niiden välissä sijaitsevaan julkiseen tilaan lukeutuivat poliittinen julkisuuden tila, kulttuurituotteiden markkinat eli *kaupunki* ("town") sekä lehdistön edeltäjä, *kirjeiden maailma* ("world of letters"). Lehtien esisät, porvariston ja yläluokan lukemat ja tuottamat kirjelehtiset, mahdollistivat julkisen poliittisen tilan muodostumisen ja porvariston kokoontumisen keskustelemaan kulttuurista ja yhteisistä asioista kahviloihin, salonkeihin ja kerhoihin eli "kaupungille". Kirjelehdet toivat esille *julkisen mielipiteen*, jonka kautta valtio pääsi kosketuksiin yhteiskunnan tarpeiden kanssa. (Emt., 29–31.)

Porvarillinen julkisuus unohti osallistujensa taustan ja omaisuuden, sillä tässä tilassa paras argumentti voitti. Keskustelua käytiin *yhteisistä huolista* ("common concern") toisin kuin ennen tämän uuden kahvila- ja lehtikulttuurin syntyä, jolloin valtion ja kirkon kaltaiset instituutiot olivat määrittäneet, mistä puhuttiin ja miten. Teollistuva yhteiskunta ja kapitalismin synty loivat periaatteessa kaikille avoimet markkinat kulttuurin ja tieteen sekä informaation kulutukselle, jolloin kuluttavien kansalaisten täytyi itse määrittellä näiden tuotteiden merkitys itselleen rationaalisessa kanssakäymisessä muiden kanssa. Taide, kulttuuri ja filosofia eivät olleet enää kirkon ja ylhäisön omaisuutta, ja samalla niiden erityislaatuinen ja pyhä luonne katosivat. Niistä voitiin yhtäkkiä käydä keskustelua ja niitä voitiin kritisoida. (Emt., 36–37.)

Porvarillisen julkisuuden luonne oli jatkuvasti laajeneva, siitäkin huolimatta, että ensimmäisten sukupolvien ajan siihen kuului vielä harva joukko. Julkisuudessa keskustelevat käsittivät edustavansa laajempaa joukkoa, jonka puolesta he kävivät keskustelua ja mahdollisesti jopa sivitivät sitä - esimerkiksi julkaistavien lehtisten muodossa. Valtava osin jopa lukutaidoton maalaisväestö ja kaupunkien *tavallinen väki* ei kuulunut julkisuuden piiriin, sillä perusopetus silloisissa yhteiskunnissa ei vielä ulottunut kaikille yhteiskuntaluokille. Yli puolet väestöstä eli vaatimattomissa oloissa eikä heillä luku- taidottomuuden lisäksi ollut varaa hankkia luettavaa. Hiljalleen kuitenkin 1600-luvun ylhäisön tukema kulttuuri katosi ja 1700-luvulla tilalle tulivat kaupalliset kustantajat ja tuottajat, jotka tarvitsivat yleisöä eli kuluttajia tuotteilleen. (Emt., 37–38.)

Vähitellen Euroopan ja Yhdysvaltojen vallankumousten, kansalaisten sivistyksen laajenemisen ja tekniikan sekä kaupan kehittymisen myötä alkuaikojen käytännössä rajallinen *porvarillinen julkisuus* alkoi korvautua kaupallisen lehdistön tarjoamalla *massajulkisuudella*. Samalla politiikka oli muuttunut entistä kansanvaltaisemmaksi kuninkaiden ja hovien antaessa tilaa demokraattisille elimille ja käytännöille. Ensimmäisenä poliittisen julkisuuden kehitys johti parlamentin muodostumiseen Isossa-Britanniassa 1600-luvun lopulla ja enenevässä määrin muualla läntisessä maailmassa Ranskan vallankumouksen jälkeen noin vuosisata myöhemmin. Yhdysvalloissa vallankumous johti niin ikään

1700-luvun loppupuolella liberaalin demokraattisen poliittisen järjestelmän syntyyn sekä eroon Englannin vallasta. Vallankumoukset laajensivat kansalaisten oikeuksia sekä demokraattisia käytäntöjä. Sananvapauden ja kokoontumisen vapauden sekä ihmisoikeuksien myötä julkisuus pääsi laajenemaan ja lehdistö kehittymään.

Kuten Ranskan perustuslaissa vuodelta 1791 sanotaan: *"Ajatusten ja mielipiteiden vapaa ilmaisu on yksi ihmisen kallisarvoisimmista oikeuksista. Näin ollen jokainen voi puhua, kirjoittaa ja painaa vapaasti vastuuvараuksella, että tätä vapautta käytetään väärin lain määrittämässä tapauksissa."* Vuoden 1793 perustuslakiin lisättiin: *"Oikeutta esittää ajatuksia ja mielipiteitä lehdistön kautta tai muulla tavalla, oikeutta kokoontua rauhanomaisesti... ei voi kieltää."* Laissa luki vielä perustelu: *"Syynä näiden oikeuksien julistamiseen on despotismin esiintyminen tai tuore muisto siitä."* (Emt., 70–71.)

Vallanpitäjien piirissä lehdistöön ja julkisuuteen on ennen ja jälkeen vallankumousten ja demokraattisten perustuslakien laatimisen suhtauduttu usein ennakkoluuloisesti. Julkisen mielipiteen valta pelotti. Ranskassa vallankumouksen jälkeen valtaan noussut Napoleon kielsi suurimman osan lehdistä ja alisti jäljelle jääneet sensuurille, ja sittemmin uudelleen valtaan nousseet Bourbonit lupasivat pitää yllä lehdistönvapautta, vaikka käytännössä vastaänten olikin oltava varpaillaan sanomistensa kanssa. Englannissa taas ennen lehdistön ja kansanvallan aseman vakiintumista vallanpitäjät, eli hovi ja hallitus, pitivät kahvilaan kokoontuvia porvareita ja politiikasta raportoivia lehtimiehiä riesana. Näihin kohdistettiin sensuuria, kunnianloukkauksesta rankaisevia lakeja ja rajoituksia, jotka liittyivät kruunun ja parlamentin etuoikeuksiin. Postimerkkivero vuodelta 1712 vähensi lehdistön painosmääriä ja sisältöä sekä lopetti osan lehdistä kokonaan. Myös puoluesidonnainen lehdistö alkoi kukoistaa osana kamppailua julkisuuden hallinnasta. (Emt., 58–59; 70–71.)

Vasta porvarillisen ja perustuslaillisen valtion ilmaantumisen ja poliittisen julkisuuden laillistamisen jälkeen oli lehdistö ideologisesta kilpailusta vapaa keskittymään kaupalliseen laajenemiseen. Isossa-Britanniassa, Ranskassa ja Yhdysvalloissa tämä kehitys tapahtui samoihin aikoihin 1830-luvulla. Vuosisadan puolivälissä muutama lehtiyhtiö oli jo listautunut pörssiin. Kaupallinen vaikuttaminen mainosten ja markkinoinnin kautta nousi kilpailemaan entisten ideologioiden ja politiikan kanssa julkisuuden valokeilasta suurelle yleisölle. Journalismista kehittyi ammatti erilaisine työn rutiineihin ja etiikkaan liittyvine vaatimuksineen. Julkaisijasta toisaalta kehkeytyi toimittajien päällikkö, joka oletti näiden toimivan mediayrityksen yksityisten intressien turvaamisen rajoissa. (Emt., 184–186.)

Media alkoi keskittyä ja uusien massamedioiden, eli radion ja television, ilmaantuminen sai hallitukset tuntemaan itsensä uhatuiksi. Tämän seurauksena radio- ja tv-toiminta keskitettiin Euroopassa hallitusten valvontaan julkisen palvelun laitoksiksi. Poliittisen vallan vastavoimaksi alun perin syntyneitä julkisuutta piti lopulta suojella voimakailta yksityisiltä intresseiltä. Näiden vaikutusta piti säädellä pienestä keskusteleavasta joukosta julkisuuden vastaanottajaksi muuttuneeseen massayleisöön tai julkisuuden kuluttajiin. (Emt., 187–188.)

Tästä alkoi julkisuuden ja kansalaisyhteiskunnan kehittyminen suuntaan, jonka me tunnemme. Kansalaisyhteiskunnan toimijat institutionalisoituivat hyvinvointiyhteiskunnissa ja sama kävi politiikan vaikiintuneille toimijoille, kuten puolueille ja parlamentille. Ne kasvoivat avoimista julkisista tiloista omiksi suljetuiksi organisaatioikseen, jotka kilpailevat muiden yksityisten ja julkisten toimijoiden kanssa paikasta pääasiallisesti kaupallisen median sanelemassa julkisuudessa. Tämä taas on muuttunut keskustelun tilasta ja tarjoajasta entistä enemmän esittämisen ja yleisön suosion sekä samaisutumispinnan tarjoajaksi. Poliittikka on entisestään medioitunut ja media puolestaan kaupallistunut ja keskittynyt. Kaikki nämä tekijät yhdessä ovat vaikuttaneet 2000-luvulle tultaessa kehittyneeseen tilanteeseen, jota voidaan joidenkin mielestä pitää myös demokratian ja julkisuuden kriisinä.

3.1 Tocquevillen kansalaisyhteiskunta ja demokratia

Kansalaisyhteiskunta on siis 1700-luvun lopulta lähtien nähty valtiosta erillisenä ja siihen kriittisesti suhtautuvana järjestelmänä, ja sellaisena tarpeellisenä osana yhteiskuntaa. Muun muassa Tocqueville otti etäisyyttä hegeliläiseen ajatteluun, jossa valtiota tarvittiin helposti kaaokseen ajautuvan kansalaisyhteiskunnan ylimmäksi valvojaksi.

Tocquevillelle kansalaisyhteiskunta on välittävien organisaatioiden tila yksilön ja valtion välissä. Hallituksen vastuun tulisi rajoittua poliittiseen tilaan, ja kansalaisyhteiskunnan tulisi saada kukkia vapaaehtoisista kansalaisyhdistyksistä, jotka pyrkivät ratkomaan yksityisiä ongelmia jättäen suuret poliittiset ja taloudelliset kysymykset poliittisille elimille. (Ehrenberg 1999, 167.)

Inspiroivan esimerkin hän löysi Yhdysvaltojen eloisista kylä- ja paikallisyhdistyksistä, jotka toimivat yksilöiden ja perheiden sekä valtion välisinä keskiportaan julkisina tiloina. Ne eivät olleet valtiollisten elinten tapaan liian kaukana tavallisista kansalaisista, ja saivat nämä vapaat yksilöt toimimaan yhteisen hyvän ja samalla omien intressien nimissä tavalla joka edesauttoi yhteiskunnan tervettä toimintaa. Valtio ei liiaksi puuttunut kansalaisten elämään eivätkä kansalaiset toisaalta vieraantuneet toisistaan pelkän oman etunsa tavoittelijoiksi. Tällainen myös vakautti yhteiskunnan toimintaa, kun kansalaiset saivat kanavoida äänensä yhdistysten kautta heitä koskettavissa asioissa ja monipuolinen yhdistyskenttä taas piti valtiokoneiston aisoissa.

Lisäksi yhdistysten voima ja energia toi lisänsä valtion politiikkaan *poliittisen yhteiskunnan* ("political society") muodossa erotuksena markkinoiden yksityisistä intresseistä. Tocquevillen mielestä kansalaisyhdistyksissä *"tunteet ja ajatukset uudistuvat, sydän laajenee ja ymmärrys kehittyy"*. Kansalaisyhdistysten muodostama poliittinen yhteiskunta luo *"yhteiskuntaa tarkastelevan itsenäisen silmän"* ("the independent eye of society"), joka tarkkailee julkista elämää. Poliittinen yhteiskunta opettaa

kansalaisille politiikkaa, hillitsee yhteiskunnallisia intohimoja ja pitää aisoissa yksityisten intressien kuumeista täyttämistä. (Kumar 1993, 381.)

Tärkeän lisän nykyiseen käsitykseen kansalaisyhteiskunnasta ja julkisuudesta tuo Gramsci, jolle kansalaisyhteiskunta on *poliittisen hegemonian* uusintamisen tila. Se on siis yhteiskunnallisen rauhan ja vakauden takaaja. Gramscin mallissa valtio toimii välittäjänä poliittisen yhteiskunnan ja kansalaisyhteiskunnan välissä. Poliittinen yhteiskunta hallitsee pehmein ja kovin keinoin, suostuttelun ja painostuksen kautta, kansalaisyhteiskuntaa toimimaan valtion sääntöjen ja hallitsevan hegemonisen ideologian mukaan. Kansalaisyhteiskunnan tehtäväksi jää mukailla ja myötäillä hegemoniaa. Kansalaisyhteiskunta on siis Gramscin mukaan kulttuurin tila, jossa tavat ja normit luodaan. Siellä syntyvät arvot ja merkitykset, ja siellä niistä käydään keskustelua, niitä haastetaan ja muutetaan. Se on tuotantovälineet omistavalle ja valtiokonetta hallitsevalle luokalle tärkeä vallankäytön väline, ja samalla tila, joka valtaa havittelevan uuden luokan täytyy vallata. (Kumar 1993, 381–383.)

Gouldner (emt., 380) kiteyttää, että modernin yhteiskunnan keskeinen ongelma on löytää *kolmas tie* kilpailevan markkinayhteiskunnan tuottaman atomisaation ja valtion hallitseman olemassaolon väliltä. Moni tutkija onkin löytänyt vastauksen *luonnollisten tai vapaaehtoisten ryhmien tai organisaatioiden* rakenteesta, joiden kautta yksilö kehittää sosiaalisen solidaarisuuden ja kansalaisosallistumisen tunteen. (Emt.) Myös valtion ja kansalaisyhteiskunnan roolin vahvuus ja merkitys ovat viimeisimpinä vuosikymmeninä herättäneet tutkijoiden piirissä keskustelua. Suuri osa kansalaisyhteiskunnan tutkijoista on sitä mieltä, että dikotomian osapuolten välinen autonomia ei saa olla liian suuri, vaan niiden tulisi ennemminkin valvoa toisiaan. (Emt., 385.) Ongelmaksi voivat siis nousta sekä liian vahva valtio että vallankumoukseen kykenevä kansalaisyhteiskunta, joka ei valtaan päästyään kuitenkaan laajentaisi demokraattista tilaa.

3.2 Verkkoyhteiskunnan julkisuus ja kansalaisyhteiskunta

Kehitys, joka alkoi teollisesta vallankumouksesta siihen liittyvine teknologisine innovaatioineen, sai ihmiset muuttamaan sankoin joukoin maalta kaupunkiin 1700-luvun lopulta 1950-luvulle. Tästä seurasi yhteisöllisyyden ja *sosiaalisen pääoman* hajoamista sellaisina kuin ne olivat tiiviissä maalaisyhteisöissä ilmenneet. *Sosiaalisten verkostojen muodostama pääoma* on sittemmin, ensin esimerkiksi television, radion ja puhelimen, ja myöhemmin maailmanlaajuisen sähköisen tietoverkon aikakaudella, saanut uudenlaisia mahdollisuuksia ja muotoja luoda ihmisten ja eri toimijoiden välisiä yhteyksiä pitkienkin välimatkojen päähän. (Goss & Putnam 2002, 16–17.)

Andrew Chadwick puhuu hybridien medioiden ilmiöstä. Medioiden hybridisyys tarkoittaa käytännössä uusien ja vanhojen viestintävälineiden rinnakkaista ja päällekkäistä käyttöä, jolloin vanhemmat tavat

viestiä säilyvät vähintään osittain uusien kanssa. Samalla syntyy kokonaan uusia viestinnän normien ja tilojen sekoituksia. (Chadwick 2013, 23.) Tilanteessa uutta ei itse asiassa ole viestintäväline, vaan se, *"millaisia uusia areenoita nousee elämän tärkeiden kysymysten neuvottelutiloiksi, ketkä niihin pääsevät ja ketkä eivät, kuka saa puhua ja kenestä nousee auktoriteetti, jota uskotaan"* (Carolyn Marvin 1988, 4 teoksessa emt., 23). *Uudempi media* siis osittain uudelleen järjestää olemassa olevien mediaeliittien, poliittisten eliittien ja yleisöjen välisiä sosiaalisia, taloudellisia, poliittisia, ajallisia ja paikallisia suhteita. Tämän mahdollistavat uudemman median tarjoamat, aiemmasta poikkeavat normit ja käyttöehdot erilaisille olemassa oleville ryhmille. (Emt., 24.)

Erityisesti internet ja sosiaalinen media mahdollistavat sen, että erilaiset aktivismin, intressiryhmien ja poliittisten puolueiden piirteitä yhdistelevät ryhmittymät voivat vaikuttaa moninaisilla keinoilla erilaisiin toimijoihin. Esimerkiksi voi ottaa vaikkapa yhdysvaltalaisen MoveOn -kansalaisliikkeen, joka yhdistelee toiminnassaan viestintää verkossa ja perinteisessä mediassa sekä joukkomielenilmauksissa. Liike pyrkii löyhän, verkostomaisen jäsenkuntansa avulla vaikuttamaan moniin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja päätöksentekoon ympäristöasioista sananvapauteen. Vastaavanlaisia toimijoita on ilmaantunut 1990-luvun lopun ja 2000-luvun puolella eri puolille maailmaa Ison-Britannian 38 Degreesistä Australian GetUp!:iin. (Emt., 187.)

Nämä ovat poliittisia aktivistiliikkeitä, jotka elävät verkostomaisesta rakenteesta linkittäen keskenään yhtä lailla erilaisia järjestöjä ja yksittäisten ihmisten joukkoja. Toiminnallaan ne pyrkivät vaikuttamaan poliittisiin päättäjiin ja saamaan medianäkyvyyttä perinteisessä mediassa. Muita uudentyypisiä aktivistiliikkeitä ovat järjestöjen hetkellisesti tiettyjä asioita ajamaan muodostamat kampanjaliikkeet tai yksittäisten henkilöiden yhdessä synnyttämät, vähemmän organisoidut kansanliikkeet, jotka hyödynnevät toiminnassaan myös hybridiä mediaa. (Esim. Bennett & Segerberg 2013, 45–48.) Nämä liikkeet saavat usein verkostomaisuutensa ansiosta nopeasti aikaan valtaisiakin kansalaisten mobiilisaatioita. Ne pystyvät myös joustavasti yhdistelemään toiminnassaan erilaisia teemoja ja mukautumaan protestirepertuaarissaan erilaisiin tilanteisiin. Hybridit liikkeet myös jakavat tietoa ja uusia sovelluksia sähköisen verkon välityksellä jäsenilleen ja keräävät ripeästi palautetta ja toiveita jäsenistöltä. (Emt., 25.)

Näiden verkostojen mahdollisuudet vaikuttaa politiikkaan kansallisella ja kansainvälisellä tasolla riippuvat monista tekijöistä. Yleisesti otollinen tilaisuus ja konteksti, joka tekee poliitikoista vastaanottavaisia kansalaisten lähettämille viesteille, edesauttaa verkostomaisten liikkeiden onnistumista sanomansa huomioimisessa. Esimerkiksi kansainvälinen talouskriisi ja kansalaisten kurjistuneet oltavat olivat osasyylinen muun muassa Occupy-liikkeen saamaan laajaan huomioon julkisuudessa ja jopa politiikassa. Yleensä liikkeet eivät kuitenkaan saa vaatimuksiaan täysimääräisinä läpi politiikassa. Bennettin ja Segerbergin mukaan liikkeiden tärkein anti ovat uudet ideat, jotka leviävät sosiaalisen

median ja uudenlaisten verkostojen kautta laajallekin ja aiheuttavat ennalta arvaamattomia seurauksia pitkienkin aikojen ja välimatkojen päässä. Liikkeiden usein väljät ja yleismaailmalliset tunnuslauseet mahdollistavat niiden käytön mitä erilaisimmissa aktivistitempauksissa ja ne pesiytyvät vanhempien medioiden välityksellä myös arkikieleen. (Emt., 191–193; 212–215.)

3.3 Kansalaisyhteiskunta Saharan eteläpuolisessa Afrikassa

Saharan eteläpuolinen Afrikka poikkeaa julkisuuden ja kansalaisyhteiskunnan kehitykseltään aiemmissa alaluvuissa kuvailemistani Euroopasta ja Pohjois-Amerikasta. Esimerkiksi julkisuuden ja kansalaisyhteiskunnan käsitteiden kehtona pidetty Länsi-Eurooppa kohtasi modernin ajan Ranskan vallankumousten ja Englannin teollisen vallankumouksen jälkeen, kun yhteiskunnallinen elämä siirtyi alemmilta paikallisilta tasoilta tuoreiden demokraattisten valtioiden tasolle (Mouzelis 1995, 224). Modernisaation aikana maatalousteknologia ja teollisuus kehittyivät, ja kansalaisyhteiskunnat ja demokratia näkyivät kansalaisten valtavana liikkuvuutena ja esimerkiksi työväenliikkeiden ja ammattiyhdistysten syntyminenä valtion ja kansalaisten väliin.

Saharan eteläpuolisessa Afrikassa elettiin modernisaation alkuaikoina vielä monin paikoin länsimaisen elämäntyylin koskemattomissa. Pienehköt yksityisten eurooppalaisten toimijoiden perustamat siirtokunnat ja orjakauppa olivat jo myöhäiseltä keskiajalta lähtien pesiytyneet Afrikan rannikoille. Vasta 1800-luvun lopulta 1900-luvun alkuun eurooppalaiset mahtivaltiot rynnistivät voimalla alueelle ja jakoivat lyhyessä ajassa mantereen keskenään Afrikan jakona tunnettuna aikakautena. Yksi monista syistä Afrikan *kolonisoimiselle* ja eurooppalaisten harjoittamalle kiivaalle *imperialismille* oli Euroopan teollistumisen tahti, joka vaati halpoja raaka-aineita, joita haettiin Afrikasta. (Esim. Mackenzie 2005, 29–43.) Modernisaatio saapui siis mantereelle eurooppalaisten siirtomaaisäntien mukana, joiden perustamat siirtomaahallinnot ja siirtokuntayhteisöt harjoittivat demokraattista politiikkaa, vaikka poliittiset oikeudet eivät tässä vaiheessa ulottuneet paikalliseen väestöön (esim. Oliver & Atmore 2005, 160–167).

Toisen maailmansodan jälkeinen kolonisaation purkautuminen ja useiden entisten siirtomaavaltioiden itsenäistyminen Afrikassa pääosin 1950- ja 1960-luvuilla johti uudenlaiseen tilanteeseen mantereella. Ensin kansallisaatetta ja sitten valtiorakenteita luotiin aiemman ulossulkevan, despoottisen ja korruptiota suosineen siirtomaarakenteen ja -kulttuurin pohjalle. Mitä kansalaisyhteiskunnan kehittymiseen tulee, Afrikan valtioilta puuttui demokratiaa edeltänyt valmis malli, jossa vahvaa valtiota tasapainottamassa olisi ollut Euroopan tapaan ylimystö. (Esim. Mouzelis 1995, 232.) Vahvoja kan-

salaisyhteiskunnallisia toimijoita ei siis mantereen tuoreisiin demokratioihin itsenäisyys- ja vapautusliikkeiden jälkeen syntynyt, mikä vaikutti osaltaan demokratioiden kriisiytymiseen seuraavina vuosikymmeninä.

Suhteettoman vahva ja silti resursseiltaan heikko afrikkalainen valtio ei ollut valmis kehittämään kansalaistensa taloudellisia oloja koko kansakunnan hyväksi. Julkinen ja palvelusektori kasvoivat turhan kookkaiksi maatalousreformin ja teollistumisen hitauden tai epäonnistumisen seurauksena. Näissä olosuhteissa työttömyys ja toisaalta byrokraattisten työpaikkojen saaminen korruption ja nepotismin kautta vallitsivat jakaen yhteiskuntaa voittajiin ja häviäjiin. Uutta vallankumousta pelännyt hyvinvoiva eliitti jätti maan kehittämisen ja taloudellisen rationaalisuuden poliittisessa päätöksenteossa kakkosijalle ja huolehti enemmän oman kannattajakuntansa eduista. Lisäksi teollisuus ja ulkomaankauppa olivat usein entisten siirtomaaisäntien tai maan itsenäisyyttä tukeneiden kumppanimaiden sekä kaikkialle levittäytyneiden ylikansallisten yritysten käsissä. (Esim. emt., 227–230.)

Voittajiin ja häviäjiin jakautuneissa yhteiskunnissa vallitsevat yhtäältä korruptoituneet ja nepotistiset suhteet eliittitoimijoihin, toisaalta jalansijaa saavat populistiset liikkeet. Kumpaakaan ei voi pitää valtion demokratiaa edistävinä kansalaisyhteiskunnan ja valtion välisinä suhteina. (Emt., 233–237.) Myös yhteiskunnasta vieraantuneiden kansalaisten joukko Afrikassa on valtaisa (esim. Rothchild & Lawson 1994, 256). Laajasti nähdyssä afrikkalaisessa kansalaisyhteiskunnassa vaikuttavat myös etniset ja ääri-uskonnolliset organisaatiot, joiden toimintaa voidaan toisinaan pitää sivistyneenä ja demokratiaa edistävänä, toisinaan taas ei (esim. Kasfir 2004, 131).

Kylmän sodan päätyttyä ja Neuvostoliiton tuen tyrehtyttyä Afrikan mantereelle, sai paikallinen kansalaisyhteiskunta uusia toimijoita. Länsimaalaiset lahjoittajat alkoivat tuolloin tukea liberaalia demokratiaa ja pluralismia ajavia kansalaisyhteiskunnan toimijoita Afrikassa. (Emt., 118). Nämä toimijat olivat muun muassa ihmisoikeusjärjestöjä, vaalien valvontaorganisaatioita ja ympäristöjärjestöjä, joista monet eivät olleet luonteeltaan poliittisesti kantaaottavia.

Länsimaisen mallin mukaiset organisaatiot eivät lukumäärästään huolimatta kuitenkaan ole keränneet vuosikymmenten vieressä suurta kiinnostusta afrikkalaisten paikallisten keskuudessa. Syy on niiden ajamiin intressien uutuudessa Afrikan kontekstissa sekä paikallisen valmiin kannattajajoukon puuttumisessa. Ulkoapäin tuodut järjestöt kuitenkin selviävät eteenpäin lahjoittajien tuella ja halukkuudella saada nopeaa muutosta aikaan. Niillä onkin hyvät resurssit poliittisen vaikutuksen tekemiseksi, mutta ne eivät ole itsenäisiä kansalaisyhteiskunnan toimijoita eikä niiden toiminta usein ole pitkäaikaista; kun ulkomaalaisten tukijoiden kiinnostus lakkaa, useimmat katoavat. (Emt., 122; 127; 137.)

Järjestöjen toimintaan liittyy lisäksi hyvistä tarkoituseristä huolimatta usein kiistanalaisia piirteitä. Näitä ovat esimerkiksi paikallistuntemuksen puute kohdemaassa sekä paikallisen hallinnon oman

kehityspolitiikan huomioimattomuus järjestön toimintaa suunnatessa. Järjestöjen tavoitteet ja toiminta ovat usein sidottuja niiden lahjoittajien, lähtömaan ja kansainvälisen politiikan asettamiin kehyksiin paikallisten kansalaisten toiveiden sijaan. (esim. Stroup 2012, 7–11; 15–16; Barber & Bowie 2008, 749–751.)

3.3.1 Kansalaisyhteiskunta Namibiassa

Namibian kansalaisyhteiskunnan koostumus ja toiminta ovat päällisin puolin demokratiaa tukevia, mutta hallituksen voimakas painostus ohjata kansalaisyhteiskunnan toimintaa näkyy myös. Liberaalin mallin mukaisena demokratiana Namibiassa vallitsee *perustuslailla taattu kansalaisten yhdistymis- ja kokoontumisvapaus* (The Constitution of The Republic of Namibia 1990, 14–15). Se on demokratian ja kansalaisyhteiskunnan aktiivisuuden kannalta yksiselitteisen positiivinen tekijä. Namibiassa onkin useita yhdistyksiä ja järjestöjä sekä muita yhteisöllisiä organisaatioita ja kansalaisryhmiä, jotka vapaasti ja säännöllisesti ajavat jäsentensä asiaa. Osin positiivisena, osin isällisen ohjauksena voidaan kuitenkin pitää sitä, että perustuslaki *rohkaisee kansalaisia osallistumaan julkiseen elämään hallituksen toimintaan ja ohjelmiin vaikuttavien organisaatioiden kautta*. Lisäksi muun muassa ensimmäisen presidentin, Sam Nujoman, vuonna 2004 julkistama kansallisten kehitystavoitteiden Vision 2030 -ohjelma tukee hallituksen ja kansalaisyhteiskunnan välistä suhdetta. (Esim. ya Nangoloh 2012, 111.)

Pehmeän isällisen ohjauksen lisäksi namibialaiset järjestöt ovat kokeneet myös varsinaista *painostusta hallitsevan poliittisen eliitin puolelta*. Esimerkiksi toinen maan työntekijöiden etuja ajavista kattojärjestöistä, The National Union of Namibian Workers (NUNW), toimii läheisissä väleissä Swapon kanssa, mikä on taannut sille paremman aseman kuin sitoutumattomalle Trade Union Congress of Namibialle (TUCNA). NUNW esimerkiksi on ainut työläisten kattojärjestö, jonka jäsenistöllä on pääsy maan sosiaaliturvakomission ja hallituksen eläkerahastoinstituution johtokuntiin. Ammattiyhdistysliikkeen maailmanlaajuisen kattojärjestö International Trade Union Confederationinkin (ITUC) mukaan Swapoon liittymättömät ammattijärjestöt ovat kärsineet Namibiassa syrjinnästä. (Emt., 111–112.)

Hallituksen kanssa yhteistyössä toimivat kansalaisjärjestöt, esimerkiksi sosiaali- ja terveystalalla, saavat toimia maassa melko lailla häiriöttä. Sen sijaan itsenäiset, hallitusta mahdollisesti myös kriittisesti tarkastelevat kansalaisyhteiskunnan toimijat, olivatpa ne sitten ihmisoikeusjärjestöjä tai itsenäisiä medioita, joutuvat aika ajoin häirinnän ja painostuksen kohteiksi. Erityisesti demokratiaa, ihmisoikeuksia ja hyvää hallintoa ajavia järjestöjä on pidetty hallituksen vastaisina. Näitä on syytetty

muun muassa lännen imperialismin agenteiksi, ja näiden voi olla vaikeampaa saada paikallisia tukijoita ja lahjoittajia hallituksen tai Swapon vastustuksen pelossa. Vuonna 2005 hallitus myös esimerkiksi esitteli lakialoitteen, jonka mukaan järjestöjen tulisi rekisteröityä hallitukselle ollakseen maassa tunnustettuja toimijoita. Tämä herätti vastustusta Namibian kansalaisjärjestöjen katto-organisaatiossa, Namibia Non-Governmental Organisations Forumissa (NANGOF). (Emt., 112–113.)

Namibiassa toimii vakiintuneita ihmisoikeusjärjestöjä, kuten Legal Assistance Centre (LAC), Namibia Institute for Democracy (NID), Institute for Public Policy Research (IPPR) ja erilaisia ammattiyhdistyksiä. Nämä saavat tukea lahjoittajilta ja lisäksi ääntään kuuluville poliittisissa prosesseissa. Vähemmän poliittisen eliitin suosiossa ovat esimerkiksi NamRights ja Forum for the Future (FFF). (Emt., 112.) Namibiassa toimii myös muun muassa Media Institute of Southern Africa (MISA), joka tarkkailee eteläisen Afrikan maiden sananvapauden tilaa ja median oikeuksia, ja kirkoilla sekä niiden kattojärjestö Council of Churches in Namibialla (CCN) on suuri rooli pitkälti kristillisen maan asukkaiden keskuudessa. Vain harva namibialainen jättää sunnuntaikirkon välistä, ja suurin osa maan asukkaista on luterilaisia maan saksalaisvaikutuksen jäljiltä.

Lukumäärästään huolimatta paikalliset kansalaisjärjestöt eivät ole erityisen vaikutusvaltaisia tai rakkaita toimijoita. Yksi tärkeä syy kansalaisjärjestökentän resurssien vähäisyyteen on se, että taloudellinen varallisuus ja yritysten omistus keskittyvät maan edelleen pitkälti valkoiselle talouseliitille. Tämä ei näe tarpeelliseksi tukea kansalaisjärjestöjen toimintaa, joka usein poikkeaa sen omista intresseistä, eivätkä valkoiset halua tulla nähdyiksi hallituksen vastaisina. Valkoiset eivät myöskään ole erityisen aktiivisesti mukana politiikassa, mitä voidaan yhtäältä pitää mahdollisesti poliittisia jännitteitä poistavana ja yhteiskunnallista ilmapiiriä eheyttävänä seikkana. Toisaalta se vähentää erilaisten väestönryhmien tasapuolista osallistumista yhteisen ruohonjuuritason demokratian rakentamiseen maassa. (ya Nangoloh 2012, 113.)

3.4 Etelä-Afrikan ja Namibian mediajärjestelmät

Demokratian edellytykset ovat eri maissa ja eri alueilla toisistaan poikkeavat historiallisista, taloudellisista, poliittisista ja kulttuurillisista syistä. Useissa Afrikan maissa länsimaisen mallin mukainen demokratiakehitys ontuu suhteettoman vahvan, mutta toimintatavoiltaan ja -resursseiltaan heikon valtion ja vireän kansalaisyhteiskunnan puuttumisen takia. Poliittisten instituutioiden eli valtion ja sitä valvovien, riippumattomien kansalaisjärjestöjen tai -liikkeiden lisäksi on tarkasteltava myös mediajärjestelmien erityispiirteitä ja sananvapauden tilaa.

Media ja erityisesti journalismi on liberaaleissa demokratioissa toiminut perinteisesti vallan vahtikoiran roolissa ja välittänyt monipuolista tietoa kansalaisille näiden oikeuksista ja vallitsevan yhteiskunnan tapahtumista. Samalla se on kansalaisyhteiskunnan toimijoista se, jolla on eettinen velvollisuus välittää ideoita, keskustelua, tietoa ja mielipiteitä poliittiselta eliitiltä kansalaisille ja toisin päin. Ilman vapaata mediaa, avoin yhteiskunnallinen vuoropuhelu valtaapitävien ja heidät edustajikseen valinneiden kansalaisten välillä on mahdotonta.

Eri maiden ja alueiden poliittisen järjestelmän ja mediamaiseman vaikutusta toisiinsa on 1950-luvulta lähtien pyritty tutkimaan ja vertailemaan toisiinsa. Vasta 2010-luvulla tutkimuksessa on alettu kunnolla huomioida myös Afrikan konteksti. Vuoden 2012 tutkimus Etelä-Afrikan mediajärjestelmästä perustuu Daniel C. Hallinin ja Paolo Mancinin (2004) hahmotelmaan kolmesta erilaisesta länsimaisen median mallista. Etelä-Afrikan, ja sitä kautta löyhästi muun Saharan eteläpuolisen Afrikan, mediajärjestelmää ja yhteiskuntaa verrataan näihin jo kehiteltyihin malleihin.

Mallit perustuvat Euroopan ja Pohjois-Amerikan maiden lehdistön ja yhteiskuntien rakenteen, historian ja toimintatapojen tutkimukseen ja vertailuun. Ne kuvaavat, millainen kyseessä olevan maan poliittisen eliitin suhde mediaan on, miten ammattimaista journalistien toiminta maassa on, millainen on mediamarkkinoiden rakenne ja millainen valtion rooli suhteessa mediajärjestelmään on. Näitä tekijöitä eri maissa vertailemalla on saatu muodostettua kolme toisistaan poikkeavaa, yhteiskunnallista ilmapiiriä ja mediamaisemaa kuvaavaa mallia: *liberaali*, *demokraattinen korporatistinen* ja *polarisoitunut pluralistinen* malli. Yksikään valtio ei suoraan ja täysin asetu jonkin tietyn mallin alle, vaan kyse on ideaalityyppisistä malleista, jotka kuvaavat eri maiden järjestelmien hallitsevimpiä piirteitä. (Esim. Hallin & Mancini 2012, 1–3.)

Esimerkiksi liberaali malli kuvaa varsin hyvin Yhdysvaltojen yhteiskunnallista tilannetta ja sen heijastumista paikalliseen mediaan, vaikka liberaalin mallin ominaisuuksia näkyy myös monissa muissa länsimaisissa yhteiskunnissa. Demokraattinen korporatistinen malli on tyypillisimmillään Pohjois-Euroopan maissa, ja polarisoitunut pluralistinen malli taas kuvaa hyvin tyypillisesti Etelä-Euroopan lehdistöä. (Esim. Hallin & Mancini 2004, 10–11.) Hallinin ja Mancinin malleja on kritisoitu niiden keskittymisestä länsimaihin (emt., 2), mutta toisin kuin heitä ennen lehdistön malleja kehitelleet Siebert, Schramm ja Peterson (1956), he ovat jossain määrin irrottautuneet asenteellisesta ja historiallisesti latautuneesta ajatuksesta, että liberaali malli olisi tavoiteltavin median ja yhteiskunnan malli. Tutkijat vastasivat kritiikkiin kehittelemällä länsimaiden ulkopuolelle ulottuvia, laajempia lehdistömalleja vuoden 2012 teoksessaan, jossa mukaan analysoitaviksi on otettu myös Venäjä ja Itä-Euroopan maat, Etelä-Amerikka, Afrikka ja Aasia (Hallin & Mancini 2012, 2–3).

Kirjassa Adrian Hadlandin vastuulla on käsitellä Afrikan mediamalleja, ja tarkemmin tapauksena Etelä-Afrikkaa. Osa Hadlandin (2012) havainnoista on Etelä-Afrikan historiallisen, maantieteellisen ja kulttuurillisen läheisyyden perusteella yleistettävissä myös Namibiaan. Etelä-Afrikkaa kuvataan

osittain jokaisesta kolmesta mediamallista ammentavaksi systeemiksi. Sille on yhteistä liberaalin mallin kanssa mediemarkkinoiden vapaa ja kaupallinen rakenne, mutta verrattuna esimerkiksi Yhdysvaltoihin, lehdistö ja yleisö on etnisesti, kielellisesti ja maantieteellisesti jakautunut. Tämä piirre puolestaan viittaa polarisoituneeseen pluralistiseen malliin, jossa mediaorganisaatioilla on usein tiiviit sidokset poliittisiin puolueisiin. Demokraattiseen korporatistiseen malliin Etelä-Afrikan mediamaisema taipuu muun muassa siksi, että siihen liitetään poliittisten voimasuhteiden näkyminen mediassa, vahvasti vaikuttamaan pyrkivä valtiovalta, jonka valta on kuitenkin perinteisesti rajoittunutta, ja kansalaisjärjestöjen sekä -liikkeiden maltillinen osallisuus median toimintaan. (Esim. Hadland 2012, 98–102.)

Edelliset piirteet kuvaavat hyvin myös Namibian mediamaisemaa ja sen suhdetta valtioon. Kuten Etelä-Afrikassa, myös Namibiassa yleisradiotoiminta on hallituksen ja pitkälti maan pääpuolueen hallinnassa. Sähköisten medioiden merkitys yhteiskunnallisen tiedon välittäjänä on silti suuri, koska suurin osa maan väestöstä tavoitetaan edelleen radiolla (yli 90 %) ja televisiolla (yli 60 %) (esim. ya Nangoloh 2012, 121–122). Sen sijaan pitkälti kaupunkilaiseliitin tietolähteenä toimiva lehdistö on enemmän tai vähemmän itsenäinen, lukuun ottamatta hallituksen tukemaa sanomalehdistöä. Siihen kuuluvat päivälehti New Era sekä Swapo-puolueen oma Namibia Today. Hallitus omistaa myös kansallisen uutistoimisto Namibia Press Agencyn (Nampa). (Esim. Kivikuru 2015, 128.)

Maassa ilmestyy kaikkiaan neljä suurta päivälehteä, jotka palvelevat eri etnisiä ja kieliryhmiä: saksankielinen Allgemeine Zeitung, afrikaansinkielinen Die Republikein ja virallisella kielellä eli englanniksi New Eran lisäksi The Namibian. Tabloideja on yksi, vuonna 2007 perustettu The Namibian Sun, jolla on sama omistaja kuin kahdella ensin mainitulla sanomalehdellä. (Esim. Kivikuru 2015, 128.) Lisäksi maassa on tarjolla paljon kansainvälisiä ja eteläafrikkalaisia aikakauslehtiä, jokunen namibialainen verkkomedia sekä muutama paikallinen harvemmin ilmestyvä printtilehti.

Namibian perustuslakiin on kirjattu laki sananvapaudesta. Valtion ja poliittisen eliitin puuttumista median toimintaan kuvaa kuitenkin se, että kaikesta huolimatta Namibian lainsäädäntö ei takaa kansalaiselle oikeutta saada tietoa. Hallituksella on myös lain mukaan lupa ilman valtuutusta seurata yksittäisten kansalaisten sähköistä ja puhelinviestintää. Lisäksi laissa on muitakin lehdistön toimintaa vaikeuttavia ja kansalaisten tiedonsaantia rajoittavia kohtia. Itsesensuuri, erityisesti hallituksen omistamissa tiedotusvälineissä on tavanomaista, ja myös journalistien häirintää tapahtuu toisinaan poliitikkojen tai muiden yhteiskunnan toimijoiden puolelta. (Esim. Blaauw 2012, 87; Freedom House 2016; ya Nangoloh 2012, 120.) Lehdistön resurssipula, huonot palkat, korruptio, journalistien kytkökset politiikoihin ja liike-elämään sekä journalistien puutteellinen koulutus ja kalusto vaikuttavat myös osaltaan journalismin laatuun. (Esim. Partanen 2009, 23–24.)

3.4.1 Sananvapaus vs. yhteiskunnallinen vakaus

Hadlandin hahmotteleman lehdistömallin ongelmat Etelä-Afrikassa ja Namibiassa ovat samankaltaisia kuin länsimaissa. Ongelmalliseksi afrikkalaisen ja länsimaisen median vertaamisen tekee kuitenkin se, miten keskeiset käsitteet ymmärretään eri konteksteissa. Esimerkiksi valtion rooli Etelä-Afrikassa ja Namibiassa on ja käsitetään kulttuurillisista ja historiallisista syistä eri tavalla kuin länsimaissa. Valtapuolueiksi itsenäisyyden myötä nousseet vapautusliikkeet valjastavat mielellään median "kansallisten intressien", kuten taloudellisen kasvun ja etnisyydet ylittävän yhtenäisyyden, tukijoiksi. Niin siirtomaavallan kauden kuin itsenäisyyden ajan johtajilla on taipumusta käyttää kritiikintöntä mediaa hyödykseen. (Esim. Hadland 2012, 100; 106–107.)

Länsimaisen journalismin ihanteet allekirjoitetaan ja niihin usein halutaan pyrkiä, mutta lehdistöllä on myös paikallinen perintö kannettavanaan. On muistettava, että Etelä-Afrikan journalismi on historiassaan ajanut joko apartheid-hallituksen politiikkaa tai vastustanut sitä itsenäisyysliikkeen mukana tukien maan nykyistä valtapuoluetta, ANC:tä. Niinpä paikallisilla lehdillä on ollut taipumusta voimakkaasti kantaaottavaan ja puolueelliseen *asianajojournalismiin* ("advocacy journalism"). (Emt., 97–100.) Sama pätee Namibian lehdistöön: Esimerkiksi edelleen ilmestyvä päivälehti The Namibian syntyi alun perin tukemaan vapautusliike Swapoa Etelä-Afrikan apartheid-hallintoa vastaan. Itsenäisyyden jälkeen lehti on tosin muuttunut enemmänkin Swapoa kritisoivaksi länsimaisen liberaalin lehdistömallin edustajaksi. (Esim. Rothe 2010, 28–30.)

Etelä-Afrikan ja Namibian journalismissa näkyy myös *kehitysjournalismin* ("development journalism") vaikutus. Tämä tarkoittaa maan hallituksen poliittisia ohjelmia tukevaa journalismia, joka on lähtöisin alun perin 1960-luvun Aasiasta. Kehitysjournalismin alkuperäisenä tarkoituksena oli selvittää ja seurata hallituksen kehitysprojektien etenemistä tutkivan journalismin ottein, mutta myöhemmin termi on saanut negatiivisia miellelyhtymiä lähinnä hallitusta siteeraavana, kritiikittömänä lausuntojournalismina. (Hadland 2012, 100; 106–107.) Kehitysjournalismiin kuuluu sen positiivisessa tulkinnassa yhteiskunnan kehityksen aktiivisen tukemisen ohessa puuttuminen yhteiskunnallisen kehityksen suuntaan sekä kansalaisten opettaminen ja valistaminen (Hanusch et al 2017, 578–579). Negatiivisessa tulkinnassa kehitysjournalismi on vain kaunis nimitys autoritääristen vallanpitäjien halle kahlita maansa sananvapaus ja määritellä, millaista kansallisen journalismin tulee olla (emt., 578).

Näiden kahden suuntauksen lisäksi Etelä-Afrikan historiassa on ollut *liberaalimman lehdistön kehityksen jaksoja*, esimerkiksi jo 1800-luvulla, jolloin britit loivat maahan oman lehdistönsä lähtömaan ihanteineen ja toimintatapoineen. Tämä lehdistö tosin oli suunnattu valkoiselle eliitille, kuten myös afrikaansinkielinen lehdistö, joka syntyi maahan 1920-luvulla. (Hadland 2012, 98.) Vasta myöhemmin 1990-luvulla apartheid-hallituksen kaaduttua syntyi varsinainen mustien mustille suuntaama vapaa lehdistö, vaikkakin omistajina oli muita kuin mustia yritysjettejä (emt., 99). Myös Namibiassa

ensimmäiset 1800-luvulla perustetut lehdet olivat valkoisten siirtomaaisäntien julkaisuja ja mustat saivat omansa laajemmassa mittakaavassa vasta 1900-luvun loppupuoliskolla (Rothe 2010, 12; 16).

Kaikki nämä kehitysjaksot ovat vaikuttaneet ja vaikuttavat maiden lehdistössä, sillä median rakenteet ja tekijät ovat yhteiskunnallisista muutoksista huolimatta pitkälle samat (esim. Voltmer 2012, 238). Etenkin kehitysjournalismin perinne ja liberaalin länsimaisen journalismin periaatteet vuorottelevat myös namibialaisessa journalismissa, esimerkiksi New Eran ja The Namibianin uutisoinnissa. Välillä jutut ovat hyvinkin eliittikriittisiä, tutkivia ja monipuolisia, toisinaan ne sortuvat yksipuolisten lähteiden käyttöön ja puolueelliseen lausuntojournalismiin.

Lehdistön roolin kaksijakoisuus liittyy vahvasti Namibian yksipuoluedemokratiaan. Toisaalta vuosikymmenestä toiseen jatkuvan yhden puolueen vallan on pelätty estävän ja hidastavan demokratian kehitystä, toisaalta se voi olla muuten etnisesti ja kulttuurillisesti pirstaloituneen demokratian pelastus ja koossa pitävä voima. On vaikea sanoa, millainen journalismi tällaisissa demokratioissa on toimiva ja oikea ratkaisu. Yhden koulukunnan mielestä journalismin tulee kaikissa olosuhteissa toimia valtiovallan tasapainottajana ja kriittisenä vahtikoirana, toisen mielestä median on tuettava hallituksen päätöksiä ja yhteiskunnan vakaata kehitystä positiivisella ja luottavaisella uutisoinnilla. (Hadland 2012, 100; 106–107; Voltmer 2012, 233–234). Tämä median ammattilaisten näkökulmien ristiriitaisuus näkyy jokapäiväisissä journalistisissa tuotteissa muun muassa Namibiassa.

Näistä lähtökohdista pohtia voi sitä, onko lehdistön vapaus aina paras, vertailukelpoisin ja ainut tapa kuvata maan demokratian tilaa (Voltmer 2012, 234). Voltmer ehdottaa, että pelkän lehdistön vapauden sijasta tarkasteltaisiin myös esimerkiksi sellaisia mittareita kuin yleinen/julkinen mielipide, kansallinen turvallisuus, vähemmistöjen ja yksityisyyden suoja sekä jopa maku ja soveliaisuus. Näiden arvojen keskinäiset suhteet ja arvojen painoarvon muutokset voisivat tarjota monipuolisemman pohjan keskustelulle maiden demokratian tilasta ja suunnasta. Voltmerin mukaan samasta syystä kuin sananvapauden tilalla on vaikea kuvata erilaisten yhteiskuntien tilannetta osuvasti, on journalistien ammattimaisuutta vaikea arvioida "oikein" nojaten pelkästään länsimaisiin ihanteisiin. Länsimaisin standardein Afrikan journalisteja kuvataan usein epäammattimaisiksi ja epäobjektiivisiksi. Arviointeja tehdessä olisi hänen mielestään kuitenkin hyvä ottaa huomioon myös kyseessä olevan maan ja median rakenteelliset, kulttuurilliset, poliittiset ja materiaaliset olosuhteet. (Emt., 234; Hadland 2012, 115–117.)

Voltmerin ehdottamat demokratian mittarit olisivat tarpeellisia yhteiskunnallisten tilanteiden ymmärtämiseksi ja demokratian todellisen kehityksen seuraamiseksi. Erityisesti afrikkalaisten yhteiskuntien tapauksessa kansallinen turvallisuus, julkinen mielipide ja vähemmistöjen suoja ovat tärkeitä mittareita sananvapauden tarkastelun oheen.

3.5 The Namibianin ja New Eran julkinen kytkentä

Julkisella kytkennällä ("public connection") tarkoitetaan kansalaisten yhteyttä julkiseen päätöksentekoon. Ilmiötä Isossa-Britanniassa tutkineiden Couldryn ja kumppaneiden (2007) mukaan julkinen kytkentä edellyttää, että kansalainen saa oikeaa tietoa politiikasta ja yhteiskunnasta, pystyy keskustelemaan julkisista asioista muiden kanssa, toimimaan tärkeiksi kokemiensa asioiden puolesta sekä viime kädessä vaikuttamaan aidosti politiikkaan.

Muodollisesta ja institutionaalisesta sekä jopa kulttuurillisesta sananvapaudesta huolimatta kansalaisten julkista kytkentää on vaikea luoda ja ylläpitää myös länsimaissa. Ongelman taustalla vaikuttavat muun muassa kaupallisuuden läpitukenavuus ja yhteiskunnan eriarvoistuminen. Miten media käsittelee tavallisten kansalaisten huolenaiheita tai lähestyy yleisiä puheenaiheita kansalaisten näkökulmasta? Miten se huomioi tavallisen kansalaisen tiedon vastaanottajana? (Esim. Couldry et al 2007, 3–5.) Namibiassa haasteena on sanomalehtien kyky puhutella poliittisen ja taloudellisen eliitin ulkopuolisia kansalaisia, joilla ei ole ollut kovin läheistä suhdetta sen enempää päätöksentekoon kuin sanomalehdistöönkään.

Tutkin työssäni The Namibianin ja New Eran sisältöjä ja Facebook-sivujen kommentointia. Näissä lehdissä länsimainen kaupallinen ja liberaali lehdistömalli sekä paikallinen puoluepoliittinen lehdistömalli kohtaavat toisensa. Aiemmin lehtien mediatarjontaa tutkinut Ullamaija Kivikuru (emt., 130) vertasi molempien lehtien uutisointia vuosina 2007, 2009 ja 2010. Kivikuru kuvaa lehtien lukijakuntaa niin, että New Era on osoitettu maan hallinnolliselle ja keskiluokkaiselle väestölle, kun taas The Namibian on urbaanille keski- ja yläluokalle suunnattu lehti (emt.).

Kivikurun tutkimuksessa The Namibian käsitteli esimerkiksi vuoden 2007 Zimbabwen presidentti Robert Mugaben vierailua maassa nostamalla esiin sen aiheuttamat mielenosoitukset ja uutisoi hallituskriittisesti, kun taas New Era raportoi mielenosoituksista maltillisemmin pitäytyen vierailun muodollisten puolien uutisoinnissa. Molemmissa lehdissä käytetyt lähteet olivat huomattavasti useammin korkea-arvoisia viranomaisia kuin tavallisia kansalaisia, ja usein jutut pohjautuivat yhden lähteen sanomisiin tai tiedotustilaisuuksiin. Poliitiikan taustoja analysoitiin harvemmin kuin politiikan tuloksia. Kiinnostava huomio oli, että vuoden 2009 vaaliuutisoinnissa molemmat lehdet olivat huolestuneita siitä, että tuolloin itsenäisyyden jälkeen "vapaana syntyneet" ("born-free") namibialaiset saivat äänestää ensimmäistä kertaa. Tämä kertonee jotain kummankin lehden suhteesta nuorempiin lukijoihin: se vaikutti jo olevan etääntynyt nuoren ja eliittiin kuulumattoman sukupolven maailmasta. (Emt., 133.)

Edelliset esimerkit kertovat Kivikurun mukaan siitä, että namibialaisilta lehdiltä puuttui tarkastelujaksolla kytkentä tavalliseen lukijaan (emt., 140). Ongelma on yleinen Afrikassa niin julkisessa kuin

yksityisomisteisessa mediassa. Mediat ovat pitkälti eliiteille suunnattuja, ja *"jutuista puuttuu kulttuurillista ja kriittistä joustavuutta"* (Deuze 2002 ja Boyd-Barrett 2002 teoksessa emt., 140). Tavallisia ihmisiä houkutellaan lukijoiksi viihde- ja urheilusisällöillä. Tämä lukijoiden huomioimattomuus juttujen sisällöissä ja myös aihe- ja näkökulmavalinnoissa koski yhtä lailla kumpaakin lehteä. Muuten ne eivät radikaalisti eronneet toisistaan. (Emt.) Kivikuru harmitteli myös nuoria aktivoivan ja koskettavan materiaalin puutetta (emt., 132; 138).

Toisaalta Kivikurun mukaan viime vuosikymmenen lopussa lehdissä oli annettu hyvin tilaa interaktiivisuudelle: molempien kotisivut verkossa saivat vuonna 2009 kommentointimahdollisuuden, ja Kivikuru kehuu erityisesti New Eran kotisivujen elävyyttä. The Namibianin tekstiviestipalsta taas tarjosi tilaa kansalaisten poliittiselle ja yhteiskunnalliselle kannanotolle lehtien artikkeleiden aihealueiden ulkopuolella. (Emt., 130; 132.) Mahdollisesti lehtien kotisivujen kommenttikentät, sosiaalinen media ja tekstiviestipalsta voivat siis monipuolistaa lehtien näkökulmia ja jutuissa esitettävien mielipiteiden kirjoa. Tällä tavoin ne voisivat luoda tiiviimpää yhteyttä lukijoihinsa.

Tätä mahdollisuutta selvitin työssäni, mutta samalla pohdin myös, mitä kansalaisten yhteiskunnallisiin vaikuttamismahdollisuuksiin oleellisesti vaikuttavaa sanomalehdet jättävät kertomatta ja miksi. Minua kiinnosti myös näiden "tabujen" merkitys demokratian tilan kannalta. Juttujen sisällön ja niiden saaman Facebook-komentoinnin erot ja yhtäläisyydet kertovat tavallisten kansalaisten, journalistien ja poliittisen eliitin näkökulmien eroista ja yhtäläisyyksistä sekä siitä, miten hyvin journalistiset kertomukset kansalaisten kohtaamista yhteiskunnallisista haasteista vastaavat näiden omaa kokemusta.

3.5.1 The Namibian

Vuonna 1985 EU:n ja ulkomaisten lahjoittajien avulla perustettu The Namibian on levikiltään maan suurin päivälehti. Sen levikki arkisin on noin 32 000–35 000 kappaletta ja viikonloppuisin noin kymmenen tuhatta enemmän. Itsenäisyyden koitettua ulkomaista tukea ei ole tarvittu. Lehti nousi alun perin vastapainoksi Etelä-Afrikan apartheid-hallituksen medialle tukemaan Namibian itsenäisyyttä ajavaa liikettä. Ironista kyllä, itsenäisyyden jälkeen vasemmalle poliittisella kentällä kallistuvaa lehteä on arvostellut sen ennen tukema Swapo-puolue. (Rothe 2010, 28–30.)

The Namibianin linjaa on pidetty liian kriittisenä hallitus- ja maan pääpuoluetta kohtaan. Sen sijaan muualta lehti on kerännyt kiitosta ammatillisesti laadukkaasta journalismista. Swapo boikotoi The Namibiania 2000-luvulla yli vuosikymmenen verran eivätkä hallituksen alaiset laitokset saaneet tilata lehteä tai mainostaa sen sivuilla. (Emt., 29–30; The Namibian 31.8.2011.) Hallituksen osuus lehden rahoituksesta on kuitenkin ollut noin viiden prosentin luokkaa, joten tilanne ei lehteä hetkauttanut.

Todennäköisesti myös yksittäiset poliitikot ovat tukeneet lehteä ostamalla sitä yksityisesti voidakseen seurata maan suurimman päivälehdessä uutisointia. Lehdellä on lähes näihin päiviin asti ollut sama päätoimittaja, Namibian valkoiseen vähemmistöön kuuluva Gwen Lister. (Rothe 2010, 29–30.)

Tärkeä osuus The Namibianissa interaktiivisuuden kannalta ennen sosiaalisen median tuloa on ollut tekstiviestipalsta, johon lukijat voivat lähettää 160 merkin pituisia viestejä aiheesta riippumatta. Tämä on ollut merkittävä tapa antaa ääni suoraan kansalle ja harjoittaa eräänlaista kansalaisjournalismia Namibian kaltaisessa maassa, jossa lähes jokaisella on jo vuosia ollut matkapuhelin saatavilla, mutta ei välttämättä verkkoyhteyttä, varsinkaan maaseudulla. Poliitikot eivät ole olleet SMS-sivuista niiden eliittikriittisyyden ja arvaamattomuuden vuoksi innoissaan, mutta päätoimittaja Lister ei ole sulkenut sivuja. (Emt., 31–33.)

3.5.2 New Era

Toinen tutkimuksessani käsittelemistä lehdistä on hallituksen ja sitä kautta pitkälti Swapon omistama päivälehti, englanninkielinen New Era. Lehti perustettiin sille omistetulla lailla vuonna 1992 tukemaan tuoreen hallituksen politiikkaa ja kehitystyötä. Näin ollen se on nuorin Namibian neljästä päivälehdestä. Siitä oli tarkoitus tulla vastapaino jo ennen itsenäisyyttä syntyneelle englanninkieliselle The Namibian -päivälehdeksi. New Era on levikiltään neljästä päivälehdestä toiseksi pienin noin 9 000 kappaleen levikillään. (Rothe 2010, 23; Kivikuru 2015, 122.)

New Era määrittelee sisältönsä *"hyvin tutkituiksi ja syvällisiksi uutisiksi ja feature-artikkeleiksi poliittisista, sosioekonomisista, kulttuurillisista sekä hallitus- ja kehitysaiheista kansallisella, alueellisella ja kansainvälisellä tasolla"* (Rothe 2010, 23). Omistusrakenteesta ja ideologiasta huolimatta lehti ei välttämättä mainittavasti eroa journalistisilta standardeiltaan muista; osa sen toimituskunnasta on aiemmin työskennellyt The Namibianissa. Lisäksi toimittajakuntaa on tullut NBC:ltä ja Etelä-Afrikasta. Toimittajasiirtoa on tapahtunut pienen maan mediamarkkinoilla ymmärrettävästi myös New Erasta muihin medioihin. (Kivikuru 2015, 130.)

Lehti on kustantajansa mukaan itsenäinen, mutta muut toimijat kokevat sen suosivan erityisesti vaalien yhteydessä Swapon näkökantoja. Toisaalta lehti on pyrkinyt myös tekemään tutkivaa ja hallituskriittistä journalismia. Tämä taas on herättänyt närää ministereissä ja Swapon poliitikoissa, joista moni kokee lehden olevan puolueen omaisuutta. Poliitikkojen julkilausumat, joissa New Eraa pidetään hallituksen äänenkannattajana heikentävät ennestään lehden uskottavuutta lukijoidensa keskuudessa. (Rothe 2010, 24–26.)

New Erassa kiteytyy Namibian ja myös afrikkalaisen median paradoksaalisuus: hallitusmyönteisen kehitysjournalismin ja länsimaisen riippumattomuuden ihanteiden yhteensovittamisen ristiriita. Vanhat rakenteet ja kulttuuri yhdistyvät uuden globaalin markkinatalouden vaatimuksiin. Liberaali sananvapaus ja toisaalta uusliberaali markkinahenkisyys saavat rinnalleen Namibian poliittisen eliitin vaatimat yhteiskunnallisen vakauden ja yhtenäisyyden arvot.

4 Namibian urbaani maakriisi kontekstina

Maanjaon epätasa-arvoisuus on tyypillinen levottomuuksien ja protestiliikkeen aiheuttaja entisissä Afrikan siirtomaavaltioissa, kuten myös esimerkiksi Itä-Aasian ja Etelä-Amerikan maissa (esim. Greenberg 2004, 6). Tilanne johtuu näiden maiden kolonialistisesta historiasta, jonka aikana eurooppalaiset siirtokunnat valtasivat yleensä viljelykelpoisimman maan itselleen ja ajoivat alkuperäisväestön enemmän tai vähemmän väkivaltaisesti tieltään. Vielä itsenäisyyden ajan lainsäädäntö on useissa entisissä Afrikan siirtomaissa valkoisen vähemmistön omistusoikeuksia suosivaa eivätkä enemmistön olot ole vuosikymmenten saatossa merkittävästi parantuneet.

Afrikan maiden nopea kaupungistuminen ja väestönkasvu viime vuosikymmeninä on lisännyt urbaania maattomuutta ja siihen liittyviä ongelmia, kuten slummiutumista ja kansalaisten mielenilmauksia kaupungeissa. Käytännössä Afrikan urbaaneissa maakysymyksissä nivoutuvat maaseudun ja kaupungin maaongelmat: maaseudun alikehitys ja köyhyys johtaa hallitsemattomaan kaupungistumiseen ja lisää työttömien määrää kaupungeissa (Moyo 2008, 89). Afrikan suurkaupungit ovat kasvaneet valtavasti 1960-luvulta lähtien. Se näkyy maiden kaupungistumisprosentissa; joissain Afrikan maissa se oli 2000-luvun alkuvuosina keskimäärin noin 30 prosentin luokkaa verrattuna 1960-luvun keskimääräiseen alle 15 prosentin tasoon (emt., 86–87).

Asunnottomuuteen liittyvät ongelmat ovat toisaalta lisääntyneet myös länsimaissa erityisesti 2000-luvun lopun Yhdysvaltojen asuntokriisin ja globaalin talouskriisin seurauksena. Yleisesti matalammasta elintasosta ja huonommista työllistymismahdollisuuksista johtuen asunnottomuus tai maattomuus ovat kuitenkin vakavampia ongelmia Afrikan maissa ja aiheuttavat näin ollen mantereella myös vakavampia konflikteja. Konfliktien syntyyn liittyy myös kansalaisvaikuttamisen ja poliittisen vaikuttamisen mahdollisuuksien vähäisyys.

Erytesisti nuorille ja nuorille aikuisille, myös koulutetuille eri alojen ammattilaisille, kalliit kaupunkivuokrat ja -tontit yhdistettynä korkeaan nuorisotyöttömyyteen ovat ongelma Namibiassa. Ongelmana

on myös vuosikausien ajan ollut tuottavan maaseutumaan pysyminen valkoisen vähemmistön käsissä. Omistusta rodulta toiselle vaihtanut maa puolestaan on usein päätynyt vähävaraisen namibialaisen sijaan poliittiselle eliitille tai sen lähipiirille. Kaupunkimaa taas on pitkälti hintakeinottelun kohde samalla tavalla kuin osa maaseutumaasta.

Nämä tekijät ovat ajaneet kansalaisia perustamaan maaliikkeitä eteläisessä Afrikassa. Namibiassa syntyneen *hybridin maa-aktivistiliikkeen* lisäksi esimerkiksi Etelä-Afrikassa syntyi 2000-luvulla laaja maaliike. Kansalaisten tyytymättömyys sosioekonomiseen epätasa-arvoon on toisaalta synnyttänyt kasvualustaa populististen vasemmistopoliitikkojen ja -puolueiden suosiolle niin Etelä-Afrikassa kuin mahdollisesti tulevaisuudessa myös Namibiassa.

4.1 Maakysymys Namibian maaseudulla

Vaikka käsittelen työssäni kaupunkimaakiistaa, on tärkeä ymmärtää, että maakysymyksen juuret ulottuvat maaseudulle ja entisten siirtomaiden itsenäistymisen aikoihin. Vanhemmat sukupolvet ja maan poliittinen eliitti myös näkevät julkisessa keskustelussa kaupunkimaakiistan yhdistyvän maaseutumaakysymykseen, ja niillä onkin eteläisessä Afrikassa tänä päivänäkin yhtymäkohtia.

Vapautusliikkeeksi vuonna 1960 syntyneen Swapon tavoitteena oli luoda Etelä-Afrikan laittoman apartheid-hallinnon alistamalle kansalle oikeudenmukaiset olosuhteet maan kehittämiseen. Keinona nähtiin puuttuminen epätasa-arvoiseen yksityisten omistaman maan jakoon. (Kaapama 2007, 29–30.) Vuoden 1985 UNIN-raportissa Swapo-johtoinen hallitus julistettiin maaseutumaan absoluutiseksi omistajaksi tulevassa itsenäisessä valtiossa (emt., 31). Swapon ohjelma perustui kylmän sodan aikana Afrikassa yleiseen sosialistiseen ajatteluun, ja tarkoituksena oli perustaa itsenäisyyden saavuttamisen jälkeen luokaton ja riistämätön yhteiskunta tieteellisen sosialismin mukaisesti (Kiljunen 1981 teoksessa emt., 30).

Toisin kuin Swapo oli olettanut, itsenäisyys ei kuitenkaan aiheuttanut valkoisten maanviljelijöiden joukkomuuttoa maasta. Kansainvälinen yhteisö ja YK:n turvallisuusneuvosto myös vaativat Namibialta ennen sen itsenäistymisen hyväksymistä perustuslaillisten ennakkoehtojen täyttämistä muun muassa kansalaisten omistusoikeuksista. Lisäksi Namibia itsenäistyi aikana, jolloin kehittyviltä mailta alettiin vaatia uusliberaalia hallintomallia vastineena kehitysavusta. Nämä tekijät aiheuttivat sen, että maata ei voitukaan jakaa kansalaisille täysin vallankumouksellisen poliittisen ohjelman mukaisesti. (Kaapama 2007, 33–35.)

Itsenäisyyden koitettua maata alettiin jakaa uudelleen perustus- ja maallain säätelemän reformiohjelman avulla. Tarkoituksena oli korjata menneisyyden epäoikeudenmukaisuuksia kansallisen sovinnon hengessä ja maan kestävästä taloudellisesta kehitystä tukien (Ministry of Lands, Resettlement and Rehabilitation 1998, iv, teoksessa Werner 2015, 4). Pääasiallisiksi välineiksi luotiin National Resettlement Programme (NRP) ja Affirmative Action Loan Scheme (AALS). NRP:n puitteissa valtio tarjoaa huono-osaisille namibialaisille pieniksi viljelysyrityksiksi muutettuja maatiloja. AALS taas jakaa tuettuja lainoja hakijoille, joilla on ennestään omaisuutta. (Emt.)

Maan uudelleen jakamisesta on pyritty tekemään kaikkien osapuolten kannalta reilua niin sanotulla willing buyer–willing seller -periaatteella. Periaatteen mukaan maanomistajilla on täysi oikeus päättää, milloin ja miten maataan myy. Kiinnostuneet ostajat voivat vaatia kaupallista maanviljelysmaata itselleen vain, kun sitä on asetettu myyntiin. Periaate lisättiin vuonna 1995 maalakiin, johon tuli myös lisäys hallituksen ensisijaisuudesta markkinoille tulevan maan ostajana. (Kaapama 2007, 36–37). Tämä käytännössä tarkoittaa sitä, että Namibian hallitus ei pakkolunasta maita valkoisilta viljelijöiltä, ja muutamaa tapausta lukuun ottamatta lupaus onkin pitänyt (Hancox & Mukonda 2012, 139–140).

Ohjelmien seurauksena maata ei ole kuitenkaan luovutettu niinkään huono-osaisille, vaan suuri osa uudelleen jaetusta maasta on saanut omistajan uuteen hallitsevaan mustaan eliittiin kuuluvista kansalaisista (esim. emt., 139). Maaministeriön (Ministry of Land and Resettlement) usein julkisessa keskustelussa esittämän väitteen mukaan maan uudelleenjako on hidasta, sillä sitä ei ole riittävästi saatavilla ja sen laatu ei ole kyllin hyvää, sillä valkoiset maanviljelijät eivät halua myydä maata (Werner 2015, 6). Wernerin (emt.) mukaan väite ei täysin pidä paikkaansa, vaan käytännössä valkoiset maanomistajat ovat itsenäisyyden aikana tarjonneet kaksi kertaa niin paljon maata parempiosaisille AALS -maanviljelijöille kuin heikommassa asemassa oleville NRP -viljelijöille. Tärkeä syy tähän on se, ettei NRP -viljelijöitä ole virallisesti laitettu etulyöntiasemaan AALS -viljelijöihin nähden.

Syitä maaohjelmien toteuttamisen hitauteen on monia muitakin. Maanviljelysmaan markkinahinta esimerkiksi on huomattavasti korkeampi kuin maan todellinen tuotantoarvo (National Assembly 2004a; PTT 2005b ja LAC 2005, 28–29 teoksessa Kruger & Werner 2007, 25). Maan markkinahinnan korkeuteen syynä taas on muun muassa maan valtava kysyntä verrattuna tarjolla olevan maan määrään (National Assembly 2004a, 21; PTT 2005b, 47 teoksessa Kruger & Werner 2007, 25) ja viljelijöitä on myös syytetty maan hintojen kohoamisesta maan myymisen panttauksen seurauksena suurten tulojen toivossa. Uusina maanviljelijöinä aloittaneiden koulutusta ja tukea kannattavaan maanviljelyyn on myös pidetty riittämättömästi säädeltyä ja toteutettuna (Werner & Odendaal 2010 teoksessa Hancox & Mukonda 2012, 139).

Muun muassa näiden tekijöiden seurauksena Namibiassa erittäin epätasaiset maanomistussuhteet ovat yhä tätä päivää, ja esimerkiksi kaupallisesti tuottava maa on harvojen valkoisten viljelijöiden omistuksessa. Täsmällisiä tilastoja maan tämän hetken omistussuhteista on vaikea löytää, mutta

Namibian väestöstä esimerkiksi vuonna 2007 noin kahdeksan prosenttia oli valkoisia uudisasukkaita. Kaupallisesta yksityisestä maasta, jota on 36,2 miljoonaa hehtaaria ja 6 300 maatilaa, kuului suurelta osin 4 128 valkoiselle viljelijälle. Kaupallinen maa käsittää 44 prosenttia kaikesta saatavilla olevasta maasta ja 70 prosenttia tuottavimmasta maasta. Vain 2,2 miljoonaa hehtaaria kaupallista viljelysmaata kuului mustille viljelijöille. (Moyo 2008, 33.)

4.2 Kaupunkimaaongelma Windhoekissa

Namibian pääkaupunki Windhoekissa asui vuonna 2001 lähes puolet koko maan kaupunkilaisista. Neljästätoista vuodessa kaupungin väkimäärä on kasvanut yli 100 000 asukkaalla, ollen vuonna 2015 lähes 368 000 asukasta. (Frayne 2010; Index Mundi 2016.) Uusilla asukkailla on valtava tarve uusille asunnoille. Sen lisäksi, että asuntojen hinnat ja vuokrat sekä maan hinta ovat kohonneet pilviin, on myös kunnallisbyrokratia asunnon tai liiketilan saamiseksi mittavaa.

Kaupunkimaan omistusta säädellään Namibiassa monenkirjavilla säädöksillä ja asetuksilla. Näistä vanhin on vuodelta 1937 ja suurin osa muista myös huomattavasti itsenäistymistä varhaisemmilta vuosilta. Lakien soveltaminen johtaa siihen, että kaupunkimaa voi vaihtaa omistajaa vasta hyvin monimutkaisten byrokraattisten prosessien jälkeen. (de Vries & Lewis 2009, 1116.)

Lainsäädäntöä on yritetty selkeyttää 2000-luvulla joustavammilla asetuksilla, mutta asetusten käytännön toteutus on jäänyt arviointien mukaan heikoksi (de Vries & Lewis 2009, 1116–1117). Vuonna 2014 alkanut urbaani maaliikehdintä liittyi osittain nuorten ja maattomien väsymiseen maanjakobyrokratian valtavaan hitauteen sekä sen epäoikeudenmukaisuuteen (esim. New Era, 10.11.2014; The Namibian, 3.11.2014).

Windhoekin historiallisesti epätasa-arvoinen rakenne ei voi olla vaikuttamatta urbaanien maakiistojen syntyyn. Saksalaisten ja eteläafrikkalaisten hallitsijoiden aikaan maan alkuperäisiltä asukkailta anastettiin laajoja maa-alueita, jotka jaettiin valkoisille. Työluokan asuinalueet erotettiin eliitin lähioista, mikä on nähtävissä yhä Windhoekin kaupungin rakenteessa. (Mkandawire 1985 teoksessa Moyo 2008, 88.) 1950-luvun lopulla mustat pakkosiirrettiin keskustan lähialueilta nykyiselle Katutura-alueelle, mistä saivat alkunsa väkivaltaiset yhteenotot viranomaisten kanssa ja lopulta myös Swapo-vapautusliike.

Katutura kasvaa edelleen, sillä suurin osa Windhoekiin muuttavista maalaissiirtolaisista suuntaa Katuturaan. Verrattuna itsenäisyyttä edeltäneisiin vuosiin Windhoekin nykyisessä kaupunkirakenteessa uutena piirteenä on se, että parempiosaiset mustat ovat palanneet keskustan tuntumaan.

Maakysymykseen vaikuttaa sosiaalinen ulottuvuus, jossa rikas eliitti (niin mustat kuin valkoiset) pyrkii yhä erottelemaan omat koulunsa, sairaalansa ja klubinsa köyhien vastaavista. Vastaavanlainen tilanne on aiheuttanut väkivaltaisia, sekä rotu- että luokkaperustaisia konflikteja ja rikollisuutta muun muassa Zimbabwessa ja Etelä-Afrikassa. (Moyo 2008, 89.)

4.3 Affirmative Repositioning -liikkeen synty

Toisin kuin naapurimaihin Zimbabween ja Etelä-Afrikkaan, Namibiassa ei syntynyt suurempia maaprotesteja vielä 2000-luvulla, vaikka tyytymättömyys maakysymyksen hoitoon olikin kansalaisissa jo herännyt. Maassa alkoi tapahtua kunnolla vasta 2010-luvulla. Siihen tarvittiin ainakin rohkea ja näkyvä liikkeenjohto ja oikea hetki.

AR-liikkeen perusti kolme aiemmin valtapuolue Swapon nuorisoliitossa vaikuttanutta nuorta miestä, Job Amupanda ja taustoiltaan vähemmän tunnetut Dimbulukeni Nauyoma ja George Kambala. *Review of African Political Economy* (18.1.2016) mukaan radikaalin liikkeen tarkoituksena on parantaa kaupunkilaisnuorten sosioekonomista asemaa. Liike hyödyntää toiminnassaan ja viestinnässään sosiaalista mediaa. Liikkeen johtohahmona pidetty Job Amupanda nimittää AR:ää marxistis-fanonistiseksi liikkeeksi, jonka tarkoituksena on puolustaa mustien namibialaisten arvokkuutta.

Liikkeen nimi "Affirmative Repositioning" tarkoittaa suoraan suomeksi käännettynä "myönteistä uudelleensijoitusta". Nimi viittaa tyypillisempään *affirmative action* -termiin, jolla tarkoitetaan syrjinnästä historiallisesti kärsineen huono-osaisen ryhmän suosimiseksi käytettyjä toimenpiteitä, eli niin sanottua positiivista syrjintää. Termi yleistyi Yhdysvalloissa vuoden 1961 toimeenpanoasetuksen myötä, jonka tavoitteena oli purkaa syrjintää liittovaltiotasolla. (MacLaury 2010, 42.) Repositioning-sanalla vihjataan maanvaltauksen. Amupanda kutsui toteuttamaansa maanvaltausta termillä "*affirmative repositioning*" (esim. *New Era* 10.11.2014).

AR:n suhtautuminen valkoiseen vähemmistöön on ollut epäselvä. "*Valkoisuuden taloudellinen etuoikeus*" on nähty AR:n tulevaisuuden huomiopisteenä, mutta sosiaaliset epäkohdat, kuten köyhyys, epätasa-arvo, nälkä ja taudit on asetettu ykkössijalle "kansallisina projekteina" (*Review of African Political Economy*, 18.1.2016). AR-liikkeen johtohahmo Job Amupanda kuitenkin ihailee Zimbabwen itsevaltaista ja autoritääristä presidenttiä, Robert Mugabea, koska tämä vastustaa rohkeasti läntisten valtioiden harjoittamaa ususkolonialismia (*All Africa*, 9.9.2015).

Amupanda (s. 1987) on opiskeluaikanaan Namibian yliopistossa ja Stellenboschin yliopistossa Etelä-Afrikassa ollut mukana opiskelijapolitiikassa sekä kirjoittanut useita lehtiartikkeleita namibialai-

siin ja kansainvälisiin julkaisuihin (esim. LinkedIn, viitattu 23.3.2017; The Namibian, 27.5.2009.) Valtiotieteiden tohtoriopintoja Namibian yliopistossa suorittava Amupanda on myös toiminut luennoitsijana yliopistollaan ja tullut vuonna 2012 nimetyksi Swapon nuorisoliiton tiedotusvastaavaksi (esim. LinkedIn, viitattu 23.3.2017; The Namibian, 27.5.2009). Tällä hetkellä hän on myös Namibian yliopiston taloustieteiden ja johtamisen yksikön varadekaani (University of Namibia, viitattu 6.4.2017). Hän ei ole tiettävästi syyllistynyt rikoksiin, mutta hänen lausuntonsa ovat herättäneet närkästystä (Confidente, 13.12.2013; Namibia Economist, 28.9.2012; The Namibian, 23.11.2012).

4.3.1 AR-liikkeen urbaani maakampanja

Hetki AR-liikkeen synnylle oli oikea vasta noin 25 vuotta maan itsenäistymisen ja maaongelman kytemisen jälkeen. Marraskuussa 2014, parlamentti- ja presidentinvaalien kynnyksellä, pieni joukko Swapo-puolueen nuorisoliiton jäseniä Job Amupandan johdolla valtasi maata Windhoekin hienostoalue Kleine Kuppessa. Syynä valtaukseseen oli nuorten miesten mukaan kyllästyminen kaupunkimaan jaon hitauteen tavallisille kansalaisille sekä maan, asuntojen ja vuokrien hintojen suuruus. (Esim. New Era, 10.11.2014.) Lisäsytyttimenä toimivat median kertomukset Windhoekin silloisen pormestari Agnes Kafulan harjoittamasta nepotismista, korruptiosta ja eliittihenkilöiden suosimisesta maakaupoissa (The Namibian, 3.11.2014; 5.11.2014; Windhoek Observer, 7.11.2014). Mielenosoittajien raivo kohdistui myös samoihin aikoihin toteutettuihin slummiasukkaiden häätöihin Windhoekissa (The Namibian Sun, 7.11.2014). Amupanda myös julkaisi joulukuussa 2014 ensimmäisen kirjansa *The Truth is Truth*, jossa tuo esille eliittien vastaisuutensa ja tukensa köyhille mustille.

Amupanda ja kumppanit asetettiin syrjään tempauksen takia Swaposta ja heitä odottivat kurinpalautustoimenpiteet (esim. The Namibian, 13.11.2014). Maaton kansa, johon lyhyt mielenosoitus vetosi, oli kuitenkin jo innostunut tapahtumasta ja lähestyvät vaalit siirsivät Swapon ja hallituksen reaktioita tapahtumiin. AR-liike järjesti ensimmäisen joukkomielenosoituksen Windhoekin kaupungintalolla, jonne kerääntyi kaikkiaan tuhansia maattomia, uutisoinnin mukaan pääosin nuoria. He saapuivat tuomaan AR-liikkeen sosiaalisessa mediassa jakamia maahakemuksia. Mielenosoituksen seurauksena kaupunki sai käsiteltäväkseen reilut 14 000 uutta maahakemusta. (New Era, 24.11.2014a.) Helmikuussa järjestetty seuraava mielenosoitus oli maanlaajuisesti koordinoitu, minkä seurauksena kunnat ympäri Namibiaa vastaanottivat arvioiden mukaan noin 25 000–35 000 uutta maahakemusta (Esim. New Era, 2.3.2015.). AR-liike oli jo aiemmin antanut kunnille heinäkuun loppuun saakka aikaa myöntäen maattomien hakemuksiin tai sen kannattajat valtaisivat maata väkisin eri puolilla Namibiaa (esim. The Namibian, 21.12.2014).

Lisäksi liikkeen johto julkisti manifestinsa New Era -lehden sivuilla:

"We have clarified the rationale of Affirmative Repositioning (AR), as a rejection of the view that the land question is concluded and as about restoring black people's dignity as it relates to land. We provided clarity that youth would no longer eat bones while even the elite's dogs eat better.

AR seeks to establish an order quarantining and liquidating this capitalist anarchy. It is about standing up for the 60 percent of our population and shielding them from capitalistic greed and economic rape...

...

Many youth want us in their towns to liberate them from fear and quench their land thirst. We have responded in the affirmative; on February 27, 2015, at 11h00, there will be nationwide land mass actions where youth will submit land applications expecting an answer before or on July 31, 2015. With all Namibian title deeds in our possession, we now know who owns what, when and where.

What happens after 31 July 2015? There are two options; co-operative and antagonistic. Should there be no positive answer by the set date, we will follow the antagonistic path, which simply means occupying (taking) the land."

(New Era, Affirmative Repositioning – The Two Options, 13.2.2015.)

Poliittinen eliitti ja viranomaiset suhtautuivat liikkeeseen ristiriitaisesti. Swapon nuorisoliiton pääsihteeri Elijah Ngurare tuki AR-kolmikkoa ja pyrki saamaan näiden erottamisen puolueesta perutuksi. Sen sijaan muun muassa Swapon pääsihteeri Nangolo Mbumba tuomitsi liikkeen ja pyrki viestittämään Swapon paikallis- ja aluevastaaville sekä rivijäsenille, että osallistuminen mielenosoitukseen johtaisi mahdollisesti jopa puolueesta erottamiseen. Nuorisoliiton edustajista ja paikallispoliitikoista osa piti mielenosoituksia laillisina ja kehotti kansalaisia käyttämään laillisia oikeuksiaan, osa näki liikehdinnän kansakuntaa ja Swapoa hajottavana toimintana. (The Namibian, 25.2.2015; New Era, 27.2.2015.)

Väistyttyä presidentti Hifikepunye Pohamba syytti maakriisistä vuosia jatkuneeseen tapaansa valkoisia maanomistajia ja status quo'a suosivia maalakeja, jotka pitävät mustan enemmistön köyhyydessä (The Namibian, 13.3.2015; New Era, 11.12.2014; Al Jazeera, 20.10.2012). Presidentti Hage Geingobille ei jäänyt keväällä 2015 virkaan astuessaan muita vaihtoehtoja kuin toimia eskaloituvan tilanteen korjaamiseksi. Hän asetti ministerit selvittämään mahdollisuuksia maalakien muuttamiseksi ja tonttitarjonnan nopeuttamiseksi sekä pyysi parantamaan tonttien tarjontaa. (The Namibian, 25.5.2015; 28.7.2015; New Era, 29.7.2015.) AR-liike vastasi omalta osaltaan järjestämällä puhe- ja lakifoorumeita niin asiantuntijoille kuin kansalaisille ja medialle (esim. New Era, 2.7.2015; The Namibian, 21.7.2015).

Heinäkuun lopulla alkoivat pienimuotoiset maanvaltauksset Windhoekin laitamilla ja muualla maassa. Jopa sadat ihmiset osallistuivat laittomaan maanvaltaukseseen, ja poliisivoimat pyrkivät median mukaan mahdollisimman rauhanomaisesti hajottamaan mielenosoitukset. (New Era, 15.7.2015; 13.7.2015.) Tunteet kuumenivat siinä määrin, että sekä valtakunnankansleri että maan poliisijohto

alkoivat käyttää mediassa kovaa kieltä aktivisteja vastaan. Poliisipäällikkö Sebastian Ndeitunga nimitti mielenosoittajia suoraan rikollisiksi. (The Namibian, 15.7.2015; New Era, 17.7.2015.) Kansalaisjärjestöt ja oppositiopoliitikot vetosivat sekä hallitukseen että AR-liikkeen kannattajiin rauhan säilyttämiseksi. Jopa sisällissotaa pelättiin. Toisaalta esimerkiksi opiskelijaliitto Nanso tuki avoimesti mediassa AR:n asiaa. (New Era, 24.6.2015; 24.7.2015; 21.7.2015; 28.5.2015b.)

Viikkoa ennen määräajan täyttymistä hallitustyöryhmä kutsui AR:n delegation neuvottelupöytäan ja neuvottelujen tuloksena syntyi sopimus 200 000 tontin luomisesta maattomille ympäri Namibiaa. AR perui samalla joukkomaanvaltaukset ja kehotti kannattajiaan raivaamaan maata yhteiseksi hyväksi hallituksen uudessa projektissa. Sopimuksen mukaan nopeasti alkaneet tonttimaiden etsinnät ja raivaukset saivat kansalaisilta hyvän vastaanoton. Jopa liikemiehiä ja eri alojen ammattilaisia tarjoutui luovuttamaan välineitä tai työpanostaan ilmaiseksi projektin käyttöön, jotta asunnoista saataisiin mahdollisimman halpoja. (New Era, 27.7.2015a; The Namibian, 28.7.2015; 31.7.2015.)

AR:n perustajat erotettiin heinäkuun kuluessa Swapo-puolueesta yhdessä tukijansa Elijah Nguraren kanssa. Nelikko kuitenkin voitti oikeusjutun Swapoa vastaan keväällä 2016, ja hyväksyttiin takaisin puolueen jäseniksi. (New Era, 25.4.2016.) AR on sittemmin jatkanut ja laajentanut mielenosoituksiinsa koskemaan laajemmin nuorten sosioekonomisia oloja Namibiassa, ja vuonna 2016 liike mobilisoi mielenosoittajia vastustamaan Namibian uuden parlamenttitalon rakentamista (New Era, 11.5.2016; 4.10.2016). AR-liikkeen johto myös julkaisi vuonna 2016 kirjan periaatteistaan (esim. New Era, 8.8.2016), ja Amupanda hyväksyttiin vuonna 2017 Afrikan nuorisokomission (African Youth Commission) Afrikan diasporan ja ulkosuhteiden komissaariksi (esim. The Namibian Sun, 30.1.2017).

4.3.2 AR-liike sukupolvi liikkeenä

Näyttää siltä, että AR-liike edustaa niin sanottua *mannheimilaista sukupolvi liikettä* ("generation as an actuality") (Mannheim 1972, 302–304). Sukupolvi liikettä luonnehtii ensinnäkin, sen osallistujien kuuluminen samaan sukupolveen, eli tietyllä ajanjaksolla syntyneisiin ja samaan historiallissosiaaliiseen kontekstiin tai prosessiin kuuluviin ihmisiin (emt., 292). Liikkeen jäseniä yhdistävät iän ja kontekstin ansiosta myös yhteisiksi koetut yhteiskunnalliset ongelmat, kuten Namibian nuorisotyöttömyys ja asuntopula. Aktiivisen liikkeestä tekee muun muassa hybridin median käyttö, joka antaa saman sukupolven edustajille väylän "*osallistua yhteiseen kohtaloon*" (emt., 303).

AR-liikkeen pääosin 1980–1990-luvuilla syntyneet kannattajat ovat Swapon 1930–1950-luvuilla syntyneiden itsenäisyystaistelijoiden jälkeen ensimmäinen sukupolvi, joka selvästi on luonut niin sanotun *sukupolvi entelechian* ("generation entelechy"). Termi tarkoittaa aiemmista sukupolvista selvästi

eroavia sukupolvelle yhteisiä toimintatapoja ja periaatteita. Nopeasti muuttuva sosiaalinen ympäristö on tärkeä tekijä uuden entelekiän tai sukupolvityylin synnyssä. Aiempien ikäluokkien tavat toimia ja sopeutua historialliseen ja sosiaaliseen tilanteeseen eivät enää päde ja uusi sukupolvi keksii joko alitajuisesti tai tietoisesti uudet tavat vastata tilanteeseen. (Emt., 309–310.) Molempien itsenäisen Namibian sukupolvientelekioiden suurimpia haasteita on maakysymys, mutta aikakausi on muuttunut kylmän sodan ja apartheidin päättymisen ajoista 2010-luvun uusliberalismin kurimukseksi. Kaupungistumista ja jälkimodernin ajan etenemistä ei voi estää, vaikka itsenäisyysotaa edelleen muisteleva sukupolvi johtajineen sitä ei olisi osannutkaan riittävästi ottaa huomioon.

Uusi sukupolviliike mobilisoi jäseniään muun muassa sosiaalisen median kautta. AR-liikkeen johto esimerkiksi jakoi Facebookin välityksellä kannattajilleen ennen mielenosoituksia valmiita maahakemuslomakkeita, ohjeisti niiden täytössä ja koordinoi liikkeen kokoontumisia ja mielenosoituksia eri puolilla Namibiaa (New Era 24.11.2014a). Tämä mahdollisti nopeat ja laajat mielenosoitukset sekä maanvaltauksset. Koordinointi puolestaan on saattanut vähentää mielenosoitusten väkivaltaisuutta, kun mukaan lähteneillä on ollut tiedossa selkeästi yhteinen agenda ja päämäärät.

Tuhansien nuorten toiminnan kanavoituminen AR-liikkeen harjoittamaan aktivismiin taas selittynee pitkälti ya Nangoloh'nkin (2012, 11) havaitsemalla köyhän enemmistön mahdollisuudella useinkaan käytännössä harjoittaa laillisia oikeuksiaan vaikuttaa hallituksen politiikkaan. Toisin sanoen, Couldryn ja kumppanien (2007) kuvailema julkinen yhteys kansalaisten ja eliittipoliitikkojen väliltä on puuttunut pitkään. Hallitus ei myöskään itsenäisesti ole puuttunut valtavaan taloudelliseen ja sosiaaliseen epätasa-arvoon maassa, joka koskettaa paljolti nimenomaan nuoria (ya Nangoloh 2012, 11).

AR-liikkeen kannattajien sukupolvikokemusta värittävät vähäiset mahdollisuudet vaikuttaa itselle tärkeiksi koettuihin yhteiskunnallisiin ongelmiin perinteisiä demokraattisia menetelmiä käyttäen. Käytännössä poliittiset vaikutusmahdollisuudet ovat vähäisiä valtapuolueen vaikutuspiirin ulkopuolella. Oppositioapuolueiden vaikutus Swapo-enemmistöisessä parlamentissa, hallituksessa ja alue- sekä kunnallishallinnoissa on pientä, ja vaikka uusia puolueita on maan itsenäisyyden aikana syntynyt, ovat niiden poliittikot kokeneet kovaakin häirintää esimerkiksi vaalien alla ja niiden kannatus on jäänyt marginaaliseksi. Ideologiset eroavaisuudet ovat myös puolueiden välillä pieniä ja oppositioapuolueet ikään kuin automaattisesti alistuvat altavastajaan rooliinsa. Melberistä jopa vaikuttaa siltä, että pienpuolueiden johtavana ajatuksena on toimia pääpoliitikkojensa tai perustajiensa tienä eliitin lihapatojen ääreen, sillä ainoastaan murto-osa niiden ehdokkaista pääsee Swapon hallitsemaan parlamenttiin tai hallitukseen. Niinpä pienpuolueiden poliittinen vaikutus on väkisinikin vähäistä. (Melber 2015, 49–51.)

Yksi selvä taustatekijä nuorten aktivoitumisessa on yleinen demografinen trendi Afrikan mantereella. Namibian reilusta kahdesta miljoonasta asukkaasta noin puolet on nuorisoa. Esimerkiksi ILO:n maa-raportin mukaan vuonna 2014 Namibian noin 2,25 miljoonasta asukkaasta oli 15–34-vuotiaita noin 827 000. Heistä työttöminä oli tuolloin 39 prosenttia. (Namibia Statistics Agency 2015, 6.) Korkea nuorisotyöttömyys on jo pitkään ollut ongelma maassa.

Nuorten köyhien massojen ohittaminen niin mediassa, politiikassa kuin työmarkkinoilla on herättänyt huolta myös tutkijoissa (esim. Kivikuru 2015, 138; 140–142; Kaapama 2007, 47–48; Fumanti 2007, 153–154; 157–158). Tilanne on viime vuosina vain huonontunut lisääntyneen kaupungistumisen ja työttömyyden kasvun myötä. Nuoret nähdään ensisijaisesti yhteiskunnassa ongelmana, joka täytyy hoitaa. Julkisuudessa leviävät mielikuvat nuorista väkivaltaisina, työttöminä ja AIDSin kantajina saa varttuneen yleisön näkemään nuoret potentiaalisesti vaarallisina ja moraalittomina toimijoina, ei positiivisena voimavarana tai uudistajina. (Fumanti 2007, 154.)

Lisäksi kansalaisten mahdollisuus julkiseen keskusteluun mediassa on ollut koetuksella. NBC:n suosittu, osallistavat radio-ohjelmat, eli niin sanottu "People's Parliament", toivat vuodesta 1992 asti kansalaisten ja poliitikkojen välistä keskustelua julkiseen sfääriin. Samanlainen funktio on ollut suurimman ja itsenäisen sanomalehden, The Namibianin, tekstiviestipalstalla, jossa kansalaiset ovat jakaneet poliittisia mielipiteitään. (Kivikuru 2015, 128.) NBC:n suosittu keskusteluohjelmat kiellettiin maaliskuussa 2009, kun Swapo-puolueen vanhimpainneuvosto oli vaalien alla ilmaissut tyytymättömyytensä ohjelmien sisältöön, sillä niissä kritisoitiin puolueen johtoa ja hallitusta (ya Nangoloh 2012, 121).

Tällainen kaventaa kansalaisten mahdollisuutta osallistua julkiseen keskusteluun ja lisää tyytymättömyyttä demokraattisiin instituutioihin. Kansalaisten poliittinen mielipiteiden ilmaisu on ainakin osin siirtynyt verkkoon ja näkyy muun muassa maan valtalehtien Facebook-profiileissa. AR-liike rohkaisi erityisesti nuoria avaamaan sanaisen arkkunsa politiikkaan ja eliittiin liittyvistä aiheista, mikä osaltaan tervehdyttää sananvapautta, vaikka itse liikkeen toimintatavoista tai mahdollisista tarkoituksista ei olisikaan yksimielisyyttä.

4.3.3 AR-liikkeen mediasuhde

AR-liikettä on Etelä-Afrikan ja Namibian lehdistössä epäilty tulevaksi poliittiseksi puolueeksi, nykyisen presidentti Hage Geingobin vastaiseksi salajuoneksi sekä liikkeen johdon henkilökohtaiseksi rikastumisen välineeksi (New Era, 20.6.2016; Windhoek Observer, 24.4.2015; The Namibian Sun, 25.2.2015). Esitetyistä epäilyistä ja teorioista huolimatta varmuutta väitteiden totuusperästä ei ole.

Huolta ovat myös herättäneet mahdollisuus siitä, että AR:n nimissä tehtäisiin maanvaltauksia valkoisten maataloille ja oletukset siitä, miten liikkeen aiheuttamat pelot vaikuttavat ulkomaisiin investoijiin ja maan talouteen (esim. CNBC Africa, 24.7.2015). Lisäksi liikkeen luonne mietityttää: onko kyseessä kansalaisyhteiskunnan sisällä toimiva demokratian edistäjä vai hallituksen haastaja ja sen kaatamiseen pyrkivä toimija (The Southern Times, 29.6.2016)?

Liikkeen suhde mediaan on kaiken kaikkiaan kaksijakoinen. Sitä voidaan verrata 1960-luvun puolivälissä syntyneen yhdysvaltalaisen Students for a Democratic Society (SDS)-liikkeen mediasuhteeseen. SDS teki AR:n tapaan pesäeroa vanhasta, hallitsevaan eliittiin sulautuneesta ja ideologisesti rapautuneesta vanhasta vasemmistosta. SDS:n mediasuhdetta tutkinut entinen aktivisti ja sosiologi Todd Gitlin (1980) huomioi, miten valtamedialla oli kyky muokata liikkeestä syntynyttä kuvaa paitsi ulkopuoliselle yleisölle, myös liikkeen kasvavalle jäsenistölle.

1960-luvun Yhdysvalloissa hallitseva hegemoninen ideologia oli demokraatti-vetoisesta hallinnosta huolimatta konservatiivinen (esim. emt., 143–144). Tähän oli syynä kireä kylmän sodan ilmapiiri ja kommunismin vastaisuus Yhdysvalloissa. Namibiassa hegemoninen ideologia jakautuu ikään kuin kahtia kansalliseen Swapon johtamaan ideologiaan ja kansainväliseen uusliberaaliin ideologiaan. Tämä jako ja ristiriitaisuus näkyy niin tutkimieni medioiden johdossa ja linjassa kuin politiikassa. Kaupallisuus ja osittain kansainvälisen talouseliitin etu vuorottelevat kansallisen edun ja Swapon itsenäisyysretoriikan kanssa.

Median uutisointiin hallitseva ideologia pääsee vaikuttamaan monia eri reittejä: yksittäisten, yleensä keskiluokkaisten journalistien oman maailmankuvan ja ammattinormien, mediaorganisaation arvojen ja rutiinien, yleisten journalististen käytäntöjen ja vielä yhteiskunnassa vallitsevan taloudellisen ja poliittisen ilmapiirin kautta (emt., 249–251). Lehdistön sisäänrakennettu ideologisuus näkyi Yhdysvaltojen tapauksessa alussa niin, että SDS-liikettä ja sen mielenosoituksia trivialisoiitiin ja marginalisoitiin uutisoinnissa. Lisäksi liikkeen sisäisille jännitteille annettiin paljon huomiota, ja sen saavutuksia ja kannattajamääriä vähäteltiin. Muutaman kuukauden sisällä osa sotaa vastustaneesta liikkeestä omaksui sotaisampia mielenosoituskeinoja. Tässä vaiheessa lehdistö käytti käännettä hyväkseen ja muokkasi omaa taktiikkaansa: se alkoi luottaa entistä enemmän hallituksen virkamiesten ja muiden virallisten tahojen lausuntoihin. Tällä tavoin SDS saatiin näyttämään viholliselta (kommunisteilta ja Vietkongin kannattajilta). (Emt., 27–28.)

Vaikka AR-liikkeen käsittely maan englanninkielisessä valtalehdistössä poikkeaa jossain määrin 1960-luvun Yhdysvalloista, AR:n maakampanjan jälkipuoliskolla lehtien suhtautumisessa oli samankaltaisuuksia. AR:n mahdollisella väkivaltaisuuksella peloteltiin lukijoita ja liikkeen kannattajia, ja viranomaistahoille annettiin lehdistössä runsaasti sananvaltaa. Toisaalta liikkeen syntyessä se sai hyvinkin positiivista huomiota lehdistöltä. Osassa jutuista kannattajia kuvailtiin jopa "nuoriksi ammattilaisiksi" ja kannattajien hyvää koulutustasoa korostettiin. Jutuissa tehtiin myös selväksi, että liike oli

poikkeuksellisen järkevästi organisoitu ja sillä oli harvinaisen runsas ja lojaali kannattajakunta (esim. New Era 24.11.2014a).

Liikettä ei voinut rajata pelkkään nuorisoon, koska kannattajien joukoissa saattoi yhtä hyvin olla vaikkapa mielenosoituksesta uutisoineen toimittajan lapsuudenystäviä tai naapureita. Namibialaisten suhteessa maakysymykseen tapahtui polarisoitumista AR:n ilmaannuttua julkisuuteen. Polarisoituminen näkyi myös Swapon sisäisenä hajanaisuutena maaliikkeeseen suhtautumisessa (esim. New Era 27.2.2015). Hegemonian sisällä syntyi vastakkainasettelua liberaalidemokraattisten arvojen ja Swapon yksinvaltaisuuden välillä. Kiistat koskivat sitä, pitäisikö lailliset mielenosoitukset demokration nimissä sallia vai kansallisen yhtenäisyyden nimissä tukahduttaa (New Era 27.2.2015).

Kaikkiaan AR-liikkeeseen suhtauduttiin mediassa positiivisemmin kuin SDS-liikkeeseen aikoinaan Yhdysvalloissa. Sen agenda pidettiin myös poliittisen eliitin puolelta vähintään osittain hyväksyttävänä, sillä maakysymys on aina ollut Swapolle tärkeä. AR-liikkeen johtohahmo Amupandan näkyvä asema Swapon nuorisoliitossa myös luultavasti aiheutti sekaannusta lehdistössä: Miten suhtautua nuorisopoliitikon yhtäkkiseen maakampanjaan? Onko apaattisina pidettyjen nuorten yhteiskunnallinen aktivoituminen vaalien alla toivottava vai huolestuttava asia? Entä jos "maanvaltaajat" kampanjoivat väkivallattomasti ja ovat koulutettuja kaupunkilaisnuoria eivätkä Zimbabwen maanvaltausten tyyliin diktaattoria poliittisesti kiristäviä veteraaneja?

Valtalehdistö pyrki siis positiivisella uutisoinnillaan ohjailemaan liikettä poliittiselle hegemonialle ja maan demokraattiselle julkikuvalle suotuisaan suuntaan. Nuorisoa taputeltiin selkään ja toivottiin sen energian mahdollisesti kanavoituvan vaaliurnille. Toinen vaihtoehto on, että AR-liikkeestä toivottiin uutta Amupandan taakse keräytyvää pienpuoluetta, joka muiden Swapon haastajapuolueiden tapaan jäisi lopulta marginaaliseksi ilmiöksi. Maakysymys on toisaalta maassa valtava yhteiskunnallinen kysymys, jolle varmasti niin moni poliitikko kuin toimittajakin toivoo hedelmällistä ratkaisua. AR-liike saattoi nuoremman polven toimittajien silmissä näyttää ja tarjota oikeanlaista näkökulmaa kysymykseen.

Todennäköisesti moni silti toivoi rauhanomaisia, vaikkakin eliittipoliitikkojen agendaan vaikuttavia, mielenosoituksia ja mahdollisten väkivaltaisuuksien suitsimista. Tästä syystä maakampanjan lopussa ilmaantunut liikkeen voimalla pelotteleva uutisointi on ymmärrettävää (New Era 17.7.2015; 24.7.2015). Liikkeen johto myös uhkasi manifestissaan tietävänsä namibialaisten maaomistuksista, mikä saattoi aiheuttaa eliitissä paniikkia.

Sisäisesti uutisointi ei päässyt juurikaan liikkeeseen vaikuttamaan, ainakaan SDS:n tapaukseen verrattuna. SDS:llä ei esimerkiksi ollut selvää johtohahmoa ja liike oli hyvin hajanainen, mikä teki siitä alttiin median ohjailulle. Media esimerkiksi valikoi SDS:n keskuudesta mahdollisimman räväköitä hahmoja sen "keulakuviksi" ja "tähdiksi", joita henkilöitynyt journalismi aina kaipaa. Ongelmaksi liikkeen sisäisen yhtenäisyyden kannalta muodostui, että näillä hahmoilla ei välttämättä kuitenkaan ollut

todellista seuraajapohjaa tai liikkeen valtuutusta toimia sen puolestapuhujana. Tämä hajautti ja riitautti liikettä sisäisesti, hämärsi liikkeen agendaa sen seuraajien silmissä ja teki liikkeestä myös entistä media-riippuvaisemman. (Gitlin 1980, 145–166.) Liikkeellä ei myöskään ollut kokemusta ja taitoa käsitellä mediaa ammattimaisesti, ja sen perustajat olivat pitäneet henkilökohtaisia suhteita ja kokoontumisia lehdistösuhteita tärkeämpinä (emt., 144–145).

AR:llä oli alusta alkaen selkeä johto, johon sekä liikkeen seuraajat, media että poliitikot pitivät yhteyttä. Tilannetta helpotti myös AR:n johtohahmo Amupandan aiempi rooli Swapon nuorisoliiton tiedotustehtävissä sekä mahdollisuus käyttää liikkeen kannattajien väliseen viestintään sosiaalista mediaa. AR:n johto myös korosti olevansa sen agendasta kiinnostuneiden palvelija ja äänitorvi, ei niinkään messias, jota kannattajien tulisi sokeasti seurata (esim. The Namibian 23.2.2015). Kannattajien ei siis oletettu pitävän kaikkea Amupandan lehdissä sanomaa raamattunaan, ja kannattajilta toivottiin nimenomaan omaa ajattelua ja mielipiteiden ilmaisua. AR ilmaisi pyrkivänsä jakamaan nuorille tietoa, motivaatiota ja itsetuntoa vaatia laillisia oikeuksiaan (New Era 13.2.2015).

AR:n pääkanavana kannattajille toimivat Chadwickin (2013) hybridien liikkeiden teorian mukaisesti erilaiset sosiaalisen median sivustot, ryhmät ja kanavat, joten valtalehdillä ei siksikään ollut kontrollia AR:n fanien mielipiteisiin. Liikkeen kannattajilla oli kokemus siitä, että heillä on sisäpiiritieto ja toimittajat ja poliitikot voivat vain yrittää seurata tapahtumia ulkopuolelta. Median julkisen kytkennän (Couldry et al 2007) puute nuoriin ja vähävaraisiin lukijoihin kostautui näin: Mediat joutuivat kriisin aikana kosiskelemaan nuorta ja vähävaraista massaa tasapuolisella uutisoinnilla. Samalla sen täytyi kuitenkin myötäillä lehden omistajien linjaa ja puhutella poliittista eliittiä ja vakiintunutta lukijakuntaansa. National Broadcasting Corporationin (NBC) uutisoinnista olisi ollut kiinnostavaa saada myös uutisnäytteitä analysoitavaksi, sillä se jakoi tietoa tapahtumista pääosalle myös köyhistä ja maalla asuvista kansalaisista. Näille välittynyt kuva kaupungin maamielenosoituksista saattoi hyvinkin poiketa urbaanin eliittiväestön muodostamasta kuvasta, puhumattakaan sosiaalista mediaa käyttäneistä kaupunkilaisnuorista, joista monet kannattivat AR:ää. Myös saksan- ja afrikaansinkieliset lehdet saattoivat uutisoida maaliikkeestä valkoiselle paikallisyleisölle toisenlaiseen sävyyn kuin The Namibian tai New Era.

Maakampanja päättyi lopulta "tasapeliin", jossa voittajiksi katsottiin valtamediassa kaikki osapuolet (New Era 27.7.2015; 29.7.2015; 31.7.2015; The Namibian 29.7.2015). Tämä oli yhteiskuntarauhan ja poliittisen hegemonian kannalta toivottava lopputulos. Mielenosoitusten laannuttua maakysymys ja nuorten ongelmat eivät kuitenkaan poistuneet yhteiskunnallisesta keskustelusta. Hallituksen taipuminen neuvotteluihin AR:n kanssa nosti Amupandan tähteä nuorisovaikuttajana ja korosti myös nuorten voimantuntoa. Hallitus sitoutui konkreettisesti parantamaan nuorten maattomien oltavia, ja epäonnistuessaan tehtävässä se riskeeraili mahdollisesti yhteiskuntarauhan tai vähintään Swapon tulevan poliittisen suosion ja aseman. (Esim. New Era 27.7.2015b; The Namibian 31.7.2015.)

Yhdysvalloissa SDS vaikutti aikoinaan osaltaan Vietnamin sodan vastaiseen mielialaan, mutta toden teolla sodan vastaiset mielenosoitukset tehosivat vasta poliittisen eliitin mielipiteen kääntymistä sotaa vastaan. Maan poliittinen johto joutui toteamaan, ettei sodan voittaminen tehokkaasti ja nopeasti olisikaan helppoa, ja maa ajautui poliittisen kriisin partaalle. Eliitin yhtenäisyys sodan mielekkyydestä alkoi rakoilla. Tuolloin myös median uutisoinnin suunta ja yleinen mielipide kääntyi suurelta osin sodan vastaiseksi. Tähän vaikutti se, että media alkoi nostaa esille "salonkikelpoisempia" liberaaleja mielenosoittajia radikaalien vasemmistohippien sijasta. Hegemonia sulautti vastarinnan osaksi itseään. (Gitlin 1980, 205–210.)

Nähtäväksi jää, miten pinnalle nostettua maakysymystä tulevaisuudessa käsitellään Namibiassa. Ovatko hiljaa pysytelleet valkoiset maanomistajat valmiita tunnustamaan esi-isänsä menneet vääryydet ja tulemaan rauhanomaisesti mukaan ratkomaan maan poliittisia ja taloudellisia ongelmia? Kun Geingob aikoinaan luopuu presidentin virasta, kuka on mahdollisesti ensimmäinen itsenäisyystaistelijoiden sukupolven kuulumaton kandidaatti luotsaamaan "uutta Namibiaa"? Maakuuhunta on ajoittunut Namibiassa tilanteeseen, jossa itsenäisyystaistelua johtanut sukupolvi alkaa olla liian vanhaa johtamaan maata. Seuraava presidentti edustaa sukupolvea, joka ei kuulunut taistelun eliittijoukkoihin ja ideologisiin isiin, ja jopa nuori "maakriisin sukupolvi" saattaa olla valppaana tavoittelemaan vallankahvaa.

On täysin mahdollista, että Swapo saa aidosti kilpailukykyisiä vastapuolueita ja maakysymys monenlaisia ratkaisumalleja. Toisin sanoen poliittisen eliitin rivit rakoilevat tällä hetkellä Namibiassa ja hegemonia on valmis kriisin kautta muuttumaan. Kiinnostavaa on nähdä, hajoaako kansallinen Swapo-hegemonia tulevaisuudessa täysin monipuoluedemokratian tieltä. Kansainvälisen uusliberaalin hegemonian hajottaminen tuskin tulee kyseeseen; sen sijaan uudet puolueet tai johtajat tulevat tekemään jonkinlaisen sovinnon ylikansallisen hegemonisen ideologian kanssa. Vaikeampi on sanoa, onko tuo hegemonia eteläisessä Afrikassa parin vuosikymmenen kuluttua läntinen ja uusliberaali vai esimerkiksi aasialainen sosialistinen.

5 Tutkimusmenetelmä, aineisto ja tutkimuskysymykset

Tutkin AR-liikkeen vaikutusta julkiseen keskusteluun maakysymyksestä Namibian englanninkielisissä sanomalehdissä ja niiden Facebook-sivujen kommentteissa. Tutkimukseni materiaali ajoittuu AR-liikkeen yhdeksän kuukauden maakampanjan ajalle. Selvitin, ketkä lehdissä pääsivät määritte-

lemään maakysymystä ja miten lehtien näkökulmat maakysymykseen poikkesivat toisistaan. Menetelmäksi valitsin sisällönanalyysin, jolla sain tiivistettyä artikkeleiden sisällöistä vastaukset kysymyksiini. Oliko kansan näkökulma ja tarpeet saada tilanteesta oleellista informaatiota otettu huomioon? Vai sortuivatko lehdet hegemonian lepyttelyyn (ks. Gitlin 1980) ja eliitin näkemyksiä myötäilevään uutisointiin (ks. Kivikuru 2015) myös kansalle erittäin oleellisessa aiheessa, maata uhanneessa demokratian kriisissä?

Eriyksen kiinnostunut olin tutkimaan muutaman eniten Facebookissa kommentoidun artikkelin kommentteja. Näiden avulla pyrin tuomaan lisävaloa siihen, millaisen *julkisen kytkennän* (Couldry et al 2007) sanomalehdet tarjosivat maakysymyksestä kiinnostuneelle lukijalle. Sosiaalista mediaa on pidetty demokratian uhkana ja julkisuuden sirpaloijana, mutta myös mahdollisuutena tuoda kansan ääni esille entistä monipuolisemmin (ks. esim. Mancini 2013). Sanomalehtien omilla Facebook-sivuilla kommentointi liittyy ainakin julkisuudessa käsiteltyihin, ennalta määrättyihin aiheisiin ja keskustelu on kaikille nettiyhteyttä käyttäville ja lehden tunnistaville vapaa.

On vaikea sanoa, miten sanomalehdet juttujen kommentointia käyttävät hyödykseen vai onko Facebookiin menty vain, koska muutkin menevät ja koska lukijat/asiakkaat ovat siirtyneet nettiin. Niinpä Facebook-kommenttien vaikutusta toimittajiin tai poliitikkoihin on vaikea tämän työn puitteissa selvittää. Tyydynkin arvioimaan, millaisia mielipiteitä kansalaiset kommentoissa maakysymyksen ja AR-liikkeen käsittelystä jakavat verrattuna sanomalehtien tarjoamiin näkökulmiin ja tietoihin. Vastaako sanomalehtien antama kuva kansalaisista kommenttien antamaa?

5.1 Tutkimuskysymykset ja aineisto

Etsin keräämästäni aineistosta vastaukset kysymyksiin:

- 1) Miten AR-liikkeen julkisuuteen nostamaa maakysymystä käsiteltiin sanomalehdissä ja niiden Facebook-kommentoinnissa, ja
- 2) Millaisen julkisen kytkennän sanomalehdet ja lehtien Facebook-sivuille linkkaamat jutut tarjosivat kansalaisille maakysymyksen käsittelyyn?

Käytin aineistona molemmista lehdistä, *New Erasta* ja *The Namibianista*, 19 satunnaista maa-aktivismia käsittelevää verkkouutisartikkelia aikavälillä 1.11.2014–31.7.2015. Otoksen koko on mielestäni laadullisen analyysin tarpeisiin ja pro gradun laajuiseen työhön riittävä.

Lisäksi käsittelin Facebook-kommentteja yhteensä kuudesta sosiaaliseen mediaan linkitetystä artikkelista. Kummastakin lehdestä olen valinnut jälleen yhtä monta, eli kolme artikkelia. Käytännössä

valitsin kaikista Facebookiin linkatuista maa-aktivismia käsittelevistä jutuista muutaman kommentoidumman yhdeksän kuukauden aktivismikampanjan eri vaiheista. Eniten kommentoiduissa jutuissa on kymmeniä, jopa toistasataa kommenttia artikkelia kohti, minkä takia rajoitin analyysiin päätyvien kommenttien määrää valitsemalla ainoastaan kahdeksan juttua.

Toisissa jutuissa kommentteja taas saattaa olla vain muutama, jopa ainoastaan pari. Oli perusteltua valita ennemmin muutama mahdollisimman paljon keskustelua ja mielipiteitä kerännyt artikkeli tähän analyysivaiheeseen kuin kaikki. Kaikkien käsittely olisi ollut myös kommenttien yhteensä suuren määrän takia turhan työlästä gradun laajuutta ajatellen eikä se olisi tuonut laadulliseen analyysiin oleellisesti lisäarvoa.

Juttujen julkaisuajankohta määrittäytyy AR-liikkeen ensimmäisen maa-aktivismi-kampanjan yhdeksän kuukauden keston mukaan. Kampanja muodostaa sopivan yhtenäisen ajanjakson draamankaariin ja erilaisine vaiheineen aktivistien ja viranomaispuolen toiminnassa. Tutkimuksellisista syistä on myös helpompaa keskittyä aineistoon, johon on ajallista etäisyyttä. Tällöin myös tutkimuksen tuloksilta voi odottaa suurempaa luotettavuutta. Kesken olevaa prosessia on vaikeampi arvioida, kun lopputulokset eivät vielä ole nähtävillä.

5.2 Sisällönanalyysi metodina

Sisällönanalyysillä pyritään saamaan tutkittavasta ilmiöstä kuvaus tiivistetyssä ja yleisessä muodossa (Tuomi & Sarajärvi 2004, 105). Analyysin muotona työssäni on *teoriasidonnainen analyysi*, jolla on teoreettisia kytkentöjä. Se ei kuitenkaan pohjaudu suoraan teoriaan. Toisin kuin *teoriaohjauksessa analyysissa*, en siis testaa työssäni mitään valmista teoriaa. (Emt., 98–99.)

Tutkimuskohteenani on *vuorovaikutuskäyttäytyminen* julkisuudessa, joten havainnointiin perustuva aineistonkeruumenetelmä oli tarkoituksenmukaisin (Riley Jyrinkin 1977 mukaan teoksessa Tuomi & Sarajärvi 2004, 73). Olisin voinut tutkimustani varten haastatella tutkimieni lehtien toimitusten jäseniä ja päälliköitä lisätäkseni ymmärrystä toimituksen tekemistä valinnoista ja rutiineista, jotka ovat vaikuttaneet aktivismia ja maakysymystä käsittelevään uutisointiin. Haastatteluiden tekeminen tai havainnoinnin ja haastattelun yhdistäminen ovat tyypillisiä tapoja kerätä aineistoa laadullisessa tutkimuksessa (esim. emt., 83). Tämä olisi kuitenkin ollut haasteellista Namibian kaukaisen sijainnin takia, jolloin muun muassa mahdollisten lisäkysymysten tekeminen tarvittaessa olisi ollut vaikeampaa. Toisaalta myös haastatteluiden saaminen tutkimustani varten olisi voinut olla kyseenalaista. Avoimuus maakysymyksen kaltaisen herkän aiheen ympärillä ei Namibiassa ole itsestäänselvyys.

Haastattelututkimukset eivät siis välttämättä olisi tuoneet mitään lisäarvoa analyysiini, mikäli ne olisivat edes onnistuneet. Niinpä käytin tutkimuksessani niin sanottua "*naturally occurring dataa*" (Alasuutari 1999, 84; 156), eli verkkojuttuja ja niiden saamia Facebook-kommentteja, jotka ovat olemassa tutkimuksesta ja tekijästä riippumatta. Olen myös kerännyt aineiston sitä häiritsemättä, eli osallistumatta itse tutkittavien toimintaan (emt., 84), mikä tässä tapauksessa saattaa parantaa osallistumisen luotettavuutta. Jos olisin esimerkiksi itse osallistunut haastattelu- ja jutuntekotiilanteisiin paikan päällä, läsnäoloni olisi voinut vaikuttaa tutkittavien käytökseen.

5.3 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta ei välttämättä ole mielekästä tarkastella luonnontieteisiin liitetyn *reliabiliteetin* (tutkimustulosten toistettavuus) käsitteen kautta. Toisin kuin määrällisissä tieteissä, laadullisessa tutkimuksessa ei tavoitella varsinaista objektiivista totuutta, koska laadullinen tutkimus perustuu tulkintoihin. Sosiaalinen todellisuus tutkimuskohteena on myös rakennelma erilaisten ihmisten ajatuksissa eikä sellaisenaan toisinnettavissa. Sen sijaan *validiteetti* (tutkimuksessa on tutkittu sitä, mitä on luvattu) on tärkeää myös laadullisessa tutkimuksessa. (Tuomi & Sarajärvi 2004, 133–134.)

Lisäksi laadullisen tutkimuksen tekoprosessilta voidaan vaatia puolueettomuutta luotettavuuden taakkeksi, ja vähintään tutkijan mahdollisten sitoumusten paljastamista tutkimuksessa (emt., 133). Laadullisen tutkimuksen luotettavuus riippuu myös tutkimuksen sisäisestä johdonmukaisuudesta ja eettisestä kestävydestä (esim. emt., 124).

Ollakseen tieteellisesti uskottava, tutkimuksen on noudatettava hyvää tieteellistä käytäntöä (emt., 129–130). Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (Helin et al 2013, 6) mukaan hyvä tieteellinen käytäntö tarkoittaa muun muassa tiedeyhteisön tunnustamien toimintatapojen noudattamista, rehellisyyttä, yleistä huolellisuutta ja tarkkuutta tutkimustyössä, tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisen ja eettisesti kestävien tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmien käyttämistä, muiden tutkijoiden työn ja saavutusten asianmukaista huomioonottamista sekä tieteellisen tiedon luonteen kuuluvan avoimuuden vaalimista ja vastuullisen tiedeviestinnän noudattamista tutkimuksen tuloksia julkaistaessa.

Tutkimuksessani pyrin sisäiseen johdonmukaisuuteen tutkimusraportin koostamisessa ja tutkimusprosessin aikana sekä sen kuvailussa. Noudatin myös parhaan kykyni mukaan hyvää tieteellistä käytäntöä. Tutkimuksessani eettiset pohdinnat liittyivät paitsi aihevalintaan (Tuomi & Sarajärvi 2004, 126–127) ja sen käsittelyyn, joissa pyrin ajattelemaan ihmisen parasta ja yhteistä hyvää käsitellen

kuitenkin mahdollisimman puolueettomasti aiheittani sekä siihen vaikuttavia tekijöitä, myös tutkimusanalyysissäni esiintyviin tavallisiin ihmisiin. Viittaani tässä Facebook-kommentteja namibialaisten valtaalehtien avoimilla sosiaalisen median sivuilla kirjoittaneisiin ihmisiin.

Tutkittavien anonymiteetti on tärkeä osa tutkittavien suojaamista tutkimusprosesseissa ja erityisesti niiden tulosten julkaisussa (emt., 128–129; 138; Salokannel 2016). Vaikka julkisten Facebook-sivujen ja ryhmien kommenttien käyttäminen ei-kaupallisen tutkimuksen lähteenä onkin yrityksen käyttöehtojen mukaan sallittua (Facebook 30.1.2015; Facebook 29.9.2016; Pew Research Center, 26.3.2015; Salokannel 2016), ei asia ole silti ongelmaton. Harva Facebookin käyttäjä tulee ajatelleeksi kommentteja kirjoittaessaan, että niitä tulotaisiin käyttämään osana tutkimusta. Periaatteessa tutkimukseen osallistuvilta tulisi aina erikseen pyytää suostumus näiden osallistumisesta tutkimukseen (Facebook 30.1.2015; Facebook 29.9.2016; Tuomi & Sarajärvi 2004, 128–129), mutta satojen kommenttien tapauksessa se on mahdotonta ja vaikuttaisi varmasti saatuihin tutkimustuloksiinkin. Erityisesti urbaanin maakonfliktin tutkimuksessa Namibian kokoisessa pienessä ja tiiviissä maassa anonymiteetin takaaminen on tärkeää. Vaikka kommentit ovatkin lehtien Facebook-sivuilla kenen tahansa luettavissa ja moni myös kommentoi omalla nimellään ja aidolla profiililla, ei se tarkoita, että he olisivat valmiita vuosienkin kuluttua tulemaan esille poleemista aihetta käsittelevän tutkimuksen sivuilla jonkin tietyn kommenttinsa perusteella.

Ajatukseni oli alun perin analysoida yksitellen kuusi eri valtaalehtien Facebook-sivuille linkitettyä juttua kommentteineen. Eettisistä syistä jätin alkuperäisen suunnitelmani vastaisesti ottamatta mukaan esimerkkikommentteja. Muuten kyllä luokittelin ja analysoin kommentit anonymistisesti massana, sillä niillä on tutkimukseni kannalta suuri merkitys. AR-liikkeen ja sen johtohahmo Job Amupandan katsoin olevan sen verran julkisia toimijoita ja henkilöitä sekä näin ollen vastuullisia ja tietoisia sanomistensa julkisista vaikutuksista, että käytin heidän Facebook-profiiliensa materiaalia tutkimukseni teoriaosuudessa.

6 Sisällönanalyysi

Aloitin analyysin selvittämällä, ketkä pääsivät sanomalehdissä määrittelemään maakysymystä ja kuinka usein. Oleellista on myös, millaisista näkökulmista sanomalehtien siteeraamat ja kuvailemat toimijat maakysymystä määrittivät. Yksi sanomalehdissä esiintynyt toimijaryhmä olivat mielenosoituksiin ja maanvaltauksiin osallistuneet kansalaiset. Heidän mielipiteensä maakysymyksestä on kiin-

nostava, ja erityisesti suhteessa poliittisen eliitin, AR-liikkeen johdon sekä muiden yhteiskunnan toimijoiden, kuten vakiintuneiden kansalaisjärjestöjen näkemyksiin. Lisäksi on kiinnostavaa tarkastella, miten kansalaisten ajatukset Facebook-kommenteissa täydentävät tai poikkeavat lehdissä esitetyistä.

Tutkiakseni maakysymyksen käsittelyä eri sanomalehdissä, kehitin taulukot 1 ja 2 (s. 53–54), joihin kokosin jutuissa esiintyneet toimijaryhmät sekä teemat, joiden kautta ryhmien edustajat jutuissa maakysymystä määrittivät. Seuraavissa kahdessa alaluvussa esittelen lehtijutuissa maakysymyksen käsittelyyn osallistuneet toimijat sekä näiden määrittelemät syyt maakysymykselle. Vertasin samalla toimijoiden esiintymistiheyttä jutuissa selvittääkseni, dominoiko joku toimija aiheen käsittelyä.

Kolmannessa alaluvussa selvitin, miten Facebook-kommentoijat suhtautuivat lehtien tarjoamiin näkökulmiin ja niiden esittämiin toimijoihin. Vertasin kommentoijien näkemyksiä lehdissä esitettyihin näkemyksiin AR-liikkeestä sekä maakysymyksestä.

6.1 Maakeskustelun osallistajat valtalehdissä

Keskusteluun maakysymyksestä osallistui valtalehtien sivuilla kommentoijia eri yhteiskunnallisista ryhmistä. AR-liikkeen lisäksi aiheita kommentoivat *valtion tai poliittisen eliitin edustajat*, kuten presidentti, hallituksen ministerit, Swapon jäsenet jne., *kansalaiset* sekä *muut*, kuten tutkijat, asiantuntijat jne.

Poliittisella eliitillä oli AR:ää lukuun ottamatta suurin edustus maakysymystä kommentoivien joukossa. Swapon rooli oli erityisen keskeinen, koska todennäköisesti myös moni tavallinen kansalainen, asiantuntija, median edustaja ja kansalaisyhteiskunnan toimija oli samalla myös Swapo-puolueen jäsen. Jos ei mennä edes näin pitkälle, eliitin näkökulma jutuissa oli vahva. Joskus Swapo-puolueen edustaja saattoi jopa kommentoida sekä puolueen että hallituksen puolesta, vaikka ei itse kuulunut hallitukseen (esim. New Era 10.11.2014). Toisessa jutussa haastateltavalla taas oli kaksoisrooli sekä hallituksen että puolueen edustajana, ja hän kommentoi maakysymystä eri jutuissa eri roolissa (New Era 12.11.2014; 14.11.2014). Nämä havainnot alleviivaavat Swapo-puolueen vahvaa roolia maan hallinnossa.

AR-liikkeen maakampanja alkoi vain muutama viikko ennen maan parlamentti- ja presidentinvaaleja, mikä toisaalta vähensi eliitin mahdollisuuksia kommentoida maakysymystä kunnolla ennen loppukävättä ja uuden hallituksen muodostamista. Toisaalta vaalien läheisyys lisäsi AR:n mahdollisuuksia kääntää julkinen huomio kaupunkimaakeskusteluun riippumatta siitä, halusiko poliittinen eliitti tätä.

The Namibianin jutuissa eliitin toimijat (20 kertaa) määrittivät maakysymystä melkein yhtä usein kuin AR-liike (21 kertaa). New Erassa eliitti sai määrittelyvallan vähän useammin kuin AR (eliitti 20, AR 19 kertaa). AR-liike on kuitenkin molemmissa lehdissä nostanut esille ja käsitellyt monipuolisesti erilaisia syitä maakysymykselle. (Ks. Taulukot 1 ja 2.)

Muut toimijat (esimerkiksi asiantuntijat ja kansalaisjärjestöjen edustajat) määrittivät maakysymystä molemmissa lehdissä seitsemän kertaa. Kansalaiset määrittivät maakysymystä The Namibianissa yhdeksän ja New Erassa 13 kertaa. Verrattuna Kivikurun (2015, 133) lehtien sisällön vertailutuloksiin, kansalaisten rooli on vahvistunut – ainakin tutkimani maakriisin aikaan. Lähteiden monipuolisuuden muutoksista jutuissa on muuten vaikea tämän otoksen perusteella sanoa suuntaan tai toiseen (emt.). Ymmärrettävästi lehtien päähuomio oli keskittynyt yleisten uutiskriteerien mukaisesti poliittisen draaman osapuoliin, poliittiseen eliittiin ja AR:ään.

Kansan huomioiminen jutuissa ei siinä mielessä yllätä, että lehtien intresseihin varmasti lukeutuu osittain koulutettuun eliittiin kuuluvien maattomien kosiskelu, nämähän kuuluvat lehtien nykyiseen ja mahdolliseen tulevaan lukijakuntaan. Maakriisi oli loistava tilaisuus sanomalehdille päästä lähelle nuorten maailmaa ja nostaa näiden aito ääni julkisuuteen. Tämä kuitenkin tapahtui pitkälti osittain poliittiseen eliittiin kuuluvan AR-liikkeen johdon ehdoilla, vaikka Amupanda kumppaneineen sanoi antavansa tilaa myös kannattajiensa äänille. Keskustelu pysyi silti käytännössä AR:n ja poliittisen eliitin vahvojen määrittelijäroolien ansiosta pitkälti maakysymyksessä eikä rönsyillyt liiaksi nuorten työttömyyden, eliitin korruption ja maanomistussuhteiden syvempään käsittelyyn. Tämä oli tietysti eliitin kannalta turvallisempi ja hallittavampi tapa käsitellä kriisiä kuin täyden legitimitietin antaminen kansalaisten äänille ilman selkeää mielipidejohtajaa.

Mediaa kiinnostava poliittinen draama syntyi AR:n ja poliittisen eliitin välille (johon siis AR:kin tavallaan turvallisesti kuului). Näiden välinen "isä–poika-suhde" ja luvattu yhdeksän kuukauden aikajänne mahdollisine käännteineen pitivät median varpaillaan. Varsinaiset nuorten ja maattomien ongelmat jäivät sivuun. Niitä sivuttiin nuorten lyhyissä kommentinhaku-tyylisissä haastatteluissa, mutta maakriisin synnyttämät ajankohtaiset tapahtumat söivät tilaa pitkään kehittyneiden sosiaalisten ongelmien käsittelyltä. Yleisesti nuoria koskettavien ongelmien käsittely julkisuudessa olisi kuitenkin jopa voinut syödä AR:n mobilisointivoimaa osoittamalla, että nuorten hyvinvoinnista ollaan yhteiskunnassa kiinnostuneita.

Kiinnostavaa on, että vaikka jutuissa käsiteltiin myös valkoisia maanomistajia ja yritysmaailman roolia maakysymyksessä, nämä tahot eivät antaneet jutuissa lausuntoja eikä niitä haastateltu aiheesta. Myöskään AR:n vastustajat tai kriitikot eivät eliittiä lukuun ottamatta saaneet suunvuoroa, vaikka

Facebook-kommentoinnin mukaan varsin moni kansalainen suhtautui liikkeeseen terveellä kriittisyydellä. Toisin sanoen, moni kommentoija ehdotti erilaisia lähestymistapoja maakysymyksen ratkaisemiseksi, vaikka suhtautuikin positiivisesti AR-liikkeen aloitteellisuuteen ja ongelman julkisuudessa saamaan huomioon. Myös liikkeen johdon motiivit toisinaan kyseenalaistettiin Facebook-kommenteissa. Vastaavaa monipuolisuutta kansan äänissä ei jutuissa tullut esille. Yksiäänisyys ja sanoman selkeys toisaalta oli luultavasti sanomalehtien haastattelemien kansalaisten strateginen valinta maattomien asian edistämiseksi näiden näkökulmasta "eliittimediassa". Kansalaiset halusivat viestinsä menevän perille lehtiä lukeville poliitikoille. Toisaalta myös median omat juttujen aiheajukset selittävät kansalaisten näkökulmien suppeutta jutuissa.

Journalistiset valinnat tiettyjen haastateltavien ja toimijoiden ulosjättämisestä jutuissa kertonevat joltain kansallisista tabuista, mutta toisaalta myös halusta välttää vastakkainasetteluja polttavassa ja uudenlaisessa tilanteessa (esim. Voltmer 2012, 238). Todennäköisesti paikalliselle lukijalle oli itsesäänselvyyttä, että näiden tahojen ääni jäi jutuissa pimentoon. Valkoisten maanomistajien haastatteleminen voisi ohjata huomion heihin ja lisätä väkivallan uhkaa. Katseen kääntäminen valkoisiin ja samalla maan taloudelliseen eliittiin voisi myös aiheuttaa imagohaittaa maan talouselämälle, mikä taas puolestaan lopulta vaikuttaisi negatiivisesti maan vakauteen ja demokraattiseen kehitykseen. AR-kriitikoiden haastattelu voisi samalla tavalla johtaa kriisiaikana näiden henkilöiden syrjintään tai muuhun vahingontekoon heitä kohtaan. Samalla kuitenkin mahdollisuus maakysymyksen poliittiseen ratkaisuun vaikeutuu, kun osa kriittisistä toimijoista jättäytyy yhteisestä julkisuudesta.

Tässä tilanteessa kävi konkreettisesti ymmärrettäväksi, miksi länsimaalaisen liberaalin lehdistöihanteen mukainen journalismi ei Namibian kontekstissa aina aja toimivan yhteiskunnan ja eri kansalaisryhmien etua, vaikka se toisikin monipuolisuutta juttujen näkökulmiin. Sen sijaan Facebookin ja mahdollisesti muiden sosiaalisen median kanavien tuoma lisä julkiseen keskusteluun mahdollistaa myös muunlaisten kuin "sallittujen" näkökulmien esiintuomisen. Eri asia tietysti on, kuinka moni sähköisen tai printtimedian seuraajista Namibiassa edelleenkään pääsee seuraamaan Facebook-keskusteluita kaupunkilaisasukkaiden ja nuorten ohella. Todennäköisesti Facebook-keskustelua seuraa se sama eliitti, jolla on mahdollisuus lukea myös lehtiä.

6.2 Maakysymyksen syyt valtalehdissä

Jutuissa esiintyvien toimijoiden lisäksi minua kiinnosti, miten he lehdissä maakysymystä käsittelivät. Käsittelytapa paljastaa toimijoiden suhteen kansalaisiin ja tuo esille myös lehtien linjat aiheen käsittelyssä. Maakysymykselle löytyy artikkeleista syitä, jotka luokittelin yhteensä 12 teeman alle (ks. Taulukot 1 ja 2).

Luokittelussa kussakin artikkelissa kukin toimijaryhmä voi esittää saman syyn maakysymykselle vain kerran. Niinpä esimerkiksi usean eri kansalaisen maininta jutussa vaikkapa korruptiosta syyllisenä maakysymykseen on merkitty taulukkoon yhtenä kansalaisten mielipiteenä. Jos korruptio on toisessa jutussa myös kansalaisten mielestä syyllinen maakysymykseen, se merkitään toisena mielipiteenä. Sama toimijaryhmä voi silti esittää samassa jutussa useita eri syitä maakysymykselle.

Lehtikohtaisia eroja maakysymyksen käsittelyssä tuli esille. Esimerkiksi kriittisyys *hallituksen toimia* kohtaan esiintyi AR:n ja kuntien mielipiteissä The Namibianin jutuissa selvemmin kuin New Erassa. New Erassa puolestaan syytettiin maakriisistä huomattavasti useammin *historiallisia ja rakenteellisia syitä*, esimerkiksi valkoisia suosivia maalakeja, kuin The Namibianissa. Kummassakaan lehdessä ei taustoitettu maakysymystä laajemmin.

Kiinnostavaa maakysymyksen käsittelyssä onkin erityisesti se, miten hämäräksi maapulan synty ja rakenne jutuissa jäivät. Välillä puhuttiin yleisesti "maasta", joskus taas "kaupunkimaasta" ja toisinaan "rakennetusta maasta". Välillä vaikutti siltä kuin toimittajalle itselleen olisi epäselvää, mistä maasta puhutaan ja miksi. Kunnollista ja kriittistä taustatietoa aiheesta tarjottiin vain yhdessä artikkelissa (New Era 14.11.2014).

Tästä syystä olen erottanut *kaupunkimaan ja maan puutteen* omiksi teemoikseen. Maan puutteella tarkoitetaan yleistä puutetta maasta tarkentamatta sijaintia, kaupunkimaan puutteella tarkoitetaan nimenomaan puutetta asuintonteista kaupungeissa. Epämääräiseen maan puutteeseen Namibiassa viitattiin maakampanjan alkupuolen artikkeleissa eliitin toimesta (esim. The Namibian 25.2.2015; 13.3.2015). Puhe kaupunkimaan puutteesta yleistyi kampanjan kuluessa. Käytännössä keskustelu siirtyi yleisen maanpuutteen harmittelusta ja ongelman kieltämisestä kaupunkimaan puutteen problematiikan ratkomiseen. Käänteestä voidaan kiittää AR-liikkeen ja kansalaisten valitusta *maan ja asumisen hinnoista*. (Esim. New Era 14.11.2014; 24.11.2014.)

Maan ja asumisen hinnat olivatkin selvästi koko kampanjan aikana eri toimijoita julkisuudessa puhuttanein syy maakysymykselle (ks. Taulukot 1 ja 2). Se oli myös AR-liikkeen useimmin esille ottama syy maakriisin puhkeamiselle ja kansa näytti olevan samaa mieltä juttujen perusteella. Tämä vahvisti käsitystä siitä, että tämän maakriisin taustalla olivat asumisen ja maan hinnat.

Köyhyydestä ja epätasa-arvosta sen sijaan puhuttiin harvemmin ja epäsuoremmin. Presidentti Pohamba mainitsi kansalaisten välisen epätasa-arvon kahdessa jutussa (New Era 11.12.2014; The Namibian 13.3.2015). Hän tosin syytti epätasa-arvosta yksinomaan valkoisia maanomistajia, jotka hänen mukaansa kieltäytyvät yhteistyöstä hallituksen kanssa. Köyhiin mustiin hän viittasi "vallankumouksellisina", vaarallisina ja arvaamattomina. Tällainen määrittely luo jännitteitä kahden etnisen kansanosan välille ja nosti poliittisen eliitin näiden yläpuolelle ja toisaalta väliin jääväksi uhriksi. Entisen presidentin retoriikka erkaannutti eliitin kansasta, johon Swapo toisaalta yleensä retoriikassaan puolueen samaistaa. Pohamba onnistui loukkaamaan kansalaisia liehittelemällä ulkomaille suunnatuilla lausunnoillaan kansainvälisiä, uusliberaaleja piirejä. Seurauksena monet Facebook-kommentoijat lyttäsivät Pohamban mielipiteet rasisina ja syyttivät tätä maakysymyksen kärjistämisestä.

Myöhemmässä jutussa Presidentti Geingob puolestaan käsitteli köyhyyttä juuri alkaneen presidenttiyensä kantavana teemana (New Era 29.7.2015). Samalla hän sanoi, ettei hänen edeltäjiään voida syyttää nykyisestä maakriisistä, sillä he taistelivat oman aikansa haasteita vastaan. Geingobin sanoja voidaan pitää vastauksena Pohamban aiemmin sosiaalisessa mediassa lytänneille kommentoijille. Median ja sosiaalisen median avustaman julkisen kytkennän voidaan siis tämän perusteella ajatella toimineen maakriisin aikana: kansalaiset saivat viestinsä presidentin agendalle. Toisaalta Geingob eheytti edeltäjiään puolustelemalla omaa suhdettaan Swapoon ja rakensi julkisuudessa luottamusta itsensä ja kaikkien Swapon kannattajien välille.

Maattomien köyhyyden otti jutuissa esille myös kehitysministeri (esim. The Namibian 25.5.2015; 31.7.2015). Hänen retoriikkansa teki maattomuudesta ensisijaisesti "köyhien maalta muuttavien nuorten" ongelman. Meneillään olevan maakriisin kohdentaminen kapean väestöosan ongelmaksi trivialisoi maakysymyksen laajuutta ja vakavuutta. Samalla se pyrki rauhoittamaan lehden lukijoita luomalla vaikutelman siitä, että tilanne on hallituksella hoidossa. Sen ei uutisoinnin perusteella oletettu korjaavan koko yhteiskunnan rakenteita kerralla. Oleellista eliitin kannalta oli vakuuttaa, että hallitus tekee tarkasti rajattuja toimenpiteitä yhteiskunnan hyväksi. Yleisön haluttiin luottavan hallituksen toimintakykyyn ja siihen, että status quo säilyy kriisistä huolimatta.

Köyhistä puhuminen tarkentamatta köyhyyden erilaisia merkityksiä Namibiassa, on kuitenkin ongelmallista. Köyhä voi nimittäin yhtä lailla olla kouluttamaton pikkuviljelijä tai työläinen, tai keskiluokkaan kuuluva opiskelija tai toimistotyöntekijä. Namibian kaltaisessa hyvin jakautuneessa yhteiskunnassa suurin osa kansalaisista voidaan lukea köyhien joukkoon. Eliittitoimijat pyrkivät jutuissa tekemään maattomista marginalisoidun, hegemoniaa vastaan kapinoivan ja epärationaalisesti toimivan ryhmän.

AR-liike taas pyrki esittämään kannattajansa "nuorina ammattilaisina" ja "korkeakoulutettuina", ei varsinaisesti "köyhinä" tai "huono-osaisina" (esim. New Era 2.7.2015; The Namibian 10.11.2014). Maattomien esittäminen "tavallisina keskiluokkaisina" tuo kieltämättä erilaisia mielleyhtymiä kuin "stereotyyppiset köyhät afrikkalaiset", joihin eliittilehtien lukijat eivät samaistuisi. Myös jutuissa haastatellut AR:n kannattajat tekivät eron erityyppisten maattomien välille: superköyhien ja niiden, jotka joutuvat asumaan vuokralla liian kalliiden maanhintojen tai hitaan ja epäreilun kunnallisbyrokratian takia (esim. New Era 24.11.2014). Jälkimmäiset saattavat olla korkeakoulutettuja ja verraten hyvä-tuloisissa töissä, mutta ovat silti joutuneet turhan kalliiden asuntomarkkinoiden ulkopuolelle. Opiskelijajärjestö Nanson liittyminen AR:n maakampanjaan vielä selvensi maakriisin ja opiskelijoiden koke-man asumisahdingon yhteyttä (New Era 28.5.2015b). Maakysymys ja -kriisi koskettavat siis hyvin suurta ja värikästä ihmisryhmää eikä heitä voi uutisoinnin perusteella pitää epärationaalisina tai marginaalisina, kuten eliitti toivoisi.

Historialliset ja rakenteelliset syyt maakysymyksen taustalla olivat New Eran jutuissa poliittisen eliitin lemmikkejä. The Namibianissa juuri mikään syy maakysymykselle ei saanut yliotetta, mutta niukasti voiton vei yleinen maan puute, johon eliitti maakampanjan alussa hämärästi vetosi. (Ks. Taulukot 1 ja 2.) Käytännössä eliitti oli siis aluksi haluton käsittelemään maakysymystä, mutta kansalaisten ja AR-liikkeen aiheuttaman paineen vuoksi joutuu sitä selvittämään. Lainsäädäntö oli luonnollinen keino hallitukselle ja presidentille puuttua aiheeseen, ja myös historian painolastiin vetoaminen oli ymmärrettävää. Historiaa ja lakeja enemmän kansalaisia kiinnosti nykyisyys, ja niinpä he toivoivat jutuissa ja Facebook-kommenteissa kunnilta ensisijaisesti reilumpaa, selkeämpää ja avoimempaa maanjakopolitiikkaa. Kansalaisten uutisissa esittämässä näkemyksissä korruptiota ja eliitin suosi-mista pidettiin yhtenä keskeisenä syynä maakriisin syntyyn. (Esim. New Era 24.11.2014b; The Namibian 13.7.2015.) Nämä olivat tietysti eliitille kiusallisia aiheita, sillä korruptiota ja nepotismia tiedetään esiintyvän hallinnossa runsaasti. Eliitti koki siis julkista painetta puuttua asuntopolitiikkaan siinä pelossa, että se joutuisi muuten puuttumaan maassa rehottavaan korruption.

Presidentti Hage Geingob mainitsi The Namibianin (13.3.2015) artikkelissa maakysymyksen syyksi *resurssit tuottavuuden lisäämiseksi*, ja oikeusasiamies John Walters (The Namibian 21.7.2015) puolestaan *parlamentin välinpitämättömyyden*. Geingob harmitteli maapulaa, mutta huomautti yleisölle, ettei maan omistaminen ole tae rikastumisesta. Walters puolestaan syytti parlamenttia välinpitämät-tömyydestä hänen maakysymystä käsitteleviä raportejaan kohtaan.

Eliitti näytti pyrkivän siihen, että vastuu maakysymyksestä leviäisi suurelle joukolle poliittisen vallan käyttäjiä. Maan puutteen korostaminen myös syyllisti tavallisia kansalaisia, jotka epärealistisesti vaa-tivat maata, jota ei ole jaettavaksi. New Erassa pääsyyllisiltä maakysymykseen vaikuttivat valkoiset

maanomistajat ja epäreilusti aikoinaan laaditut maalait. Lehtien linjat tulivat kriisin vaikutuksesta esille: The Namibianin valkoinen omistajuus painotti omia näkökantojaan ja New Eran hallitusomistajuus omiaan.

Kansallinen yhteishenki nousi maakysymyksen ratkaisuksi tarkastelujakson viimeisissä jutuissa molemmilla lehdissä AR:n ja hallituksen puolelta (esim. New Era 27.7.2015b; The Namibian 29.7.2015). Näistä toimijoista tuli ennalta ymmärrettävästi kriisin sopijaosapuolet, joiden asettamia ehtoja muiden toimijoiden oletettiin tukevan ja noudattavan. Myös jokunen kansalainen ja liikemies korostivat The Namibianin (29.7.2015b) jutussa kansallisen eheyden viestiä lahjoittamalla välineitä ja osaamistaan vapaaehtoisesti maata raivaavien kansalaisten käyttöön. Lisäksi AR:ää maakampanjassa tukenut opiskelijajärjestö Nanso tuki julkisesti AR:n ja hallituksen sopua ja kehotti jäseniään samaan (New Era 31.7.2015). Jutut antoivat kuvan, että sopu hyödyttäisi sekä poliittista eliittiä, AR:ää, kuntia, bisnesmiehiä että opiskelijoita ja tietysti niitä maattomia, joille yhteistuumin rakennettaisiin edullisia asuntoja. Yhteiset uhraukset tuottavat hyvää kaikille rauhan, demokratian hengen ja materiaalsen hyvän muodossa.

Maakampanjan loppuratkaisu kuulostaa melkein ihanteelliselta toquevillieläiseltä valtion ja kansalaisyhteiskunnan vuoropuhelulta (Tocqueville 1980, 55–57). Maakysymys ei kuitenkaan ratkennut ja hätäisesti saavutetun sovun kestämisestä on vaikea antaa takeita. Jännite laukesi hetkeksi ja kansalaiset oli tilanteessa helppo ohjata toimimaan yhteiseksi hyväksi. Tuoreen hallituksen temppu osti sille aikaa pohtia muita menettelytapoja ja satoi AR:n käsiä käytännön puuhasteluun, jonka mahdollisesta epäonnistumisesta voitaisiin syyttää myös sitä. Oppivathan nuoret ainakin, etteivät asiat tapahdu niin helposti. Kaikesta huolimatta AR ja eliitti olivat tämän erän poliittisia voittajia, mutta jos kansa tuntee itsensä huijatuiksi, lopputulosta on vaikea ennustaa. Lopullinen maakysymyksen voittaja voi olla yllätystoimija tai sitten kaikki kansalliset toimijat häviävät.

Taulukko 1: Maakysymyksen syyt The Namibianin artikkeleissa

Teemat	Swapo	Hallitus	Presi- denti	AR	Kunnat	Muut	Kansa
1.	1		1	1		1	
2.		1		2			1
3.		1		3		1	1
4.	1	1	1		1	1	
5.				1			1
6.		2		6		2	2
7.	1	1		2	2		1
8.			1				
9.		1		1			1
10.	1	1		2			2
11.						1	
12.		2		3		1	
Yht.	4	10	3	21	3	7	9

1. Rakenteelliset ja historialliset syyt
2. Korruptio
3. Yritysten ja rikkaiden suosiminen
4. Maan puute
5. Hidas kunnallisbyrokratia
6. Maan ja asumisen hinnat
7. Hallituksen toimet
8. Resurssit tuottavuuden lisäämiseksi
9. Kansallinen yhteishenki
10. Kuntien toimet
11. Parlamentin välinpitämättömyys
12. Kaupunkimaan puute

Taulukko 2: Maakysymyksen syyt New Eran artikkeleissa

Teemat	Swapo	Hallitus	Presi- denti	AR	Kunnat	Muut	Kansa
1.	1	2	2	2		1	
2.				3			1
3.			1	2	1		1
4.				1			1
5.				1			1
6.	1	1		4		1	5
7.	1	2		1	1	4	3
8.				2			1
9.	1	3		1	1	1	
10.		2		2			
Yht.	4	10	3	19	3	7	13

1. Rakenteelliset ja historialliset syyt
2. Korruptio
3. Yritysten ja rikkaiden suosiminen
4. Maan puute
5. Hidas kunnallisbyrokratia
6. Maan ja asumisen hinnat
7. Kaupunkimaan puute
8. Kuntien toimet
9. Hallituksen toimet
10. Kansallinen yhteishenki

6.3 Facebook-kommenttien sisällönanalyysi

Valitsin maa-aktivismia käsitelleiden verkkoartikkeleiden joukosta kuusi, jotka oli julkaistu linkkeinä myös lehtien Facebook-sivuilla, ja joihin oli kertynyt vähintään noin 40 kommenttia. Tarkoitukseni oli käsitellä kommentoijien suhdetta AR-liikkeeseen ja maakysymykseen aktivismikampanjan eri vaiheissa. Kummastakin lehdestä on valittu yhtä monta artikkelia.

Käytin kommenttien analysoinnissa avukseni taulukoita, joihin luokittelin kunkin artikkelin saamat kommentit niiden pääasiallisen sisällön mukaan. Kukin kommentti siis edustaa vain yhtä luokkaa.

Luokat ovat

1. Väkivaltaa eliittiä kohtaan lietsova
2. Eliittikriittinen

3. AR-kriittinen
4. Rasistinen valkoisia kohtaan
5. Eliittiä puolustava
6. AR:ää puolustava
7. Kantaaottamaton
8. Valkoisia puolustava
9. Kansaa puolustava
10. Luokittelemattomat (irrelevantit, muun kuin englannin kieliset viestit ja tulkitsemat, esimerkiksi hymiön tai tavun sisältävät kommentit)

Mukaan analyysiin jätiin ottamatta kommenttien alakommentit, joita ei kuitenkaan laskujeni mukaan kertynyt kuin muutamia kommenttiketjua kohti. Mikäli sama kommentoija oli tehnyt kaksi tai useampia peräkkäisiä kommentteja ketjuun, kohtelin niitä yhtenä kommenttina. Luokittelemattomia kommentteja kertyi keskimäärin noin kymmenen per kommenttiketju.

AR-liikkeen ja maakysymyksen käsittelyssä erottui Facebook-komentoinnissa selkeä kaari. Liikkeen synty otettiin ilolla vastaan kommentoijien keskuudessa ja sittemmin se rohkaisi heitä toimimaan itsenäisesti, mutta yhdessä eliittiä vastaan. AR:stä ei siis välittynyt kuvaa populistisena liikkeenä, jossa karismaattinen johtohahmo ajaisi "kansan asiaa". Vaikka liike onnistui saamaan taakseen tuhansien nuorten maattomien tuen, kannattajat säilyttivät kriittisyytensä myös AR-liikettä kohtaan. Osa kommentoijista piti AR-liikkeen johtoa osana eliittiä ja epäili maakampanjaa poliittiseksi peliksi, vaikka se samalla tuki kampanjaa vähintään ajatustasolla. Kansalaisten kriittisyys myös AR:ää kohtaan näkyi viimeisen jutun saamissa kommentteissa, joissa AR:n kanssa hankaukseen joutunut poliittinen eliitti sai jälleen suitsutusta osakseen. Maakampanjan alussa syntynyt kommentoijien yksimielisyys katosi.

Ensimmäiseen AR-liikkeen hienostokaupunginosa Kleine Kuppessa tekemään mielenosoitukselliseen maanvaltaukseseen suhtauduttiin pääosin positiivisesti (New Era 10.11.2014). Noin kaksi kolmasosaa kommentoijista kannatti nuorten miesten julkisuustempausta ja tuki heitä kommentteissaan. Moni kommentoija iloitsi spontaanisti sitä, että edes joku – tässä tapauksessa Amupanda – oli noussut toimimaan.

Väistyvän presidentti Pohamban ensimmäinen kannanotto maaliikkeeseen (New Era 11.12.2014) herätti kritiikkiä noin puolessa jutun saamista kommentteista. Eliittikriittisten kommenttien osuus oli tässä jutussa selvästi suurin. Kansalaisten ajatukset eivät kävisi selville pelkän jutun lukemisen perusteella, joten Facebook-komentointi selvästi laajensi käsitystä yleisestä mielipiteestä. Muutama kommentti oli kriittinen valkoisia kohtaan asettuen samalle puolelle presidentin kanssa, sillä muissa kommenttiketjuissa valkoisten syyttelyä maakriisistä ei esiintynyt. Myös eliitin, ja varsinkin presidentin, mielipiteillä oli siis merkitystä kansalaisten mielipiteiden muokkaajana.

Niin Swapo-eliitti kuin kunnallispoliitikot saivat silti suurimmaksi osaksi kritiikkiä kommentoijilta (The Namibian 23.2.2015; 23.7.2015). Swapon harjoittama mielenosoittajien pelottelu sai vastaansa jopa uhittelua, mutta suureksi osaksi kommentoijat ihmettelivät sitä, miten tietämättöminä poliittinen eliitti kansalaisia piti omista oikeuksistaan. Korruptiopaljastukset tuntuivat vieneen Windhoekin kaupungin poliitikoilta uskottavuuden, ja tämä kirvoitti kriittisiä Facebook-kommentteja.

Poliisien ja kansalaisten yhteenottoa käsittelevän artikkelin (New Era 13.7.2015) kommenteissa korostui yhteinen halu vastustaa virkavaltaa. Suurin osa kommentoijista tosin ei niinkään vastustanut rivipoliiseja henkilöinä, vaan koko poliisilaitoksen asettumista eliitin etujen turvaajaksi. Yksittäisiä poliiseja yritettiin taivutella "muun kansan" puolelle muistuttamalla, että monet heistä ovat köyhiä itsekin.

Kriisin liennyttyä ja sovun saavuttua AR:n ja hallituksen välille kommenttien näkökulmat hajautuivat enemmän, mutta eliittikriittisyys oli silti edelleen nähtävissä (The Namibian 24.7.2015). Eliittikriittisiä oli reilu neljäsosa jutun kommenteista. Toisaalta poliittisen eliitin ja AR:n saamat positiiviset kommentit yhteensä ylittivät eliittikriittisten kommenttien määrän muutamalla kappaleella. Noin neljäsosa kiitteli koko kansakuntaa kriisin selvittämisestä tai pohti maakysymyksen tulevaisuutta. Kommentoijien mielialat olivat huojentuneita, mutta sopu ei saanut heitä unohtamaan, että maakysymys oli edelleen ratkaisematta. Epäluulo eliittiä kohtaan jatkui, vaikka toivo paremmasta oli elossa. Ongelmiin kaivattiin nyt konkreettisia vastauksia.

6.3.1. AR-liike syntyy Kleine Kuppessa

AR:n synty Kleine Kuppen maanvaltausten yhdessä herätti kiinnostusta ja myös innostusta New Eran Facebook-kommentoijissa. Lehden verkkoartikkeli "*Amupanda initiates land grab*" ilmestyi 10.11.2014 Facebookiin, jossa se sai 432 tykkäystä ja yhteensä 141 kommenttia lähipäivien aikana.

Yli kaksi kolmasosaa kommenteista, kaikkiaan 80 kappaletta, tuki AR:ää. Tyypillisimpiä kommentteja tässä ryhmässä olivat "Viva Amupanda!" - tai "Good Job Amupanda!" -tyyliset huudahdukset. Lisäksi ryhmässä tyypillisiä suosion osoituksia olivat kommentit, joissa luvattiin tulla Amupandan Kleine Kuppeen nimeämän laittoman tontin, Erf number 2014:n, naapureiksi.

AR:ää tukeneissa kommenteissa käsiteltiin myös median paljastamaa eliitin korruptiota. Kommenttien perusteella vaikuttaa siltä, että kansalaisille Windhoekin pormestarin korruptioepäilyt olivat viimeinen niitti kyllästymisessä eliitin ja tavallisen kansan väliseen elintasokuiluun. Amupandan ja kumppaneiden aktivistitempaus toi kansalaisille mahdollisuuden purkaa tunteita. Moni kommentti

liikkuikin eliitinvastaisuuden ja AR:n tukemisen rajoilla. AR:han ei ollut vielä tässä vaiheessa julistanut manifestiaan eikä kukaan tiennyt, mihin suuntaan liike kehittyisi. Yleisön positiivinen reaktio kiihdytti AR:n kasvua.

AR:ää puolustaneista kommentteista paistoi näkemys liikkeen johtohahmon kyvykkyydestä johtaa kansaa. Pettymys eliittipoliitikoihin ja hallitukseen näkyi toiveena siitä, että AR ratkaisisi kansan ongelmat kyvyttömänä ja korruptoituneena pidetyn hallituksen puolesta. Amupandasta toivottiin eräässä kommentissa tulevaa nuorta presidenttiä maalle. Toisessa huomautettiin, että Amupanda sentään tuo esille massojen kokeman kurjuuden, kun taas hallitus sysää maakysymyksen syrjään ja selittelee asumisen hintojen nousua "korkealentoisella teknisellä puheella". Käytännön toimet kysymyksen ratkaisemiseksi puuttuivat, ja niitä odotettiin nyt Amupandan luotsaamalta AR:ltä.

Kantaaottamattomiksi määrittelemiäni kommentteja oli kaksi. Niitä ei osoitettu erityisesti kellekään tai millekään taholle eivätkä ne varsinaisesti puoltaneet tai kritisoineet jotakuta tahoa. Ne olivat siis toiveita tai ihmettelyä ajankohtaisista tapahtumista. Yhdessä kommentissa toivottiin lisää nuoria parlamenttiin, jotta tasa-arvo maassa lisääntyisi. Toisessa taas pohdittiin, miten poliitikot mahtavat suhtautua AR:n toimiin vaalien alla.

Kommenteissa esiintyi lisäksi 13 *eliittikriittistä viestiä*. Jokunen niistä oli samalla tulkittavissa AR:n toimintatapoja kritisoiviksi. Viesteissä AR:n johtoa kritisoitiin samasta asiasta, mistä he eliittiä syyttivät: ahneudesta ja mahdollisesta henkilökohtaisesta hyötymistarkoituksesta. Miksi suhteellisen hyväosaiset AR-johtajat valtasivat maata juuri korkeatasoisesta Kleine Kuppesta, kun voisivat saada ihan mukavan asunnon keskiluokkaisesta kaupunginosasta? Lisäksi AR:n mahdollista antipatiaa valkoisia kohtaan arvosteltiin siksi, että nykyiseen korruptioon olisivat syyllisiä Swapon poliitikot. Jokunen kommentti oli myös mahdollisesti naamioitu eliittikriittisyyden kaapuun tarkoituksena vaimentaa toisten kommentoijien aikeita vallata maata ja mahdollisesti aiheuttaa turhaa väkivaltaa. Eräässä tällaisessa viestissä toivottiin, että maakorruptio jätettäisiin virallisten korruption tutkijoiden hoidettavaksi. Kirjoittaja epäili nuorten maanvaltausten osoittautuvan hedelmättömiksi.

Avoimesti *AR-kriittisiä kommentteja* oli kaikkiaan kymmenen kappaletta. Niihin lukeutui kommentteja, joissa AR:n ja kansalaisten huolet ymmärrettiin, mutta toimintatapa asioiden korjaamiseksi kyseenalaistettiin. Kriittiset ja analyttiset kommentoijat toivoivat lainmukaista ja rauhanomaista asioiden selvitystä, vaikka eivät korruptiota ja nepotismia vallankäyttäjiltä hyväksyneetkään. Eräs AR-kriittinen kommentoija näki maakriisin sukupolvi- ja konsensuskysymyksenä ja Amupandan Swapon vastustajana. Niinpä kommentin olisi voinut periaatteessa lukea myös eliittiä puolustavaksi, mutta siinä otettiin myös voimakkaasti kantaa AR-liikkeen näkyvän johdon tapaan toimia. Kirjoittaja tuomitsi Amupandan nuorten hämmentäjäksi ja Swapon jäseneksi sopimattomaksi.

Kansaa tukeneita viestejä oli viisi kappaletta. Niissä korostettiin kansan yhtenäisyyden ja rauhan tärkeyttä. Erästä näistä kommentteista voitaisiin myös periaatteessa pitää eliittimyönteisenä, koska

siinä toivottiin Swapon nuorisoliiton ottavan tilanteen haltuun. Vaikka nuorisoliitot eivät aina toimi, kuten isäntäpuolue haluaisi, niiden katsottiin ajavan nuorten asiaa AR-liikettä tehokkaammin. Swapon nuorisoliitto nähtiin ilmeisesti vaikutusvaltaisempuna ja turvallisempuna vaihtoehtona, joka noudattaa toiminnassaan tiettyjä lain asettamia reunaehtoja. Toisessa kommentissa tunnuttiin epäilevän AR:n motivaatiota tempauksessa. Mutta jos sen tarkoituksena on aidosti parantaa kaikkien nuorten asemaa, kirjoittaja hyväksyi AR:n toiminnan.

Kommenttien luokat	Kommenttien määrä
Väkivaltaa lietsova	-
Eliittikriittinen	13
AR-kriittinen	10
Rasistinen	-
Eliittiä suosiva	-
AR:ää suosiva	80
Kantaaottamaton	2
Valkoisia puolustava	-
Kansaa suosiva	5
En ymmärtänyt (kieli tai muuten epäselvä tai irrelevantti viesti)	8

Taulukko 3: New Era, 10.11.2014, Amupanda initiates land grab, (118 ilman alakommentteja) 141 kommenttia, 432 tykkäystä

6.3.2 Presidentti Pohamba syyttää valkoisia maanomistajia

New Eran 11.12.2014 julkaisema "*Descendants of Colonisers urged to sell land*" oli pääosin väistyvän presidentti Pohamban haastattelu, joka keskittyi maakysymykseen. Pohamba korosti aiempien haastattelujen tapaan valkoisten maanomistajien vastuuta kiristyvästä kriisistä. Ongelmat johtuivat hänen mukaansa siitä, että nämä eivät suostu myymään maata hallitukselle maattomille edelleen jaettavaksi. Hän muistutti varoittaneensa jo aiemmin useita kertoja vallankumouksen vaarasta, jos kansalaiset saavat tarpeekseen köyhyydestä. Juttu keräsi Facebookissa 49 kommenttia ja 87 tykkäystä.

Peräti noin puolet jutun saamista kommentteista (23) oli *eliittikriittisiä* ja pääosin Pohambaa ja tämän johtamistapaa vastaan suunnattuja. Useat kirjoittajat äimistelivät sitä, miten kolonialismi tuntuu edelleen olevan syyppää jokaiseen nykypoliitikkojen vastuulla olevaan epäonnistumiseen. Monet ihmettelivät, missä Pohamba oli, kun maakysymystä hänen presidenttiytensä aikana ratkottiin, ja syyttivät

poliitikkoja maan myymisestä kansalaisten sijaan ulkomaalaisille. Joku kuvasi Pohamban epäonnistuneen maakysymyksen ratkomisessa vertaamalla tätä Zimbabwen diktaattori Mugabeen.

Valkoisia vastustaneita kommentteja oli kuusi kappaletta. Niissä tulee ilmi, miten osa kommentoijista koki nykyisen lainsäädännön siirtomaa-ajan ja apartheid-hallinnon ajan epäreiluuden jatkeena. Nämä kommentoijat pitivät valkoisia yhä muukalaisina ja kolonialisteina, jotka varastivat maata "epärehellisesti". Joku pohtikin, mitä tapahtuisi, jos mustatkin vain ottaisivat maan takaisin.

Valkoisia puolustaneita kommentteja oli kaksi kappaletta, samoin *kansaa puolustaneita*. Valkoisia puolustavissa kommenteissa ajatuksena oli, että menneet ovat menneitä. Toisessa huomioitiin, että rasismia esiintyy nykyisin valkoisia kohtaan, vaikka ulkomaalaisia muuten suositaan, erityisesti eliitin piirissä. Toisessa taas huomautettiin, että nuoret eivät lähde ajamaan Zimbabwen tai Etelä-Afrikan tyyliin valkoisia farmeiltaan, vaan tarve on nimenomaan kaupunkiasunnoille ja –maalle. Kommentoija koki, että eliitti yrittää provosoida kansalaisia valkoisten kimppuun ja välttää näin omaan toimintaansa kohdistetun kritiikin.

Kantaaottamattomia ja AR:ää suosineita kommentteja oli molempia yksi kappale, samoin *väkivaltaa lietsoneita*.

Kommenttien luokat	Kommenttien määrä
Väkivaltaa lietsova	1
Eliittikriittinen	23
AR-kriittinen	-
Rasistinen	6
Eliittiä suosiva	-
AR:ää suosiva	1
Kantaaottamaton	1
Valkoisia puolustava	2
Kansaa suosiva	2
En ymmärtänyt (kieli tai muuten epäselvä tai irrelevantti viesti)	7

Taulukko 4: New Era, 11.12.2014, Descendants of Colonisers urged to sell land, (43) 49 kommenttia, 87 tykkäystä

6.3.3 Swapo varoittaa maamielenosoittajia seurauksista

The Namibian julkaisi 23.2.2015 jutun maakriisistä nimellä "*Swapo warns party members on land*". Jutussa Swapon johto varoitti maa-aktivismiin osallistuvia seuraamuksista. Juttu kirvoitti kaikkiaan 87 kommenttia ja se sai 43 tykkäystä.

Kommenteista lähes kaksi kolmasosaa oli *eliittikriittisiä*. Niissä kansalaiset kieltäytyivät alistumasta valtaapitävien pelotteluyrityksille ja moni toi ilmi oikeutensa ja vakuutti toimivansa lain mukaisesti. Kansan uhkailu näytti johtavan lähinnä vastauhkailuun ja kansalaisten puolustautumiseen. Monessa viestissä huomautettiin Swapon olevan tilivelvollinen kansalle. Yhdessä viestissä sanottiin, että vaikka Swapo onkin yhtä kuin hallitus, se ei ole yhtä kuin kansa.

Juttu poiki lisäksi kuusi *väkivaltaa lietsoneita viestiä*, joissa eliittiä uhkailtiin maanvaltauksilla, mikäli nämä eivät saa maakysymystä ratkaistua heinäkuun loppuun mennessä. Varsinaisesti väkivallan konkreettiseen käyttöön liittyviä kommentteja ei kuitenkaan esiintynyt, toisin kuin poliisin ja kansan vastakkainasettelusta kertovan jutun kommenteissa. Kuten monissa muissakin eri juttujen kommentteissa, kansalaisten vastustuksen kohteeksi nousi musta eliitti, eivät valkoiset maanomistajat. Viesteissä puhuttiin esimerkiksi mustien mustiin kohdistamasta alistamisesta ("*black on black oppression*").

AR:ää suosineita viestejä oli kaksi ja *kansaa suosineita* yksi. Yhdessä *AR:ää suosineessa* kommentissa kiiteltiin *AR:n* roolia kansan sivistäjänä maahakemusten käytössä ja eliitin tiedonpanttauksen paljastajana. *Kansaa suosivassa* huomioitiin kansan käyttävän laillisia oikeuksiaan maan hankkimiseksi ja pidettiin maan hakemista normaalina toimenpiteenä. Kommenttien valossa eliitti tuntui aliarvioivan namibialaisten sivistystasoa.

Eliittiä puolustaneita kommentteja oli vain yksi, kuten myös *AR-kriittisiä viestejä*. Aktivisteja pojiteltiin ja näiden sanottiin haluavan pelkkää anarkiaa ilman sen suurempaa tarkoitusta. Eliittiä puolustavassa kommentissa tuettiin Swapon laillista valtaa, mutta toivottiin huonojen johtajien, kuten Swapon pääsihteerin Mbumban, jättävän puolueen.

Kommenttien luokat	Kommenttien määrä
Väkivaltaa lietsova	6
Eliittikriittinen	49
AR-kriittinen	1
Rasistinen	-
Eliittiä suosiva	1
AR:ää suosiva	2
Kantaaottamaton	-
Valkoisia puolustava	-
Kansaa suosiva	1
En ymmärtänyt (kieli tai muuten epäselvä tai irrelevantti viesti)	10

Taulukko 5: The Namibian, 23.2.2015, Swapo warns party members on land, (70) 87 kommenttia, 43 tykkäystä

6.3.4 Poliisi ja kansa kohtaavat Windhoekin maanvaltauksessa

New Era kirjoitti 13.7.2015 Facebookiin linkitetyn jutun "*Police running battle with land grabbers*", joka sai kaikkiaan 94 kommenttia ja 217 tykkäystä. Jutussa käsiteltiin Windhoekin lähialueella tapahtuneita maanvaltauksia, joihin osallistui tuhatkunta kansalaista. Valtausten innoittajina olivat jutun mukaan sosiaalisen median "uutiset" maanvaltauksista. Paikalle lähetettiin parisataa poliisia pitämään yllä järjestystä, joista parikymmentä oli erikoisjoukkojen poliiseja. Yhteenotossa kukaan ei loukkaantunut ja vastustelun jälkeen maanvaltaajat hajaantuivat poliisin otettua hieman kovemmat otteet, eli "tönimisen" ("push"), käyttöön.

Lähes puolet kommentteista oli *kansaa suosivia*, ja tarkemmin sanottuna niissä säällittiin rivipoliiseja, jotka joutuvat toimimaan "veljiä ja siskoja" vastaan asiassa, joka koskettaa heitä itseäänkin. Näissä kommentteissa poliiseja myös halveksittiin, mutta toisaalta heitä pyrittiin käännättämään kansalaisten puolelle vaatimaan oikeudenmukaisia asumisololoja.

Jutun kommentteissa tunnuttiin mystisesti unohtavan AR:n osuus tapahtumiin. Kommentoijat olivat ottaneet maanvaltauksen omaksi asiakseen ja halusivat saada nimenomaan kansan äänen kuuluville. *Kantaaottamattomiksi luokittelemisani kommentteissa* eräs kommentoija ihmetteli, miksei kukaan mainitse Amupandaa. Se, että kukaan ei vastannut kommentoijalle on osoitus siitä, että muut kommentoijat eivät halunneet syyllistää AR:ää yhteenotosta, vaan kritiikin kohteena oli eliitti ja sen edustajana poliisi.

AR:ää suosineita kommentteja löysin tasan yhden. Lisäksi yksi kantaaottamaton kommentti toi esille Etelä-Afrikassa vuonna 2012 tapahtuneen Marikanan joukkomurhan, jossa poliisit surmasivat 34

mieltään alhaisia palkkoja vastaan osoittanutta kaivostyöläistä. Tähänkään kommenttiin ei kukaan vastannut, mikä saattaa kieliä siitä, että namibialaiset eivät mielellään vertaa maansa tapahtumia isoon naapuriinsa, jossa väkivaltaiset yhteenotot ovat toista luokkaa. Etelä-Afrikan levottomuuksien tuskin halutaan leviävän Namibiaan.

Kriittisissä kommentteissa oli 11 suoraan *eliittivastaista kommenttia*, ja yhtä monta *kansan toimia kritisoivaa viestiä*. Laitoin kansan maanvaltauksia kritisoineet kommentit AR-kriittisten kommenttien ryhmään, vaikka niissä ei AR:ää varsinaisesti kritisoitukaan. Tämän nimenomaisen uutisen yhteydessä esiintyi jopa seitsemän kriittistä alakommenttiketjua liittyen yleensä rivipoliisien rooliin kriisitilanteissa sekä näiden koulutus- ja hyvinvointitasoon.

Kansaa kritisoineet kommentit korostivat usein lainmukaisuuden ja sivistyksen merkitystä välien selvittelyssä. Myös kansalaisten omaa osuutta tapahtumissa painotettiin. Kommentoijien kaupunkilaisista ja parempiosaisista taustoista kieli se, että eräässä kommentissa kansalaisia haukuttiin laiskoiksi ja ahneiksi, ja huomautettiin, että jokainen on syntynyt tähän maailmaan ilman takuita minkään omistamisesta. Lisäksi joku totesi, etteivät toiset voi jättää oman kylänsä maita tullakseen vaatimaan maata muualta (kuten kaupungeista). Jotkut pelkäsivät, että osa namibialaisista on valmiita vahingossa aloittamaan sodan, koska kokemus sodasta on unohtunut.

Rauhaa aneltiin kommentteissa sekä kansalaisilta että eliitiltä. Eliittia syyllistettiin tilanteen kärjistämisestä ja väkivallan hyväksymisestä, kansalaisia taas laittomuuksiin ryhtymisestä. Kansaa ja eliittia syyllistäneissä kommentteissa tuli ilmi kansalaisten paniikkimieliala. Osa kommentoijista rukoili, että osapuolet malttaisivat olla tekemästä Namibiasta "toista Irakia" ja että verenvuodatukselta vältyttäisiin.

Tämän jutun yhteydessä esiintyi myös kuusi *väkivaltaa lietsovaa kommenttia*, jotka tuntuivat viittaavan esimerkiksi Marikanan tapahtumiin Etelä-Afrikassa. Myös siellä sanotaan poliisia ammutun väkijoukosta ennen poliisien suorittamaa mielenosoittajien joukkomurhaa. Kommenttien perusteella valtaosa kansalaisista ei hyväksynyt väkivallan käyttöä, mutta joukossa oli niitäkin, jotka olivat valmiita hyväksymään väkivallan käytön virkavaltaa kohtaan. Joku ehdotti suoraan aseiden esille ottamista ja toinen poliisin ampumista varoitukseksi virkavallalle. Rauhanomaisemmassa kommentissa poliiseja nimitettiin veljiksi ja kehoitettiin heitä ottamaan vapaata heinäkuun viimeisenä päivänä.

Kommenttien luokat	Kommenttien määrä
Väkivaltaa lietsova	6
Eliittikriittinen	11
AR-kriittinen	11
Rasistinen	-
Eliittiä suosiva	-
AR:ää suosiva	1
Kantaaottamaton	3
Valkoisia puolustava	-
Kansaa suosiva	39
En ymmärtänyt (kieli tai muuten epäselvä tai irrelevantti viesti)	11

Taulukko 6: New Era, 13.7.2015, Police running battle with land grabbers, (82) 94 kommenttia, 217 tykkäystä

6.3.5 Windhoekin kaupungin kanta maanhakijoihin

The Namibianin 23.7.2015 julkaisemassa jutussa *"No special treatment for Job's people"* päähuomio annettiin Windhoekin pormestari Kazapualle (ei korruptiosotkuun sekaantunut Kafula, joka joutui eroamaan vuoden 2014 joulukuussa). Tämä totesi, että kaupunki voi antaa maattomille maata vain, jos hallitus avustaa tonttien kunnostamisessa. Hän lisäsi, ettei mielenosoittajilla – "Jobin väellä" – ole etuoikeutta tontteihin, vaan he pääsevät samalle listalle muiden hakijoiden kanssa. Juttu sai 50 kommenttia sekä 36 tykkäystä.

Tasan puolet kommentteista oli *eliittikriittisiä*. Niistä valtaosa oli osoitettu Windhoekin pormestarille muistutukseksi, että kansa on vaaleilla valinnut hänet täyttämään enemmistön tarpeita ja toiveita. Kommentoijat huomauttivat, että AR-liikkeestä oli tullut suosittu, koska poliitikot eivät olleet kuunnelleet kansalaisia. Niinpä pormestarin tapa nimittää kansalaisia "Jobin väeksi" koettiin leimaavaksi.

Kuusi kommentteista luin *kansaa suosineiden kommenttien ryhmään*. Kommenttiketjussa viitattiin muutaman kommentin verran tribalismia käsittelevään keskusteluun. Tämän taustalla vaikutti se, että uusi presidentti Geingob edustaa damaroita, toisin kuin kaksi aiempaa presidenttiä, jotka olivat enemmistöön kuuluvia ovamboja. Eräs kommentoija alkoi haukkua damaroita tuntemattomasta syystä, ja tähän vastattiin puolustusreaktiolla. En käsittele näitä kommentteja sen tarkemmin, sillä tribalismikeskustelu ei täysin liittynyt käsittelemääni maakriisiin, kuten osa kommentoijista huomauttikin.

Yhdessä kansaa puolustaneessa kommentissa tuotiin esille, miksi kansalaiset olivat väsyneitä tilanteeseen; kalliit vuokrat vievät rahat eivätkä kerrytä omaisuutta.

Neljä *kommenttia kritisoi AR:ää*. Parissa viestissä vihjailtiin salaliitosta uutta presidenttiä tai eri heimoihin kuuluvia johtajia vastaan. Kolmessa AR:ää kritisoineessa kommentissa liikkeen toimet nähdään poliittisina siirtoina. Jossakin näistä kommentteista toivottiin maltillista ja kaikki osapuolet huomioon ottavaa ratkaisua maaongelmaan, jotta Namibiasta ei tulisi "seuraava Somalia tai Kongo".

Tribalistisia kommentteja esiintyi vain tässä kommenttiketjussa. Luokittelin niistä osan kansaa puolustaneiden ryhmään ja osan AR:ää kritisoivaan ryhmään. Heimojen välisiä epäluuloja nousi esiin maakiistan ja damara-presidentin valtaantulon ohessa.

Yhdessä kommentissa *puolustettiin eliittiä* ja kahdessa AR:ää. Aktivistiliikkeen puolustajat perustelivat liikkeen toimintatapaa rauhallisesti. Yhdessä kommentissa korostettiin AR:n väkivallatonta luonnetta ja kykyä neuvotella maakysymyksestä. Toisessa vakuutettiin, että AR ei aja tietyn ihmisryhmän tai heimon asiaa eikä siis ole poliittinen liike, vaan että se ajattelee koko kansaa. Kommentissa muistutettiin, että syy maakriisiin ei liity heimoihin tai poliittisiin intohimoihin, vaan sopivan hintaisen maan puutteeseen Windhoekissa.

Eräässä kommentissa AR-liike leimattiin lapselliseksi. Kommentoija nimittäin toivoi vanhempien valtanpitäjien ratkaisevan kysymyksen "kakaroiden" ("kids") sijasta. Tällaisia kommentteja löytyi vähän, mikä kertonee siitä, että kommentoijat olivat pitkälti samanikäisiä ja samanmielisiä. Toisin ajattelevat eivät uskaltaneet omilla kasvoillaan julkaista mielipiteitään tai ainakaan provosoida tulenarkana pidettyä tilannetta.

Kommenttien luokat	Kommenttien määrä
Väkivaltaa lietsova	-
Eliittikriittinen	23
AR-kriittinen	4
Rasistinen	-
Eliittiä suosiva	1
AR:ää suosiva	2
Kantaaottamaton	-
Valkoisia puolustava	-
Kansaa suosiva	6
En ymmärtänyt (kieli tai muuten epäselvä tai irrelevantti viesti)	10

Taulukko 7: The Namibian, 23.7.2015, 'No special treatment for Job's people', (46) 50 kommenttia, 36 tykkäystä

6.3.6 AR:stä hallituksen yhteistyökumppani

The Namibianin 24.7.2015 julkaisemassa jutussa "*Govt promises massive land project... Bows to public outcry for housing*" kerrottiin, että AR ja hallitus olivat päätyneet sopimukseen. Sen mukaan hallitus lupasi asunnottomille 200 000 tonttia ja AR lupasi perua 31.7. kaavaillun maanlaajuisen maanvaltauskampanjansa. Juttu kirvoitti kaikkiaan 82 kommenttia ja 289 tykkäystä.

Kommenttiketju paljasti kansalaisten liittoutuman hajoamisen ja tilanteen rauhoittumisen. Edelleen yli neljäsosa oli *eliittikriittisiä kommentteissaan*, mutta tätäkin suurempi määrä *ylisti joko eliittiä tai AR:ää* kiperän tilanteen ratkaisemisesta. Jälleen kerran jossakin viesteistä pidettiin Amupandaa mahdollisesti tulevana presidenttinä. Todennäköisesti suurin syy positiivisten kommenttien määrään oli huojennus kireän tilanteen päättymisestä ja tyytyväisyys AR:n menestykseen sekä poliittisen eliitin kykyyn sovitella. Kommenttien valossa tulevaisuus näytti ainakin osin lupaavalta.

AR:ää kritisoitiin kolmessa kommentissa. Niissä sopimista pidettiin osoituksena siitä, että AR on osa eliittiä. Kommenteissa uskottiin liikkeen toimineen tulevien vaalien takia, vaikka kommentoijat kannustivat AR:ää. Toisaalla AR:ää kutsuttiin "lihaviksi kissoiksi", jotka toimivat laittomasti ja pilaavat maan. Epäilyjä AR:n poliittisista ja kätkeyistä toimintamotiiveista nostettiin ilmoille. Eliitin aikomusta ja kykyä todella laittaa lupauksiaan täytäntöön myös epäiltiin.

Kansaa suosineita viestejä oli edellisestä syystä myös melko runsaasti eli 16 kappaletta. Monessa näistä esitettiin yksityiskohtaisia kysymyksiä sovun sisällöstä ja sen vaikutuksesta kansalaisiin ja yhteydestä AR:n agendaan. Myös namibialaisten kykyä sopimiseen kiiteltiin.

Irrelevantteja viestejä oli peräti 13 kappaletta, eli yli noin kymmenen keskiarvon. Tämä johtuu muutamien kommenttien keskittymisestä jutun ryhmäkuvassa olevien ihmisten pukeutumisen ruotimiseen. *Kantaaottamattomia viestejä* oli yksi kappale.

Kommenttien luokat	Kommenttien määrä
Väkivaltaa lietsova	-
Eliittikriittinen	20
AR-kriittinen	3
Rasistinen	-
Eliittiä suosiva	11
AR:ää suosiva	11
Kantaaottamaton	1
Valkoisia puolustava	-
Kansaa suosiva	16
En ymmärtänyt (kieli tai muuten epäselvä tai irrelevantti viesti)	13

Taulukko 8: The Namibian, 24.7.2015, Govt promises massive land project..., (75) 82 kommenttia, 289 tykkäystä

7 Loppupäätelmä

Kauan enemmän tai vähemmän pinnan alla muhinutta ja AR-liikkeen julkisuuteen nostamaa maakysymystä käsiteltiin lehdissä pitkälti poliittisen eliitin näkökulman kautta. Namibian vahvan valtion ja yksipuoluedemokratian mallin huomioon ottaen tulos ei ole yllättävä. Kehitysjournalismin perintö näkyy lehdistön uutisointityylissä ja tietysti lehtien omistajien linjauksissa.

Maakysymys on Swapon perustamisesta asti ollut ykkösasioita sen agendalla. Vapaustaistelu perustui Etelä-Afrikan laittoman Lounais-Afrikan hallinnon vastustamisen ohella suurelta osin maan jaon tasapuolisen jakamisen varmistamiselle tulevaisuudessa. Hitaus itsenäisyyden jälkeisessä maareformissa on vuosien kuluessa pahentanut maattomuuden ongelmaa etenkin kiihtyvästi kasvavassa pääkaupungissa. Kasvanut nuorten aikuisten joukko pyrki vuonna 2014 alkaneessa maakriisissä ottamaan maakysymyksen määrittelyvallan itsenäisyystaistelun aikaisilta sukupolvilta. Kyse ei nuorten sukupolvien mukaan ole enää ensisijaisesti maaseutumaa kriisistä, vaan urbaanista maakriisistä.

Niinpä AR-liikkeen johtohahmona esiintynyt Job Amupanda ja kaksi muuta perustajajäsentä pääsivät jutuissa alusta alkaen näkyvästi määrittelemään maakysymyksen syitä. Tätä edesauttoi vielä se, että he ovat Swapon nuorisoliiton jäseniä eli jo valmiiksi mukana politiikassa; erityisesti nuorisopolitiikkona, kolumnistina ja yliopiston luennoitsijana jo tunnetuksi tullut Amupanda. Lisäksi he kärsivät omakohtaisesti asunnottomuudesta Windhoekissa.

Jutut paljastivat poliittisen eliitin pelon sen valtaa uhkaavan nuorisoliikkeen edessä. Swapo pyrki politisoimaan maaliikkeen ja etsimään sen taustalta puoluetta rapauttavaa motiivia. Kansalaiset esiintyivät jutuissa lähinnä AR:n kannattajina, maanvaltaajina ja mielenosoittajina. AR:n ja kansalaisten mielipiteiden välillä oli siis jutuissa yhteys; kansa ja erityisesti nuoret maattomat tuntuivat täysin liittoutuneen AR:n kanssa eliittiä vastaan. Samanlainen vaikutelma syntyi myös Facebook-kommenttien perusteella, joista suurin osa on eliittikriittisiä.

AR:ää kommentoimassa ei tosin mainittu erityisen usein sen syntytempausta kuvailevaa uutista lukuun ottamatta. Tämä viittaa siihen, että kommentoijat olivat aidosti närkästyneitä maakysymyksen käsitelyyn eivätkä niinkään esimerkiksi aikeissa luoda uutta poliittista puoluetta Amupandan hahmon

ympärille. Lisäksi kommentteissa ei esiintynyt juurikaan vihapuhetta valkoisia maanomistajia kohtaan, vaan raivo kohdistui entisiin ja nykyisiin maan poliittisiin johtajiin presidentistä hallitukseen ja kunnallispoliitikkoihin. Toisinaan myös AR-liikkeen johtoa epäiltiin eliittitoimijaksi, ymmärrettävästi Amupandan poliitikkostatuksen takia. Jo aiemman poliittisen kokemuksen kautta syntynyt epäluulo luultavasti hillitsi kansalaisten sokeaa AR-uskoa.

Kommentoijat osoittivat kommenttiketjuissa yhdenmielisyyttä ja ymmärrystä nimenomaan toisten kansalaisten kärsimyksiä kohtaan. Namibialaisten yhteishengen korostaminen tuli myös esille monien juttujen kommentteissa. Yhden valtapuolueen maassa muunlainen yhteiskunnallinen keskustelu olisikin erikoista; hyvinä hetkinä Swapoa ja hallitusta suitsutetaan osana "meitä" ja pahoina sitä kritisoidaan kunnolla kuin kansan yhteistä vihollista. Mahdollisuus kommentoida poliitikkoja ja politiikkaa vahvastikin Facebookissa omalla nimellä kertoo sananvapauden tilasta hyvää. Moni kommentoija oli myös valmis perustelemaan kunnolla yhteiskunnalliset kannanotonsa. Vastuullisuutta ja lainmukaisuutta penättiin paitsi toisilta kansalaisilta, myös poliittiselta eliitiltä. Demokratian ihanne elää siis vähintään valtalehtien Facebook-sivujen kommentteissa.

Jutuissa maakysymystä pääsivät ruotimaan myös asiantuntijat, oppositiopoliitikot ja kansalaisyhteiskunnan vakiintuneet toimijat. Kansalaisyhteiskunnan toimijat valitsivat puolensa AR:n ja hallituksen välillä, ja asiantuntijat olivat pääosin mielissään siitä, että AR nosti maakysymyksen politiikan ja median agendalle. Oppositio- ja poliitikot taas käyttivät luonnollisesti maakriisiä omien poliittisten päämääriensä ajamiseksi. Talouselämän toimijat ja valkoiset maanomistajat eivät oikeastaan saaneet sanaan sijaa. Myöskään maan ulkopuolisia asiantuntijoita ei haastateltu. Nämä kaikki puuttuvat näkökulmat olisivat voineet tuoda kuvioon mukaan lisää tolkkua. Toisaalta, oli luultavasti sekä New Eran omistaman Swapo-enemmistöisen hallituksen että The Namibianin valkoisten omistajien etu, että aihetta käsiteltiin rajatusti.

Silmiinpistävää oli poliittisen pelin ja draaman kuvaaminen lehtien sivuilla maakriisin ympärillä. Taustoitusta maakriisin ymmärtämiseksi ei juurikaan lehtien sivuilla tarjottu. Ainoastaan yhdessä analyysini jutuista (New Era 14.11.2014) maakysymystä ja nykyistä maakriisiä käsiteltiin niin, että ulkopuolinenkin ymmärtää, mistä tilanteesta on kysymys. Lähteinä jutussa oli käytetty vastuussa olevien poliitikkojen lisäksi asiantuntijoita ja julkisia dokumentteja, ja kriisin kaupunkilottuvuus tuli kunnolla ilmi nimenomaan tästä jutusta. Kaupunkimaan käyttöä ei oltu käsitelty lainkaan New Eran saamissa maakonferenssin asiakirjoissa vuodelta 1991. Muissa jutuissa maaseutumaakysymys ja urbaani maakriisi menivät sekaisin, ja samoin erityisesti maakampanjan alussa oli vaikea sanoa, olivatko aktivistit kiinnostuneita maaseutu- vai kaupunkimaasta vai kummastakin. Haastateltavat jutuissa olivat pitkälti poliitikkoja ja virkamiehiä tai niiden vastavoimaksi ja kilpailijaksi asetettu AR-liikkeen johto ja sitä tukevat kansalaiset.

Julkinen kytkentä lehdistä kansalaiseen edelleen pitkälti puuttui, vaikka mieltään osoittavia kansalaisia oli myös haastateltu poikkeuksellisen usein, etenkin New Erassa. Kuitenkin kansalaisten puolesta kriisin aikana puhui usein AR:n johto nuorisopoliitikko Amupandan suulla. Maattomat tai mielenosoittajat eivät juurikaan maanvaltaus- tai mielenosoitustapahtumien ulkopuolella omaehtoisesti kuvailleet sanomalehdille tilannettaan ja huoliaan. Myöskään kuntien viranomaiset eivät avanneet jutuissa yksityiskohtaisesti syitä kaoottiseksi paisuneeseen tilanteeseen. Tällainen faktojen, erilaisten kansalaismielipiteiden ja yksityiskohtien vähyytys uutisoinnissa (esimerkiksi faktalaatikoita ei jutuissa juurikaan ollut) varmasti lisäsi Facebook-kommentoijien kriittisyyttä eliittiä kohtaan.

AR-liikkeen ansiosta toisaalta esimerkiksi nuoret lain ammattilaiset ja jokunen kokenut maa-asiantuntija sai lehtien sivuilla äänensä kuuluville. AR esimerkiksi järjesti keväällä 2015 maalakeja käsitelleen konferenssin nuorille lain ammattilaisille, mistä kumpikin lehti uutisoi (New Era 2.7.2015; The Namibian 1.7.2015). Kesällä 2015 puolestaan järjestettiin paneelikeskustelu, jossa Amupandan ohella yleisölle puhumassa oli maakysymykseen paneutunut professori sekä oikeusasiamies (The Namibian 21.7.2015). Nämä tapahtumat osaltaan kumosivat julkista kuvaa nuorista maattomista "arvaamattomina, vaarallisina ja kouluttamattomina vandaaleina". Samalla ne toki hoputtivat hallituksen asettamaa maakomiteaa löytämään ratkaisuja "fiksun vallankumouksen" uhalla (New Era 24.6.2015).

Maakampanjan päätyttyä presidentti Geingobin johdolla hallituksen ja AR:n sopuun, järjesti The Namibian (29.7.2015a) myös Twitter-kyselysession, jonka aikana yleisö saattoi esittää kysymyksiä AR-johdolle. Satoja kysymyksiä keränneen juttutuokion satoa esiteltiin The Namibianin sivuilla ja Facebookiin linkatussa verkkojutussa. Tällaista sosiaalisen ja perinteisen median sisällön yhdistämistä ei muuten jutuissa näkynyt, vaikka sellainen olisi varmasti nuoria lukijoita houkuttanut. Maakriisin päätänyt sopu teki sekä presidentti Geingobista että Amupandasta kumppaneineen edellä mainitun ja muiden juttujen mukaan tilanteen herroja ja sankareita. Tämä olikin yhteiskuntarauhan kannalta välttämätöntä, ja moni Facebook-kommentoijakin kiitteli sulavaa sovintoa. Toki kriittiset äänenpainot eivät hiljenneet kyselemästä, mitä maakysymyksen ratkaisemiseksi käytännössä tehdään. Kansalaisten kytevä uteliaisuus näkyi niin Facebook-kommenteissa kuin The Namibianin Twitteriä hyödyntäneessä jutussa.

Facebook-komentointi toi esille sellaisia näkökulmia, joita olisi voitu hyödyntää lehtien uutisoinnissa julkisen yhteyden lisäämiseksi. Jutut ovat edelleen molemmissa lehdissä paljolti eliitille suunnattuja. Esimerkiksi The Namibianin hienovaraisesti valkoisia puolustanutta ja hallituskriittistä uutisoinnin linjaa voi pitää vihjeenä maan poliittiselle ja taloudelliselle eliitille. Tällainen lehden johdon linjan osoittaminen kriisitilanteessa on toisaalta ymmärrettävää, varsinkin kun New Eran uutisointi korosti kansalaisten kyllästymistä taloudellisen (joskin myös poliittisen) eliitin suosimiseen. Lehdet noudattivat selkeästi omistajiensa ideologisia linjoja maakriisin aikana.

Facebook-kommenteista kuitenkin selvisi, että kansalaiset eivät juurikaan presidentti Pohamban (New Era 11.12.2014; The Namibian 13.3.2015) tavoin kokeneet valkoisia syyllisiksi kaupunkimaa-kriisiin. Tätä näkemyseroa presidentin ja kansalaisten välillä olisi ollut mahdollista käsitellä enemmän ja avoimesti, mutta luultavasti se ei presidenttivetoisessa ja vanhempia sukupolvia kunnioittavassa maassa olisi käynyt päinsä. Se olisi tietysti myös ollut Swapon linjan vastaista uutisointia.

Tavallisten kansalaisten poliittisten ja yhteiskunnallisten mielipiteiden näkymättömyys lehtien sivuilla on Facebook-kommenttien sisältöön verrattuna huomattava. Journalismin lähdekäytännöt luovat siten edelleen vaikutelmaa holhoavasta ja ylhäältä alaspäin suuntautuvasta poliittisesta viestinnästä. Kansalaiset on kuvattu toimenpiteiden uhreina, poliitikkojen suojelevista toimista riippuvaisina tai vaarallisina maanvaltaajina ja riehujina. Ei siis olekaan ihme, jos kansalaiset myös monesti näkevät itsensä uhreina, puolustettavina tai valtarakenteita vastaan hyökkäämään pakotettuina, tai joutuvat hakemaan asemaansa ja ääntään kansalaisliikkeiden avustamina. Sen sijaan Facebookissa he pääsevät esittämään identiteettejään monipuolisemmin ja näkemään vertaisten perusteltuja kommentteja. Näissä usein vastustettiin poliittisen eliitin, kuten presidentin, kunnallispoliitikoiden tai oikeuskanslerin mielivaltaisuutta. Samanlaista kritiikkiä saatettiin kohdistaa myös AR-johtoon tai toisten kansalaisten laitonta ja moraalitonta käytöstä kohtaan.

Facebook-kommentoijat ovat usein yhteiskuntakriittisiä ja valmiita myös keskustelemaan näkemyksistään. He ehkä edustavat vain pientä osaa maan kansalaisista, mutta ovat joka tapauksessa osa valtamedioiden seuraajista. Perinteisten sanomalehtien eliittimyönteisyys saattaa jatkossa karkottaa tällaiset lukijat muiden, mahdollisesti ihan uusien paikallismedioiden pariin. Heillä on verkkoyhteyden myötä pääsy myös kansainvälisten julkaisujen lukijoiksi, mutta Namibian yhteiskunta selvästi kiinnostaa heitä. Ovatko New Era tai The Namibian heidän tulevaisuuden kotimaansa ykköslehtiä? Kasvavatko nämä kommentoijat kapinavaiheestaan itsekkin osaksi hallitsevaa eliittiä vai luoko heidän sukupolvensa omat mediansa?

8 Pohdintaa

Namibiassa erityisesti nuoren kaupunkilaissukupolven kokemus julkisesta kytkennästä politiikassa, talouselämässä ja myös mediassa on kaiken todistusaineiston perusteella melko heikko. Nuoret ovat kylläkin selvästi kiinnostuneita yhteiskunnallisista aiheista, mutta yhteiskunnallinen vaikuttaminen nuoria koskettavissa aiheissa osoittautuu käytännössä hankalaksi. Maakysymys ja erityisesti kaupunkimaan ja -asuntojen hintaan liittyvät ongelmat ovat kaivanneet pitkään poliittista käsittelyä ja

ratkaisua. Tehtävä ei ole helppo eikä tilanne nopeasti ratkaistavissa. Joka tapauksessa maakysymys vaatisi Namibian yhteiskunnallisen vakauden säilymiseksi selvittämistä. Erityinen ongelma on, että vaikuttaa kuin poliittiset päättäjät eivät työskentelisi lainkaan tilanteen parantamiseksi. Sen sijaan he tuntuvat lähinnä varmistavan itsensä sekä muiden eliittitoimijoiden hyvinvoinnin muiden kansalaisten kustannuksella.

Julkisen kytkennän heikkoudesta maassa päättäjien ja kansalaisten välillä kertoo jo maakysymyksen kärjistyminen maakriisiksi. Nuorten vuodesta toiseen korkeana pysynyt työttömyyttä, näiden asunnottomuutta ja muita ongelmia ei ole käsitelty riittävästi poliittisella areenalla. Julkisuudessa nuorista on puhuttu lähinnä uhkana (esim. Presidentti Pohamba New Erassa 11.12.2014 ja The Namibianissa 13.3.2015; Fumanti 2007, 154), mutta heitä itseään ei juurikaan ole kuultu heidän omista lähtökohdistaan käsin. Maakysymyksen syiden hämärtäminen ja maata vaativien kansalaisten motiivien ja toimintatapojen värittäminen toimivat poliittisen eliitin pelottelukeinona valkoisia maanomistajia ja tavallisia namibialaisia kohtaan. Sen sijaan kysymyksen ratkaisemisessa se ei auta. Lisäksi se luo ulospäin kuvaa namibialaisista nuorista ja maattomista väkivaltaisena ja epätoivoisena massana. Tätä se ei kuitenkaan, ainakaan sosiaalisessa mediassa aktiivisten kaupunkilaisten osalta, näytä olevan.

Epätoivoa ilmassa kyllä on, ja yksi tärkeä osa ongelmaa on nuorten ja nuorten aikuisten julkisen yhteyden puute. Hallituksen Swapo-johtoiseen politiikkaan ei juurikaan vaikuteta uusilla poliittisilla puolueilla, kansalaisjärjestöjen kautta niiden omilla ehdoilla tai enää juuri valtamediassakaan. Monien median valkoinen, ulkomaalainen omistus ja toisaalta hallituksen omistamat mediat eivät välttämättä tarjoa nuorille sellaista toimijan roolia kuin nämä etsivät. Ainoita keinoja tuoda aitoja kansan vaatimuksia julki ja saada aikaan julkista keskustelua niistä ovat voimakkaat kansalaisliikkeet, aivan kuten Etelä-Afrikassa.

Keväällä 2017 Swapo-puolueen piiristä on irtautunut uusi maaliike AR-liikkeen rinnalle vaatimaan oikeuksia maahan niin maaseudulla kuin kaupungeissa unohtamatta eri etnisten ryhmien oikeuksia (New Era 17.2.2017). Maaliskuussa 2016 Windhoekissa perustettiin myös uusi, puolueettomaksi itsensä julistava viikkolehti The Patriot. Lehti lupaa tarjota lukijoilleen tasapuolisesti äänen eri osapuolille antavaa uutisointia politiikasta, taloudesta ja lifestyle-aiheista. Sen perustajia ovat muun muassa ennen New Erassa työskennellyt Mathias Haufiku sekä muita kokeneita journalisteja. (Yellow Place 2016.) Verkossakin ilmestyvän lehden ulkonäkö ja sisältö kielivät nuoremasta toimittajakunnasta. Esimerkiksi 17.3.2017 ilmestyneessä mielipidekirjoituksessa nuori yliopisto-opiskelija Rakkell Andreas kertoo, mitä 27-vuotiaan maan itsenäisyys hänelle merkitsee. Voinkin lopettaa graduni tähän sitaattiin The Patriotista, mikä tiivistää ajatukseni maan tämänhetkisestä yhteiskunnallisesta tilanteesta:

*"The reality is that Namibia's 1st generation of born-frees are now adults... **(W)e are looking at a group of young adults whose worldviews and realities are shaped by principles of democracy, good governance, freedom of expression and believe it or not are able to differentiate between right and wrong.***

They are adults and cannot be dismissed as too young to understand the cost at which the freedoms they enjoy was purchased.

*What becomes the point of this freedom if it feels and looks like oppression? The point remains that **the current socio-political and economic inequalities are a closer reality for this generation of Namibians then apartheid or colonialism will ever be** and they are asking questions and visibly dissatisfied with the lack of transparency and justifications on why some for lack of better word are unable to 'adult' compared to their fellow citizens in the minority. I opine that 27 years' post-independence; we are a nation fast approaching political tipping point.*

...

***Namibians nation-wide are calling for change and perhaps it is far wider than just economic** as per my analysis, nonetheless there exists discontentment that can either be addressed by the current government within the next two years or a new government post-2019."*

(The Patriot, Namibia at 27: A nation fast approaching political tipping point, 17.3.2017; lihavointi lisätty.)

Lähdeluettelo

- Alasuutari, Pertti (1999) *Laadullinen tutkimus*. 3. painos. [1993] Jyväskylä: Vastapaino.
- Angeles, Luis & Neanidis, Kyriakos C. (2015) The Persistent Effect of Colonialism on Corruption. *Economica* 82(326): 319–349.
- Atmore, Anthony & Oliver, Roland (2005) *Africa Since 1800*. Fifth Edition. [1967] New York: Cambridge University Press.
- Barber, Martin & Bowie, Cameron (2008) How International NGOs Could Do Less Harm and More Good. *Development in Practice* 18(6): 748–754.
- Bauer, Gretchen (2001) Namibia in the First Decade of Independence: How Democratic? *Journal of Southern African Studies* 27(1): 33–56.
- Bennett, Lance W. & Segerberg, Alexandra (2014) *The Logic of Connective Action, Digital Media and the Personalization of Contentious Politics*. New York: Cambridge University Press.
- Blaauw, Lesley (2012) Accountability and Democracy teoksessa Koep, Monica & Sims, Bryan M. (ed.) *Unfinished business. Democracy in Namibia*. Pretoria: Idasa, 74–100.
- Chadwick, Andrew (2013) *The Hybrid Media System. Politics and Power*. London: Oxford University Press.
- Couldry, Nick, Livingstone, Sonia & Markham, Tim (2007) *Media Consumption and Public Engagement. Beyond the Presumption of Attention*. Houndmills: Palgrave Macmillan.
- Couldry, Nick (2010) *Why Voice Matters. Culture and Politics after Neoliberalism*. London: Sage.
- Diop, Yakham, Moyo, Sam & Tsikata, Dzodzi (2015) *Land in the Struggles for Citizenship in Africa*. Dakar: The Council for the Development of Social Science Research in Africa.
- Ehrenberg, John R. (1999) *Civil Society. The Critical History of an Idea*. New York: New York University Press.
- Eskelinen, Teppo (2012) Mitä Occupy on? Teoksessa Blumenkranz, Carla, Gessen, Keith, Greif, Mark, Leonard, Sarah, Resnick, Sarah, Saval, Nikil, Shcmitt, Eli & Taylor, Astra (toim.) *Occupy!* Alkupu. 2011. Helsinki: Into Kustannus Oy, 5–14.
- Fanon, Frantz (1970) *Sorron yöstä*. Kääntänyt Mäki, Hilikka. [1961] Porvoo: Werner Söderström Osakeyhtiö.
- Frayne, Bruce (2010) Migration and the Changing Social Economy of Windhoek, Namibia. Teoksessa Crush, J. S. & Frayne, Bruce (ed.) *Surviving on the Move. Migration, Poverty and Development in Southern Africa*. Cape Town: Idasa and Development Bank of Southern Africa, 98–116.
- Freedom in the World 2014 (2014) The Annual Survey of Political Rights and Civil Liberties. Maryland: Rowman & Littlefield.
- Fumanti, Mattia (2007) Imagining post-apartheid society and culture. Playfulness, officialdom and civility in a youth elite club in northern Namibia. Teoksessa Melber, Henning (ed.) *Transitions in Namibia. Which changes for whom?* Uppsala: Nordiska Afrikainstitutet, 153–172.
- Gitlin, Todd (1980) *The Whole World is Watching. Mass Media in the Making & Unmaking of the New Left*. Berkeley: University of California Press.
- Goss, Kristin A. & Putnam, Robert D. (2002) Introduction. Teoksessa Putnam, Robert D. (ed.) *Democracies in Flux. The Evolution of Social Capital in Contemporary Society*. New York: Oxford University Press, 3–19.

Government Gazette of the Republic of Namibia (1991), Windhoek: Government of Namibia.

Greenberg, Stephen (2004) *The Landless People's Movement and the Failure of Post-Apartheid Land Reform. A case study for the project: Globalisation, Marginalisation and New Social Movements in post-Apartheid South Africa*. Durban: University of KwaZulu-Natal.

Habermas, Jurgen (1991) *Structural Transformation of the Public Sphere. An Inquiry into a Category of Bourgeois Society*. Translated by Burger, Thomas and assisted by Lawrence, Frederick. [1962] Massachusetts: The MIT Press.

Hallin, Daniel C. & Mancini, Paolo (2004) *Comparing Media Systems. Three Models of Media and Politics*. New York: Cambridge University Press.

Hallin, Daniel C. & Mancini, Paolo (2012) Introduction. Teoksessa Hallin, Daniel C. & Mancini, Paolo (ed.) *Comparing Media Systems Beyond the Western World*. New York: Cambridge University Press, 1–7.

Hadland, Adrian (2012) Africanizing Three Models of Media and Politics. The South African Experience. Teoksessa Hallin, Daniel C. & Mancini Paolo (ed.) *Comparing Media Systems Beyond the Western World*. New York: Cambridge University Press, 96–118.

Hancox, Tony & Mukonda, Ricardo (2012) Human Dignity and Democracy. Teoksessa Koep, Monica & Sims, Bryan M. (ed.) *Unfinished business. Democracy in Namibia*. Pretoria: Idasa, 130–164.

Hanusch, Folker, Hasim, Mohd Safar, Kalyango Jr., Yusuf, Kamara, Sarah Bomkapre, Manda, Levi Zeleza, Muchtar, Nurhaya, Ramaprasad, Jyotika, Skjerdal, Terje & Ullah, Mohammad Sahid (2017) Journalists' Development Journalism Role Perceptions. *Journalism Studies* 18(5): 576–594.

Harvey, David (2005) *Brief History of Neoliberalism*. New York: Oxford University Press.

Helin, Markku, Jäppinen, Sanna, Launis, Veikko, Spoof, Sanna Kaisa & Varantola, Krista (2013) *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa*. Helsinki: Tutkimuseettinen neuvottelukunta.

Kaapama, Phaniel (2007) Commercial land reforms in postcolonial Namibia. What happened to liberation struggle rhetoric? Teoksessa Melber, Henning (ed.) *Transitions in Namibia. Which Changes for Whom?* Uppsala: Nordiska Afrikainstitutet, 29–49.

Kasfir, Nelson (2004) Civil Society, the State and Democracy in Africa. Teoksessa Burnell, Peter & Calvert, Peter (ed.) *Civil Society in Democratization*. London: Frank Cass and Company Limited, 117–142.

Kivikuru, Ullamajja (2015) When the History Turns Stronger than the Rhetoric. The Journalistic Culture Drives over Democracy Ideals in Namibia and Tanzania. Teoksessa Mika M. Merviö (ed.) *Management and Participation in the Public Sphere. Advances in Public Policy and Administration Book Series*. Hershey: IGI Global, 117–146.

Kruger, Bertus & Werner, Wolfgang (2007) Redistributive Land Reform and Poverty Reduction in Namibia. A working paper for the research project on 'Livelihoods after Land Reform'. https://assets.publishing.service.gov.uk/media/57a08bd440f0b652dd000f02/60332_Namibia_Country_Paper.pdf. Viitattu 23.3.2017.

Kumar, Krishan (1993) Civil Society. An Inquiry into the Usefulness of an Historical Term. *The British Journal of Sociology* 44(3): 375–395.

Lawson, Letitia & Rothchild, Donald (1994) The Interactions Between State and Civil Society in Africa. From Deadlock to New Routines. Teoksessa Chazan, Naomi, Harbeson John W. & Rothchild, Donald (ed.) *Civil Society and the State in Africa*. Colorado: Lynne Rienne Publishers, Inc., 255–281.

- Lewis, Joe & de Vries, Walter (2009) Are urban land tenure regulations in Namibia the solution or the problem? *Land Use Policy* 26(4): 1116–1127.
- Lindeke, William (2012) Participation and Democracy. Teoksessa Koep, Monica & Sims, Bryan M. (ed.) *Unfinished business. Democracy in Namibia*. Pretoria: Idasa, 21–46.
- Lombard, Melanie & Rakodi, Carole (2016) Urban land conflict in the Global South. Towards an analytical framework. *Urban Studies* 53(13): 2683–2699.
- Mackenzie, John M. (2005) *The partition of Africa 1880–1900 and European imperialism in the nineteenth century*. [1983] Taylor & Francis e-Library.
- MacLaury, Judson (2010) President Kennedy's E.O. 10925. Seedbed of Affirmative Action. *Federal History* 2: 42–57.
- Maguire, Sue (2013) Youth Unemployment. *Intereconomics* 48(4): 196–235.
- Mancini, Paolo (2013) Media Fragmentation, Party System, and Democracy. *The International Journal of Press/Politics* 18(1): 43–60.
- Mannheim, Karl (1972) The Problem of Generations. Teoksessa Kecskemeti, Paul (ed.) *Essays on the Sociology of Knowledge by Karl Mannheim*. Fifth edition. [1952] London: Routledge & Kegan Paul, 276–320.
- Matthes, Jörg, Reinemann, Carsten & Sheaffer, Tamir (2017) Citizens and Populist Political Communication, Cross-National Findings and Perspectives. Teoksessa Aalberg, Toril, Esser, Frank, Reinemann, Carsten, Strömbäck, Jesper & de Vreese, Claes H. (ed.) *Populist Political Communication in Europe*. New York: Routledge, 381–394.
- Melber, Henning (2015) Post-liberation Democratic Authoritarianism. The Case of Namibia. *Politikon. South African Journal of Political Studies* 42(1): 45–66.
- Mennell, Stephen & Stone, John (1980) Introduction. Teoksessa Mennell, Stephen & Stone, John (ed.) *Alexis de Tocqueville On Democracy, Revolution, and Society. Selected Writings*. The Heritage of Sociology Series. Chicago: The University of Chicago Press, 1–46.
- Mkandawire, Thandika (2015) Neopatrimonialism and the Political Economy of Economic Performance in Africa: Critical Reflections. *World Politics* 67(3): 563–612.
- Morozov, Evgeny (2011) *The Net Delusion. The Dark Side of Internet Freedom*. New York : Public Affairs.
- Mouzelis, Nicos (1995) Modernity, Late Development and Civil Society. Teoksessa Hall, John A. (ed.) *Civil Society. Theory, History, Comparison*. Cambridge: Polity Press, 224–249.
- Moyo, Sam (2008) *The Land Questions, the State and Agrarian Transition. Contradictions of Neoliberal Reforms*. [2004] Dakar: Council for the Development of Social Science Research in Africa.
- ya Nangoloh, Phil (2012) Political Freedom and Democracy. Teoksessa Koep, Monica & Sims, Bryan M. (ed.) *Unfinished Business. Democracy in Namibia*. Pretoria: Idasa, 101–129.
- Namibia Statistics Agency (2015) The Namibia Labour Force Survey 2014 Report. Windhoek: NSA.
- Ojo, Emmanuel Oladipo (2016) Underdevelopment in Africa: Theories and Facts. *The Journal of Social, Political and Economic Studies* 41(1): 89–103.
- Partanen, Minttu-Maaria (2009) Yhden lehtiön varassa. Namibialaislehden journalistinen kulttuuri suomalaistoimittajan silmin. Jyväskylän yliopisto: Journalistiikan pro gradu –tutkielma.

Peterson, Theodore & Schramm, Wilbur & Siebert, Fred S. (1956) *Four Theories of the Press. The Authoritarian, Libertarian, Social Responsibility, and Soviet Communist Concepts of what the Press Should be and Do*. Urbana: University of Illinois Press.

Rothe, Andreas (2010) *Media System and News Selections in Namibia*. Berlin: LIT Verlag.

Salokannel, Marjut (2016) Some-aineistojen tutkimuskäyttöön liittyviä oikeudellisia kysymyksiä. Rajoittaako lainsäädäntö humanistista tutkimusta? -seminaari. Tampere, 14.9.2016.

http://www.fsd.uta.fi/fi/ajankohtaista/tapahtumat/humanistinen_tutkimus_ja_lainsaadanto_2016/MarjutSalokannel_SaReCo_Rajoittaako_lainsaadanto_humanistista_tutkimusta_20160914.pdf. Viitattu 22.3.2017.

Sarajärvi, Anneli & Tuomi, Jouni (2004) *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. 3. painos. [2002] Jyväskylä: Tammi.

Stroup, Sarah S. (2012) *Borders Among Activists. International NGOs in the United States, Britain, and France*. Ithaca: Cornell University Press.

Tausch, Arno (2010) Globalisation and development: the relevance of classical "dependency" theory for the world today. *International Social Science Journal* 61(202): 467–488.

The Constitution of The Republic of Namibia (1990) Windhoek: National Assembly of Namibia.

de Tocqueville, Alexis (1980) The Political Structure of Democracy. Teoksessa Mennell, Stephen & Stone, John (ed.) *Alexis de Tocqueville On Democracy, Revolution, and Society. Selected Writings*. The Heritage of Sociology Series. Chicago: The University of Chicago Press, 78–101.

Urbinati, Nadia (2014) *Democracy Disfigured. Opinion, Truth, and the People*. London: Harvard University Press.

Voltmer, Katrin (2012) How Far Can Media Systems Travel? Applying Hallin and Mancini's Comparative Framework outside the Western World. Teoksessa Hallin, Daniel C. & Mancini, Paolo (ed.) *Comparing Media Systems Beyond the Western World*. New York: Cambridge University Press, 224–245.

Werner, Wolfgang (2015) 25 Years of Land Reform. Integrated Land Management Institute (ILMI) Research Programme 2014–2018 (Land, Livelihoods and Housing). Windhoek: Polytechnic of Namibia.

Painamattomat lähteet

Africa Check (2014) Factsheet: Namibia votes. Factsheets & Guides. <https://africacheck.org/factsheets/factsheet-namibia-votes/>. Viitattu 23.3.2017.

Facebook 30.1.2015 Statement of Rights and Responsibilities, <https://www.facebook.com/legal/terms>. Viitattu 23.3.2017.

Facebook 29.9.2016 Data Policy, https://www.facebook.com/full_data_use_policy. Viitattu 23.3.2017.

Freedom House (2016) Namibia. Country Report 2016. <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2016/namibia>. Viitattu 23.3.2017.

Ibrahim Index of African Governance (2015) Namibia. <http://iiag.online/>. Viitattu 23.3.2017.

Index Mundi (2016) Namibia Demographics Profile 2016. http://www.indexmundi.com/namibia/demographics_profile.html. Viitattu 23.3.2017.

LinkedIn (2016) Job Shipululo Amupanda. <https://www.linkedin.com/in/job-shipululo-amupanda-1033b013/>. Viitattu 23.3.2017.

Pew Research Center 26.3.2015 The Challenges for Using Facebook for Research, <http://www.pewresearch.org/fact-tank/2015/03/26/the-challenges-of-using-facebook-for-research/>. Viitattu 23.3.2017.

Reporters Without Borders (2016) Namibia. <https://rsf.org/en/namibia>. Viitattu 23.3.2017.

Reporters Without Borders (2017) Namibia. <https://rsf.org/en/namibia>. Viitattu 8.5.2017.

Review of African Political Economy 18.1.2016 Namibia's Moment. Youth and Urban Land Activism. Review of African Political Economy, <http://roape.net/2016/01/18/namibias-moment-youth-and-urban-land-activism/>. Viitattu 22.3.2017.

The World Bank (2016) Namibia. <http://data.worldbank.org/country/namibia>. Viitattu 23.3.2017.

The World Bank (2016) Sub-Saharan Africa. <http://data.worldbank.org/region/sub-saharan-africa>. Viitattu 27.3.2017.

Transparency International 25.2.2017 Corruption Perceptions Index 2016, http://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2016. Viitattu 23.3.2017.

United Nations Development Programme (UNDP) (2013) Human Development Reports. Income Gini Coefficient. <http://hdr.undp.org/en/content/income-gini-coefficient>. Viitattu 23.3.2017.

University of Namibia, Faculty of Economics and Management Science, <http://www.unam.edu.na/faculty-of-economic-and-management-science/faculty-administration?personid=5360>. Viitattu 6.4.2017.

Yellow Place (2016) The Patriot Namibia, <https://yellow.place/en/the-patriot-namibia-windhoek-namibia>. Viitattu 2.5.2017.

Medialähteet

Al Jazeera 20.10.2012 Pohamba: Namibia at the crossroads, <http://www.aljazeera.com/programmes/talktojazeera/2012/10/201210121434280992.html>. Viitattu 22.3.2017.

Buzzfeed 4.11.2016 How Teens In The Balkans Are Duping Trump Supporters With Fake News, https://www.buzzfeed.com/craigsilverman/how-macedonia-became-a-global-hub-for-pro-trump-misinfo?utm_term=.yla8Z30PW#.odx2V4wQp. Viitattu 22.3.2017.

CNBC Africa 24.7.2015 Is Namibia heading towards a Zimbabwe land grab scenario? <http://www.cnbc.com/news/africa/2015/07/24/namibia-ar-land-reform/>. Viitattu 22.3.2017.

Confidente 13.12.2013 Amupanda out of step, <http://www.confidente.com.na/2013/12/amupanda-out-of-step/>. Viitattu 22.3.2017.

Helsingin Sanomat 1.12.2016 Teinit tehtailivat Makedoniassa valeuutisia Trumpista ja Clintonista – nyt yksi heistä kertoo HS:lle, miten bisnes toimii, <http://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000004888603.html>. Viitattu 22.3.2017.

- Kepa 25.4.2017 Yritysten ja valtioiden kiistat muuttuivat rahastukseksi, <https://www.kepa.fi/uutiset-media/uutiset/yritysten-ja-valtioiden-kiistat-muuttuivat-rahastukseksi>. Viitattu 27.4.2017.
- Namibia Economist 28.9.2012 Nip dangerous tools in the bud, <https://economist.com.na/2851/speak-your-mind/nip-dangerous-tools-in-the-bud/>. Viitattu 22.3.2017.
- New Era 18.11.2014 Youths protest over houses, cheaper land, <https://www.new-era.com.na/2014/11/18/youths-protest-houses-cheaper-land/>. Viitattu 22.3.2017.
- New Era 15.7.2015 Tsumeb youths attempt land grab, <https://www.newera.com.na/2015/07/15/tsumeb-youths-attempt-land-grab/>. Viitattu 22.3.2017.
- New Era 17.7.2015 Ndeitunga calls AR plans 'organised crime', <https://www.new-era.com.na/2015/07/17/ndeitunga-calls-ar-plans-organised-crime/>. Viitattu 22.3.2017.
- New Era 24.7.2015 Let there be no bloodshed, appeal religious leaders, <https://www.new-era.com.na/2015/07/24/bloodshed-appeal-religious-leaders/>. Viitattu 22.3.2017.
- New Era 25.4.2016 Swapo loses landmark case against AR quartet, <https://www.new-era.com.na/2016/04/25/swapo-loses-landmark-case-ar-quartet/>. Viitattu 22.3.2017.
- New Era 11.5.2016 Youths to protest N\$2 billion new parliament, <https://www.new-era.com.na/2016/05/11/youths-protest-n2-billion-parliament/>. Viitattu 22.3.2017.
- New Era 20.6.2016 Geingob likens AR to CoD, <https://www.newera.com.na/2016/06/20/geingob-likens-ar-cod/>. Viitattu 22.3.2017.
- New Era 8.8.2016 Did AR awake a sleeping generation?, <https://weekend.new-era.com.na/2016/08/08/did-ar-awake-a-sleeping-generation/>. Viitattu 22.3.2017.
- New Era 4.10.2016 Committee to engage AR on new parliament building, <https://www.new-era.com.na/2016/10/04/committee-to-engage-ar-on-new-parliament-building/>. Viitattu 22.3.2017.
- New Era 17.2.2017 Just who are the Landless People's Movement?, <https://www.new-era.com.na/2017/02/17/just-who-are-the-landless-peoples-movement/>. Viitattu 2.5.2017.
- Pambazuka News 14.8.2013 Namibia and the Economic Partnership Agreement, <https://www.pambazuka.org/governance/namibia-and-economic-partnership-agreement>. Viitattu 27.4.2017.
- The Citizen 28.2.2015 Mass land application peaceful, <http://citizen.co.za/news/news-af-rica/335308/mass-land-application-peaceful/>. Viitattu 22.3.2017.
- The Guardian 14.11.2016 Click and elect: how fake news helped Donald Trump win a real election, <https://www.theguardian.com/commentisfree/2016/nov/14/fake-news-donald-trump-election-alt-right-social-media-tech-companies>. Viitattu 22.3.2017.
- The Namibian 27.5.2009 Unam SRC on 'warpath', <http://www.namibian.com.na/index.php?id=53825&page=archive-read>. Viitattu 22.3.2017.
- The Namibian 31.8.2011 The Namibian unbanned, <http://www.namibian.com.na/index.php?id=84681&page=archive-read>. Viitattu 19.5.2017.
- The Namibian 23.11.2012 SPYL's Amupanda threatens journalist, <http://www.namibian.com.na/index.php?id=102757&page=archive-read>. Viitattu 22.3.2017.
- The Namibian 3.11.2014 City gives Dillish cheap plot, <http://www.namibian.com.na/index.php?id=130006&page=archive-read>. Viitattu 22.3.2017.
- The Namibian 5.11.2014 Kafula's son gets special N\$5 million plot, <http://www.namibian.com.na/index.php?id=130117&page=archive-read>. Viitattu 22.3.2017.

The Namibian 21.12.2014 Amupanda sets land grab ultimatum, <http://www.namibian.com.na/index.php?id=131913&page=archive-read>. Viitattu 22.3.2017.

The Namibian 20.3.2015 Creation of a Zombie Nation, <http://www.namibian.com.na/print.php?id=134961&type=2>. Viitattu 22.3.2017.

The Namibian 28.7.2015 Process to identify land starts, <http://www.namibian.com.na/139981/archive-read/Process-to-identify-land-starts-THE-process-of>. Viitattu 22.3.2017.

The Namibian Sun 7.11.2014 Geingob condemns shack demolition, <https://www.namibiansun.com/news/geingob-condemns-shack-demolition>. Viitattu 22.3.2017.

The Namibian Sun 25.2.2015 Job says they're not against Geingob, <https://www.namibiansun.com/news/job-says-theyre-not-against-geingob>. Viitattu 22.3.2017.

The Namibian Sun 26.5.2015 Job threatens govt with International Criminal Court, <http://namibiansun.com.85-214-47-219.nmhost.com/local-news/job-threatens-govt-international-criminal-court.79427>. Viitattu 22.3.2017.

The Namibian Sun 30.1.2017 AR goes continental, <https://www.namibiansun.com/news/ar-goes-continental>. Viitattu 22.3.2017.

The Patriot 17.3.2017 Namibia at 27: A nation fast approaching political tipping point, <http://thepatriot.com.na/index.php/2017/03/17/namibia-at-27-a-nation-fast-approaching-political-tipping-point/>. Viitattu 22.3.2017.

The Southern Times 29.6.2016 AR – activism or anti-gov't protests?, <https://southernafrican.news/2016/06/29/ar-activism-or-anti-govt-protests/>. Viitattu 22.3.2017.

Windhoek Observer 7.11.2014 Kafula gets plot under the table, <http://www.observer.com.na/8-latest-news/3730-kafula-gets-plot-under-the-table>. Viitattu 22.3.2017.

Windhoek Observer 24.4.2015 AR trio receives Henties plots, <http://www.observer.com.na/national/4382-ar-trio-receive-henties-plots>. Viitattu 22.3.2017.

Liitteet

Liite 1: Tutkimusaineisto lehdittäin

Tutkimusaineisto on järjestetty lehdittäin kahteen ryhmään. Jutut ovat ryhmien sisällä ilmestymisjärjestyksessä vanhimmasta uusimpaan artikkeliin.

New Era

New Era 10.11.2014 Amupanda initiates land grab, <https://www.new-era.com.na/2014/11/10/amupanda-initiates-land-grab/>. Viitattu 22.3.2017.

New Era 12.11.2014 Swapo elders appeal for calm among land activists, <https://www.new-era.com.na/2014/11/12/swapo-elders-appeal-calm-land-activists/>. Viitattu 22.3.2017.

New Era 14.11.2014 Land – it all started in 1991... Calls intensify for second land conference, <https://www.newera.com.na/2014/11/14/land-started-1991-calls-intensify-land-conference/>. Viitattu 22.3.2017.

New Era 24.11.2014a Landless youth submit 14 000 applications, <https://www.new-era.com.na/2014/11/24/landless-youth-submit-14-000-applications/>. Viitattu 22.3.2017.

New Era 24.11.2014b Youth speak on their agony over land, <https://www.new-era.com.na/2014/11/24/youth-speak-agony-land/>. Viitattu 22.3.2017.

New Era 11.12.2014 Descendants of colonisers urged to sell land, <https://www.new-era.com.na/2014/12/11/descendants-colonisers-urged-sell-land/>. Viitattu 22.3.2017.

New Era 13.2.2015 Affirmative Repositioning – The Two Options, <https://www.new-era.com.na/2015/02/13/affirmative-repositioning-options/>. Viitattu 22.3.2017.

New Era 27.2.2015 Swapo divided on land applications, <https://www.new-era.com.na/2015/02/27/swapo-divided-land-applications/>. Viitattu 22.3.2017.

New Era 2.3.2015 Mass land applications hailed a success, <https://www.new-era.com.na/2015/03/02/mass-land-applications-hailed-success/>. Viitattu 22.3.2017.

New Era 30.3.2015 Amupanda lauds Swakop municipality, <https://www.new-era.com.na/2015/03/30/amupanda-lauds-swakop-municipality/>. Viitattu 22.3.2017.

New Era 28.5.2015a AR applicants to get land in Tsumed, <https://www.new-era.com.na/2015/05/28/ar-applicants-land-tsumeb/>. Viitattu 22.3.2017.

New Era 28.5.2015b Nanso joins chorus of landless Namibians, <https://www.new-era.com.na/2015/05/28/nanso-joins-chorus-landless-namibians/>. Viitattu 22.3.2017.

New Era 24.6.2015 Rubber bullets will not scare landless youth – DTA, <https://www.new-era.com.na/2015/06/24/rubber-bullets-scare-landless-youth-dta/>. Viitattu 22.3.2017.

New Era 2.7.2015 AR to host legal land forum, <https://www.newera.com.na/2015/07/02/ar-host-legal-land-forum/>. Viitattu 22.3.2017.

New Era 13.7.2015 Police in running battle with land grabbers, <https://www.new-era.com.na/2015/07/13/police-running-battle-land-grabbers/>. Viitattu 22.3.2017.

New Era 27.7.2015a AR suspends land grab on 31 July... Govt to service 200,000 plots, <https://www.newera.com.na/2015/07/27/ar-suspends-land-grab-31-july-govt-service-200000-plots/>. Viitattu 22.3.2017.

New Era 27.7.2015b 'Sacrificing Swapo was worth it', Amupanda, <https://www.newera.com.na/2015/07/27/sacrificing-swapo-worth-it-amupanda/>. Viitattu 30.3.2017.

New Era 29.7.2015 Predecessors not to blame for the land crisis – Geingob, <https://www.newera.com.na/2015/07/29/predecessors-blame-land-crisis-geingob/>. Viitattu 22.3.2017.

New Era 31.7.2015 Nanso implores members to service land, <https://www.newera.com.na/2015/07/31/nanso-implores-members-service-land/>. Viitattu 22.3.2017.

The Namibian

The Namibian 10.11.2014 Youth claim city plot, <http://www.namibian.com.na/130324/archive-read/Youth-claim-city-plot-FRUSTRATED-young-people>. Viitattu 22.3.2017.

The Namibian 12.11.2014 Swapo elders advise youth on land, <http://www.namibian.com.na/index.php?id=130405&page=archive-read>. Viitattu 22.3.2017.

The Namibian 13.11.2014 Swapo suspends Amupanda, <http://www.namibian.com.na/130493/archive-read/Swapo-suspends-Amupanda-The-Namibian-has-learned>. Viitattu 22.3.2017.

The Namibian 27.11.2014 Ngurare fights for Amupanda, <http://www.namibian.com.na/131073/archive-read/Ngurare-fights-for-Amupanda-SWAPO-Party-Youth>. Viitattu 22.3.2017.

The Namibian 23.2.2015 Swapo warns party members on land, <http://www.namibian.com.na/133890/archive-read/Swapo-warns-party-members-on-land-THE-Swapo>. Viitattu 22.3.2017.

The Namibian 25.2.2015 Rivalry over land applications deepens, <http://www.namibian.com.na/133995/archive-read/Rivalry-over-land-applications-deepens-Swapo>. Viitattu 22.3.2017.

The Namibian 13.3.2015 Pohamba says whites who refuse to sell land are a threat to peace, <http://www.namibian.com.na/index.php?id=134623&page=archive-read>. Viitattu 22.3.2017.

The Namibian 25.5.2015 National land development issues discussed, <http://www.namibian.com.na/137269/archive-read/National-land-development-issues-discussed-A>. Viitattu 22.3.2017.

The Namibian 9.6.2015 Youth, City Police in stand-off, <http://www.namibian.com.na/index.php?id=137889&page=archive-read>. Viitattu 22.3.2017.

The Namibian 1.7.2015 AR organises legal consultative forum, <http://www.namibian.com.na/index.php?id=138782&page=archive-read>. Viitattu 22.3.2017.

The Namibian 13.7.2015 Hundreds grab land in Goreangab, <http://www.namibian.com.na/index.php?id=139298&page=archive-read>. Viitattu 22.3.2017.

The Namibian 15.7.2015 Shanghala wants land applicants' names, <http://www.namibian.com.na/139374/archive-read/Shanghala-wants-land-applicants%E2%80%99-names-LOCAL>. Viitattu 22.3.2017.

The Namibian 20.7.2015 Beware of 'failed politicians' on land issue – RDP, <http://www.namibian.com.na/index.php?id=139611&page=archive-read>. Viitattu 22.3.2017.

The Namibian 21.7.2015 Parliament ignored Ombudsman's land reports, <http://www.namibian.com.na/139641/archive-read/Parliament-ignored-Ombudsman%E2%80%99s-land-reports>. Viitattu 22.3.2017.

The Namibian 23.7.2015 'No special treatment for Job's people', <http://www.namibian.com.na/139779/archive-read/%E2%80%98No-special-treatment-for-Job%E2%80%99s-people%E2%80%99>. Viitattu 22.3.2017.

The Namibian 24.7.2015 Govt promises massive land project... Bows to public outcry for housing, <http://www.namibian.com.na/139822/archive-read/Govt-promises-massive-land-project>. Viitattu 22.3.2017.

The Namibian 29.7.2015a AR says no to individual agendas, <http://www.namibian.com.na/index.php?id=140027&page=archive-read#sthash.sA98yFhI.dpuf>. Viitattu 22.3.2017.

The Namibian 29.7.2015b Towns offer land, <http://www.namibian.com.na/index.php?id=140025&page=archive-read>. Viitattu 22.3.2017.

The Namibian 31.7.2015 Land clearing process starts in Goreangab, <http://www.namibian.com.na/140152/archive-read/Land-clearing-process-starts-in-Goreangab-WHAT>. Viitattu 22.3.2017.